

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN UYGULAMALARI VE SONUÇLARI

Yüksek Lisans Tezi

Neriman DORUKAN

İstanbul,2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN UYGULAMALARI VE SONUÇLARI

Yüksek Lisans Tezi

Neriman DORUKAN

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Erol BULUT

İstanbul,2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

Neriman DORUKAN tarafından hazırlanan İLKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN UYGULAMALARI VE SONUÇLARI başlıklı bu çalışma, 07/07/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmzalar

Danışman

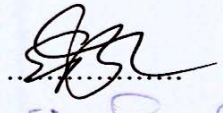
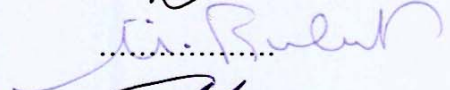
Prof. Dr. Erol BULUT

Üye

Prof. Dr. Ümran BULUT

Üye

Prof. Dr. Sefer ADA

.....

.....

.....

ÖNSÖZ

Tüketme hızımızın hayli arttığı bir çağda yaşıyor olmak, en başta benliklerinizi doyumsuz hale getiriyor. Dolayısıyla hayattan zevk almak, yaşadığımızın etraflıca farkında olmak oldukça zor bir duruma geliyor.

İlköğretim, bireyin hayata karşı duruşunu fark etmeye başladığı ilk eğitim ve öğretim alanıdır. Yani bireyin yaşamı boyunca sahip olacağı nitelikler, ilköğretimde şekillenmeye başlamaktadır. Bu durumda, her geçen gün biraz daha hızla gelişen dünyaya ayak uydurabilmenin ve bu tempo içerisinde doğru adımlar atabilmenin ilk şartı iyi bir eğitim almaktan geçmektedir diyebiliriz.

Sürekli bir şeylere yetişme çabası içerisinde yaşam mücadelesi veren insanın, yaşadıklarının farkına varabilmesi, doğru seçimler yapabilen birey olabilmesi, sormak, sorgulamak ve eleştirmek gibi yetilere sahip olabilmesi ancak ve ancak sanat eğitimiyle mümkün olacaktır.

Her eğitim başlığı gerçek eğitimi temsil etmediği gibi, her sanat eğitimi başlığı da gerçek ve doğru bir sanat eğitimi temsil etmez. İnsana gerekli olan, sanatsal anlamdaki tüm kazanımların gerçekleşebilmesi, ancak doğru bir sanat eğitimi ile mümkündür.

Birey olma yolunda koşan, modern dünyanın çocuklarına önce yetişebilmek ve sonra doğru bir sanat eğitimi kazandırmak için, öğretmenler olarak bizlerin sürekli kendimizi yenilememiz ve geliştirmemiz şarttır.

“Dünyayı değiştirebilmek, önce kendinde yapacağın değişikliklerle başlayacaktır.” fikrini kendime temel felsefe edinerek araştırmama yön vermeye çalıştım. Bu yolda, araştırmamın her aşamasında değerli önerileriyle bana yardımcı olan, atölye hocam ve tez danışmanın Prof. Dr. Erol BULUT’a, maddi manevi her an yanımda olan ve desteğini benden hiç esirgemeyen sevgili eşim Çağdaş GÖKTEKİN’e, İngilizce konusundaki yardımlarından dolayı sevgili kardeşim Şerife GÖKTEKİN’e ve katkılarından dolayı tüm sevdiklerime teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN UYGULAMALARI VE SONUÇLARI

Bir bireyin hayatı boyunca alacağı Eğitim-Öğretim etkinliklerinin birinci basamağı İlköğretimdir. Bu bağlamda insanın sanatsal gelişimi için karşılaşacağı ilk Sanat Eğitimi de Görsel Sanatlar Eğitimi Dersidir. İnsanın doğru bir Sanat Eğitimi anlayışına sahip olabilmesi için doğru bir Görsel Sanatlar Eğitimi almış olması önemli ve gereklidir.

Bu araştırmada Görsel Sanatlar Eğitimi kavramı incelenmiş, Türkiye de Görsel Sanatlar Eğitimi anlayışı ve sorunları ele alınmıştır. Yaşanan ve hatta bu konuda pek çok teze konu olan Görsel Sanatlar Eğitimi sorunları tartışmasız kabul edilerek, bir Görsel Sanatlar Dersi öğretmenin yapabilecekleri ve aslında yapması gerekenler üzerinde durulmuş ve bununla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Her Görsel Sanatlar Dersi öğretmenin yapmakla yükümlü olduğu, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı tüm ayrıntılarıyla incelenmiş ve buna bağlı olarak yaklaşık bir yıllık eğitim sürecini kapsayacak genişlikte ders etkinlikleri tasarlanmış ve uygulanmıştır. Uygulamalar sırasında, programda yer alan etkinliklerden tüm ilköğretim okullarında uygulanabilecek nitelikte olanların uygulanması tercih edilmiş, bunun dışında da araştırmacı tarafından programdaki kazanımlara uygun yeni etkinlik örnekleri tasarlanmıştır.

4,5 ve 6. sınıf seviyelerinde toplam 24 etkinlik örneğine, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin hazırlamakla yükümlü oldukları ders planları da dahil, fotoğraflarla desteklenerek tüm aşamalarıyla yer verilmiştir. Bu araştırma bir görsel sanatlar dersi öğretmene ders etkinlikleri konusunda kaynak oluşturabilecek nitelikte hazırlanmıştır.

ABSTRACT

APPLICATIONS&RESULTS OF THE VISUAL ART LESSONS IN ELEMENTARY SCHOOLS

Elementary school is the first step of educational activities taken throughout life of an individual. In this context, visual art lesson is the training that a person first meets for his artistic development during his life time. It is important for a person to get proper visual art education so that she/he has a straight and quality insight of art education.

Accepting the encountered problems in visual art education which are also concerned in other thesis, this thesis emphasizes and gives advices about what a visual art teacher can do and what has to do as an obligation.

The education program for visual art lesson which every visual art teacher is obliged to do is examined in detail. Accordingly lesson activities which contain one year educational process was designed and practiced. During these applications, it was preferred activities that are appropriate for every elementary school. Moreover, new examples of activities which comply with visual art educational attainments are designed by the researcher.

The activities in the grade level of fourth, fifth, sixth, twenty-four activities in total, including curriculum which is visual art teacher' responsibility to do have been showed all of their stages by supporting with photographs.. This thesis has been arranged as a qualified source for the use of visual art teachers.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	V
RESİMLER DİZİNİ	VII

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlılar	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Sanat Eğitimi-Görsel Sanatlar Eğitimi	6
2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği	8
2.3. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi	10
2.3.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları	12
2.3.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Kapsam ve Konuları	14
2.4. Görsel Sanatlar Eğitimcisinde Nitelik	17
2.5. Türkiye de Görsel Sanatlar Eğitimi Anlayışı ve Sorunları	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	24
3. 1. İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı.....	24
3. 2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları.....	36
3. 3. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlar.....	39
3. 4. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme ve Öğretme Süreci.....	43
3. 5. Görsel Sanatlar Dersinde Ölçme ve Değerlendirme.....	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM	49
4.1. Araştırma modeli	49
4.2. Evren ve Örneklem	50

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANMASI	51
5.1. Uygulama Okulunun Tanımı.....	51
5.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 4.sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları	52
5.2.1. Etkinlik No: 1 Deniz Altında Yaşam.....	53
5.2.2. Etkinlik No: 2 Birdi İki Oldu.....	60
5.2.3. Etkinlik No: 3 Görsel-Dokunsal.....	66
5.2.4. Etkinlik No: 4 Medeniyetler Takvimi.....	73
5.2.5. Etkinlik No: 5 Bütünün Parçasıyım.....	77
5.2.6. Etkinlik No: 6 Okulumu Görüyorum.....	86
5.2.7. Etkinlik No: 7 Parmak Baskı.....	90
5.2.8. Etkinlik No: 8 Atatürk Takvimi.....	95
5.3. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 5.sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları	99
5.3.1. Etkinlik No: 1 Atatürk'ün Eseri.....	100

5.3.2. Etkinlik No: 2 Haydi Farklı Anlatalım	108
5.3.3. Etkinlik No: 3 Mozaik Yapıyorum.....	113
5.3.4. Etkinlik No: 4 Benek Benek	119
5.3.5. Etkinlik No: 5 Noktalı-Çizgili Tabağım.....	124
5.3.6. Etkinlik No: 6 Transparan.....	131
5.3.7. Etkinlik No: 7 Doğa ve Tarih Türkiye’de.....	138
5.4. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 6.sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları	142
5.4.1. Etkinlik No: 1 Maske Yapıyorum.....	143
5.4.2. Etkinlik No: 2 Şeffaf Renkler	149
5.4.3. Etkinlik No: 3 Müziğin Çizgileri.....	155
5.4.4. Etkinlik No: 4 Dünya Pazarı.....	160
5.4.5. Etkinlik No: 5 Eller Eller.....	165
5.4.6. Etkinlik No: 6 Anadolu.....	170
5.4.7. Etkinlik No: 7 Renkleri Yorumluyorum.....	175
5.4.8. Etkinlik No: 8 Işık ve Gölge.....	179
5.4.8. Etkinlik No: 9 Uzay Merdiveni.....	185

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	190
6.1. Sonuç.....	190
6.2. Tartışma	191
6.3. Öneriler.....	192
7. KAYNAKÇA.....	193

RESİMLER DİZİNİ

Resim	1.	Uygulama okulu
Resim	2-13.	4. Sınıf “Deniz altında yaşam” etkinliği uygulama resimleri
Resim	14-26.	4. Sınıf “Birdi İki Oldu” etkinliği uygulama resimleri
Resim	26-40	4. Sınıf “Görsel Dokunsal” etkinliği uygulama resimleri
Resim	40-49	4. Sınıf “Medeniyetler Takvimi” etkinliği uygulama resimleri
Resim	49-63	4. Sınıf “Bütünün Parçasıyım” etkinliği uygulama resimleri
Resim	63-69	4. Sınıf “Okulumu Görüyorum” etkinliği uygulama resimleri
Resim	70-81	4. Sınıf “Parmak Baskı” etkinliği uygulama resimleri
Resim	82-90	4. Sınıf “Atatürk Takvimi” etkinliği uygulama resimleri
Resim	91-111	5. Sınıf “Atatürk’ün Eseri” etkinliği uygulama resimleri
Resim	111-117	5. Sınıf “Haydi Farklı Anlatalım” etkinliği uygulama resimleri
Resim	118-129	5. Sınıf “Mozaik Yapıyorum” etkinliği uygulama resimleri
Resim	130-138	5. Sınıf “Benek Benek” etkinliği uygulama resimleri
Resim	139-154	5. Sınıf “Noktalı-Çizgili Tabağım” etkinliği uygulama resimleri
Resim	155-172	5. Sınıf “Transparan” etkinliği uygulama resimleri
Resim	173-182	5. Sınıf “Doğa ve Tarih Türkiyede” etkinliği uygulama resimleri
Resim	183-191	6. Sınıf “Maske Yapıyorum” etkinliği uygulama resimleri
Resim	192-210	6. Sınıf “Şeffaf Renkler” etkinliği uygulama resimleri
Resim	211-221	6. Sınıf “Müziğin Çizgileri” etkinliği uygulama resimleri
Resim	222-224	6. Sınıf “Dünya Pazarı” etkinliği uygulama resimleri
Resim	225-246	6. Sınıf “Eller Eller” etkinliği uygulama resimleri
Resim	247-255	6. Sınıf “Anadolu” etkinliği uygulama resimleri
Resim	256,257	6. Sınıf “Renkleri Yorumluyorum” etkinliği uygulama resimleri
Resim	258-271	6. Sınıf “Işık ve Gölge” etkinliği uygulama resimleri
Resim	272-285	6. Sınıf “Uzay Merdiveni” etkinliği uygulama resimleri

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Sanat eğitimi kavramı ülkemizdeki eğitim politikaları çerçevesinde yeterince açık değildir. Oysa batı toplumlarında toplumsal değişmelere göre eğitim politikaları içinde sanat eğitimi anlayışları da değişmiştir. Kimi zaman sanata yani sanatın kendisine ağırlık verilmiş, kimi zaman sanatın eğitsel amaçları ön plana çıkmış, kişilik gelişimi ve insanın eğitilmesi önem kazanmıştır. (estetik eğitimi, sanat yoluyla eğitim, sanat için eğitim, görsel sanat eğitimi plastik sanat eğitimi, temel sanat eğitimi vs.)

Eğitim bilimlerine göre, sanat eğitimi, yapısındaki yaratıcılık bakımından çok önemlidir. Sanat eğitimi yalnızca sanatçı yetiştirmeye değil, sanatın kendisiyle yaşayarak, bilgilenererek ve tartışarak karşılaşan bireyleri, bu sanatsal yaşantılar ve deneyler yoluyla bilimde, teknolojiye ve sanatta kısaca düşüncede yaratıcı olarak yetiştirmeye yönelmektedir.

Türkiye deki eğitim sisteminde genel eğitimden geçen her kişi, üniversite bitirmiş bile olsa, sağlıklı bir sanat eğitimi ve kültürü almadan, sanat örnekleri görmeden, bilinçli bir sanat tüketicisi kimliği kazanamadan eğitimini tamamlamaktadır. Oysa bireyin içinde yaşadığı dünyayı kavramasında, karşılaştığı problemleri çözmesinde, gördüğü hissettiği şeylere tepki vermesinde en önemli rol sanat eğitiminindir. Çünkü sanat eğitimi en başta kişiye eleştirel düşünme becerisi kazandırır. Buda kişilerin gelişiminin çok önemli bir aşaması olan ilköğretim döneminde gerçekleşmektedir.

Görsel Sanatlar, çağdaş toplumların temel taşları olan insanların niteliklerini ve insani değerlerini geliştirmek bireysel ve toplumsal duyarlıklarını artırmak için sanat alanında ortaya koydukları eğitim-öğretim etkinliklerinin genel tanımıdır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, görsel sanatlar eğitiminin toplumsal ve bireysel duyarlık eğitimi olduğunun bilinci içinde hazırlanırken; programda sanat eğitiminin sosyal, kültürel, eğitsel önemini kavratmak; sosyalleşmede paylaşımcı katılımcı kişilik oluşturmak; nitelikli bakış açısı ve eleştirel düşüncüyü geliştirmede sanatın işlevinden yararlanarak çağdaş bir eğitim programı meydana getirmek amaç edinilmiştir. (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006)

1. 1. Problem Durumu:

Sanat Eğitimi alanında Sanat Eğitimsi yetiştiren fakültelerin, kendi içlerinde pek çok sorun yaşıyor olması, ortak görüşlere sahip, nitelikli sanat eğitimcileri yetişmesine engel olmaktadır ki bu sanat eğitimi konusunda en önemli problemlerdendir. Bu konuyu biraz açacak olursak sanat eğitimi veren öğretmenin kesinlikle öğretmen yeterliliklerine sahip olması gerekir. Öğrencinin yaratıcılığını geliştirmeyi en önemli amaç olarak belirleyen sanat eğitimi, bireyin yaratıcılığını engellemeye yönelik bir eyleme dönüştüren sanat eğitimcilerinin sayısı hiç de az değildir. Öte yandan bu konuya bir parantez açacak olursak bu duruma öğretmeni sistemin de itiyor olması göz ardı edilmemelidir. Sanat Eğitimi ile ilgili müfredat programının öğretmenlerle olan etkileşimi konusundaki yetersizlikler ders saatinin ve ders sayısının az olması, ÖSS ve OKS gibi sınav süreçleri eğitimciyi de terk edilmiş bırakmaktadır.

Daha farklı bir sorun olarak yönetim, iktidar gibi pek çok farklı isim takabileceğimiz, her hükümetin kendi bakış açısına göre değiştirdiği Milli Eğitim Politikaları, sanat Eğitiminin çalkantılı sürecinin belirleyicileri olmuştur. Demokratik ve bilimsel eğitim ilkelerinin yer almadığı eğitim politikalarının, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik sorunlarla birleştiğinde uygun öğrenme ortamının engellendiği görülmektedir.

Isparta Bölgesi Resim Öğretmenleri Birliği Temsilciler Kurulunun 2007 Ocak ayında yayınlamış olduğu bildiride "İşin özüne inildiğinde eğitim sistemimiz içinde önemli bir yere sahip olması gereken Sanat ve Sanat Eğitime, ne yazık ki bırakın destek olmayı engel olmak veya yok saymak için başta yetkiye sahip kişiler adeta çaba sarf eder duruma gelmişlerdir. İsteyen üzerine alınsa da okul yöneticilerinden başlayan bu yok sayma veya formaliteden öteye nadir geçen uygulamaların eğitim sisteminin en başındaki mercilere kadar uzanması toplum adına gelecekte kültür fukaralığının sinyallerini vermektedir." derken fazla eleştirel bir bakış açısı olduğunu bile göz ardı edecek kadar vahim bir durumdayız aslında.

Sanat eğitimi konusundaki tüm bu sıkıntıların paralelinde, elbette ki biz resim öğretmenlerinin de yapması gereken, ancak durum ve şartlar sebebiyle önemsenmemiş

veya az önemsenmiş bir takım uygulamalar vardır ve olmalıdır. Genel hatlarıyla problemlerin temeli istikrar sorunudur. Gerek uygulama, gerek yöntem, gerekse işleyiş konusunda, idari yada kişisel birtakım sanat eğitimi sorunu ile karşı karşıya olduğumuzu kabul ediyorsak, bunun en baştaki sorununun da istikrarsızlık olduğunu kabul etmek gerekir. Bugün doğru bildiğimizin yarın yanlış kabul edilmesi, birine göre doğru olanın bir diğerine göre yanlış olması tüm bu problemlerin kaynağında incelenmesi gereken en önemli noktadır.

Genel olarak toparlarsak, Resim-İş dersi müfredat programı uygulaması sırasında karşılaşılan istikrar problemi, henüz çok yeni bir program olmasına rağmen, Görsel Sanatlar Dersi Müfredat Programı için de geçerlidir. Sanat eğitiminin tarihine ve bu süreçteki problemlerine baktığımızda, karşılaştığımız en altı çizilecek sorun, bir istikrar ve tutarlılık sorunudur. Hem yüksek öğretim ve ilk-orta öğretim kurumlarının, kendi içlerinde ve Türkiye'nin sanat ortamı ile olan ilişkilerindeki kopukluklardan kaynaklanan sorunlar, hem de bundan doğan, eğitimciler arasındaki, aldıkları eğitim farklılıklarından ve iletişim kopukluğundan kaynaklanan sorunlar, Türkiye de sanat eğitimi konusunda yetersizliğe sebep olmaktadır. Bu sorunların kısmi anlamda çözümü için yapılacak uygulama çalışmaları bu araştırma için temel kaynaktır.

Özetle bu araştırmanın problemi Görsel Sanatlar Dersi için gerekli olan, tüm ilköğretim okullarında uygulanabilecek niteliklere sahip somut etkinlik örneklerinin yetersizliğidir.

1. 2. Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı sonuç odaklı hareket etmek gerekirse, ilköğretim kurumlarında öğretmenlere görsel sanatlar dersi için örnek bir uygulama kalıbının oluşturulması olmalıdır.

Elbette burada kastedilen, örneğin bir matematik yada bir fenbilgisi dersindeki örnek soru kalıpları mantığı değildir ki zaten bu da yaratıcılıkla, yani sanat eğitiminin temel prensibiyle ters düşecektir. Burada ortak kalıplardan kasıt, farklı örneklerle desteklenen, ama öğretmene farklı uygulama alternatifleri de sunan ders etkinlikleridir. Asıl amaç somutlaştırılamayan kazanım davranışlarını, belkide

öncelikle öğretmenin kavramasıdır. Öğretmenlerin karşılaştıkları örnek sıkıntısını ortadan kaldırarak "Kazanımlar" ın yeterince açık hale getirilip uygulanma prensibinin kavratılması en temel amaç edinilmiştir. Yani temel de bu araştırma, araştırmacının kendisi için de, kişisel olarak bu konuyu araştırmak ve belli bir prensip kazanmak açısından önemlidir.

Görsel Sanatlar dersi içerik olarak; Görsel Sanat Kültürü, Müze Bilinci ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme olmak üzere üç öğrenme alanında eğitim ve öğretim yapmayı hedeflemektedir. Böylece görsel sanatların diğer dallarıyla da ilgilenen ve öğrenciyi yönlendirebilecek esnekliğe sahip bir program yapılandırılması amaçlanmıştır. Bu programla sanattan zevk alan, sanatı içselleştiren, bilinçli, estetik zevke sahip ve eleştiri yapabilen nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir. (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.5)

Çalışma sırasında ilköğretim 4-5-6 sınıflar için yaklaşık olarak her kazanıma örnek teşkil edebilecek şekilde etkinlikler hazırlayıp, uygulama örneklerini fotoğraf kayıtları ile de destekleyerek bir kaynak oluşturulacaktır.

1. 3. Araştırmanın Önemi:

Konunun seçilme amacı itibarıyla tez, kişisel olarak bir bilgi birikimi oluşturmakla kalmayıp, tüm görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin de kullanabileceği kaynak olabilecek nitelikte bir çalışmadır. Hareket noktası kişisel bir merak olmasının yanında, örnek arayışında olan öğretmenlere yardımcı olabilecek kaynak oluşturulmasıdır.

Görsel Sanatlar Dersi Programı, öğrencilerin bulundukları yaş düzeyinden başlayarak bütün yaşamları boyunca temel bir kazanım olarak kendilerini ifade etme yollarını keşfetmeleri ve bunları kullanarak duygusal, bilişsel, kültürel ve toplumsal yönlerden donanımlı hale gelmeleri; sağlıklı, dengeli kimlik oluşturmaları ve nitelikli alışkanlıklar edinmeleri için hazırlanmıştır. (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.5)

Bu doğrultuda düşünöldüğünde, görsel sanatlar dersi her zaman öncelikle kendini yenileyebilen bir nitelikte olmalıdır. Bunun için de dersi uygulayan kişilerin tüm prensiplerine hakim olmaları en baştaki kural olmalıdır ki yaratıcılık ve yenilik için öncelikle hakimiyet şarttır.

1. 5. Sayıtlar:

Bu araştırma yapılırken aşağıda belirtilen varsayımlardan hareket edilmiştir.

- Çeşitli kaynaklardan sağlanan bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.
- Gözleme dayalı bilgilerin ve görüşlerin doğruluğu varsayılmıştır.
- Uygulama grubunun aynı yaştaki akranları ile eşit niteliklere sahip olduğu varsayılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

- Bu araştırmada 2008-2009 eğitim öğretim yılı güz-bahar dönemlerinde halen görev yapmakta olduğum Behiye-Dr. Nevhiz Işıl İlköğretim Okulu 4-5-6 sınıfta okuyan öğrenciler araştırmanın kapsamına alınacaktır. Araştırma sonuçları ancak benzer özellikler taşıyan gruplara genellenebilecektir.
- Uygulama ders süreçlerinin ve etkinlik örneklerinin gözlenmesiyle sınırlıdır.
- Araştırma Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından, yüksek lisans tezleri için belirtilen süre içinde, yani 2008 güz ve 2009 bahar dönemlerini kapsayan bir yıllık süreçte yapılmıştır. Ancak araştırmanın niteliğinden dolayı yani bir eğitim öğretim yılına yayılmış bir uygulama olduğu için ve 4-5-6 sınıfların tamamında birden uygulamalar yapılması kimi gecikmelere neden olmuştur.
- Araştırmacının uygulamalar yaptığı süreçte eğitim-öğretime de devam etmesi gerektiği için bir takım teknik aksaklıklar ve yetersizlikler ortaya çıkmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi-Görsel Sanatlar Eğitimi

Sanat Eğitimi kavramı 20. yy. itibariyle pek çok kaynakta tüm sanat alanlarını içine almış yaratıcı, sanatsal eğitim olarak tanımlanmıştır. Daha somut anlamda okullarda (ilk-orta-lise-üniversite ilgili alanların tamamında) bu alana ilişkin olarak verilen derslerin tamamını kapsar ve özellikle belirtilmedikçe bu kavram daha çok Plastik Sanatlar Eğitimi olarak tanımlanır. Temelde bunun kesin bir sebebi olmamakla birlikte, sanatın olduğu gibi sanat eğitiminin de bir sorun olarak ele alınmasından ve bu konuda pek çok farklı görüş bulunmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Farklı görüşlerin bu kavram karmaşasına nasıl şekil verdiğini İnci SAN da şu sözleriyle desteklemektedir. “Zaman zaman müzik ve edebiyat gibi sanat türlerinin dışarıda bırakılarak, ‘plastik sanat eğitimi’ ya da ‘görsel sanatlar eğitimi’ gibi kavramlara gidilmiştir. Zaman zaman da müzik, yazın, drama türleri gibi sanat dallarının da sanat eğitimi kapsamı içinde düşünülüp bu geniş içeriğin tam hakkını verebilmek için ‘müz’sel eğitim’ ya da ‘estetik eğitim’ gibi kavramlar önerilmiştir.” (San,2003,s.18-19)

Ancak temelde “sanat eğitimi” dediğimiz bu kavramdan bahsettiğimiz her durumda ilk akla gelen ve aslında kastedilen “resim-iş eğitimi” ya da yeni adıyla “görsel sanatlar eğitimi”dir. Bu kavram karmaşasının asıl sebebi, daha sonra da değinecek olduğumuz, gerek dünyada gerekse Türkiye’de sanata ve sanat eğitime olan bakış ve görüş farklılıklarıdır. Bu farklılıklar zamana ve mekâna göre değiştiği gibi ayrıca bireysel görüşlerin de üzerindeki etkileri sebebiyle de sürekliliğini korumaktadır. Daha açık anlamda, Türkiye’de, sanat konusunda olduğu gibi sanat eğitimi konusunda da, dünyayı takip etme çabasıyla doğan sıkıntılar bu karmaşayı tetiklemektedir. Sanatı takip etme ve yetişme endişesi yerine, daha emin adımlarla sanatı yaşama çabası içinde olabilseydik, sanat eğitimi konusunda terim çevirisi sırasında bile yaşanıyor olan bu karmaşalarla uğraşmak yerine, daha içeriksel boyutta sıkıntılarla ilgileniliyor olurduk.

Bu sebeplere dayanarak, sanat eğitimi içinde, bizim anladığımız ve uyguladığımız, (ilköğretimde) görsel sanatlar eğitiminin tanımladığı alanı aslında kendi düşüncemizde tamamlamış oluyoruz.

Görsel sanatlar resim, heykel, mimari, grafik sanatlar, endüstri tasarımı uygulamalı sanatlar, sinematomografi, fotoğrafı, moda tasarımı gibi çok fazla alanı kapsar; dolayısıyla tüm bu alanlarla ilgili olarak verilen ilkokuldan üniversiteye kadar tüm sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili teorik ve pratik eğitime görsel sanatlar eğitimi diyebiliriz.

Olca Tekin KIRIŞOĞLU' na göre “Müzik, yazın(edebiyat), bale, tiyatro, opera gibi adlar bu sanat dallarını kuşkuya yer vermeden belirlemektedir. Yine bu alanlarla ilgili eğitim ve öğretim müzik eğitimi, bale eğitimi diye tanımlanabilmektedir...Dar anlamıyla sanat eğitimi görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir...Geniş anlamıyla görsel sanatlar eğitimi ise, eğitim biliminin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretimle ilgili tüm sorunlarıyla ilgilenir. Bireyin sanatsal ve estetik gelişimi, sanatta öğrenme ve yaratıcılık eğitimi sanat öğretiminin araştırma konuları içinde yer alır. Kısaca sanat eğitiminin metodolojisi ile ilgili sorulara felsefe, psikoloji, toplum bilimi ve antropoloji gibi bilim dallarıyla ilişki kurarak üst düzeyde çözümler arar. Bu çözümleri uygulamaya sunar. Kuramını oluştururken bu dalların bilimsel araştırmalarından, araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanır.” (Kırısoğlu,2002,s.2-3)

Burada son olarak araştırmamız gereği incelediğimiz, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın önsözünde yer alan bölüme yer vermek gerektiğini düşünüyorum.

Sanat, insanı özelliklerin geliştirilmesinde ve erdemli bireylerin yetiştirilmesinde en temel etkinlik alanlarından biridir. Sanat ve sanatsal eylem insanın hem kendi iç dünyasını hem de çevresini tanımasının, onunla iletişim kurmasının, ilişkilerini geliştirmesinin –bilimin yanı sıra- bir diğer biçimi, yöntemi ve sürecidir. Bu nedenle sanat eğitimi ya da sanat yoluyla eğitim, sanayi devriminden beri çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Daha yaşanabilir, barış içinde, mutlu, huzurlu, sağlıklı ve insanca bir dünya kurabilmek amacıyla bireyin yaratıcı gücünün ortaya çıkarılması

ve bu güçle estetik bir çevre oluşturabilmesinin temel uygulama alanlarından biri, eski adıyla “Resim-İş Eğitimi” olan “Görsel Sanatlar” dersidir.

Görsel Sanatlar, çağdaş toplumların temel taşları olan insanların niteliklerini ve insani değerlerini geliştirmek, bireysel ve toplumsal duyarlılıklarını artırmak için sanat alanında ortaya koydukları eğitim-öğretim etkinliklerinin genel tanımıdır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, görsel sanatlar eğitiminin toplumsal ve bireysel duyarlık eğitimi olduğunun bilinci içinde hazırlanırken; programda sanat eğitiminin sosyal, kültürel, eğitsel önemini kavratmak; sosyalleşmede paylaşımcı ve katılımcı kişilik oluşturmak; nitelikli bakış açısı ve eleştirel düşüncüyü geliştirmede sanatın işlevinden yararlanarak çağdaş bir eğitim programı meydana getirmek amaç edinilmiştir. (M.E.B.,2006)

2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği

Rudolf ARNHEİM ’ in dediği gibi “İnsanlar, ‘Yaşamın anlamı nedir? Yaşam ne içindir?’ sorusu üzerine yeterince düşünmeden sanatın ve sanat eğitiminin amacı üzerinde gereksiz düşünceler üretmekten kaçınmalıdırlar.”(Kırıçoğlu,2002,s.45)

Sanat; bireysel anlamda kendini gerçekleştirmenin ve var olmanın, daha genel olarak ise toplumsal varlığın ve bu varlığın farkındalığının, en önemli aracı ve dinamiğidir. Bu anlamda sayfalarca anlatılabilecek olan sanatın gerekliği tartışılmaz bir gerçektir. Kaldı ki sanat eğitiminin gerekliği için de aynı şeyleri söylemek yerinde olacaktır.

Öyle ki; bireysel ve toplumsal varlığın en önemli aracı ve dinamiği olan sanatın, bireysel çabalarla ayakta tutulabileceğinin yanında, sistemli bir şekilde ele alınıyor ve bilimsel bir yöntemle eğitimsel açıdan toplumlara veriliyor olması gerekir.

Burada bir parantez açmak gerekir ki; sanat eğitimi her nasıl anılıyorsa anılsın, yani bunun adı ister sanat eğitimi, ister sanatla eğitim, ister sanat için eğitim olsun, misyonunu hiçbir şekilde yitirmez ve aynı amaca hizmet eder, “insanın kendini gerçekleştirmesi.”

Kendini gerçekleştirmiş ya da bu yolda aydınlanmış bireyler yaratıcı bireylerdir ve yaratıcı bireylerin, toplumları geleceğe taşıyan en önemli unsurlar olduğunu kabul etmek gerekir. Eleştiren, düşünen, sorgulayan, değişen koşullarda dahi aradığını bilen, üretken ve kararlı bireylerin yetişmesi için de bilimsel bir eğitim şarttır.

Sanat Eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü, estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denir. Böyle bir çalışma bireyler arası diyalog sağlar ve eşit hakları amaç edinir. İçinde özgürlüğü taşıdığı için sanat, toplum normlarıyla çatışma gösterir, bu da aslında bir anlamda yaratıcılığın temeli olur. Bireylerin sessizliğini giderip yetilerini harekete geçirerek, kendilerine olan güvenini sağlamak sanat eğitimi ile gerçekleşir. Sanat eğitimi ikilidir. Sanattan anlayan, onu seven, bilinçle izleyen bireyler yetiştirmenin yanında, sanatı yaşam biçimi yapacak bireylere hitap etmek ve sanatçıya çalışma ortamı hazırlamak amaçlarıyla hareket eder. Eşit hakların sağlanmasında sanat eğitimi salt düşünce oluşumu değil, aynı zamanda bir öğrenme sürecidir. Bu hakların sayılması bireyin başarılı bir toplum yapısında yükselme şansını artırır. Ona uğraşlarında objektiflik kazandırır.

Sonuçta sanat eğitimi; estetik duyarlılık, yaratıcı bir düşünce tarzı kazandırır, duygu ve düşüncelerin başka insanlara bu yolla ulaşmasını sağlar, öğrencinin zihinsel ve algısal yetileri geliştirir, sürekli çevresini sorgulayan, eleştiren ve değerlendiren bireyler yetiştirir.

Yaşamın getirileri ve sorunları yaratıcı süreçle çözümlenebilir. Bu, Bilim Eğitiminde de böyledir, Sanat Eğitiminde de ve yaşamın içinde de. Bu bağlamda Sanat Eğitimi, okullarımızın ilkinden sonuncusuna kadar verilmelidir. (Çelek,2003)

Herbert Read'e göre "Birey sanatı kavrayış tarzına göre bir yaşam şekli geliştirecektir. Gerek mesleğinde gerek mesleği dışındaki eylemlerinde bu anlayışın izlerine rastlanacak ve öncelikle kendi için daha sonra da çevresi için daha anlamlı daha yoğun daha mutluluk verici bir yaşam ortamı yaratabilecektir". Görünen o ki sanatın gerekli olmasının yanında gerekli olan sadece bu sanatla yaşamak değil, sanatı doğru yaşamak için, sanatla gerçekten yaşamayı sağlayabilmek için en önemli şey, sanatı doğru edinmek yani doğru ve yeterli öğrenmektir. (Şahin,2007)

Sanatın gerekli olmasının yanında gerekli olan sadece bu sanatla yaşamak değil; sanatı doğru yaşamak için, sanatla gerçekten yaşamayı sağlayabilmek için en önemli şey, sanatı doğru edinmek yani doğru ve yeterli öğrenmektir.

Görsel sanatlar eğitimi, çağdaş toplumda yetişen bireylerin yaşamlarında tüm alanlardan ihtiyaç duyacakları etkinlikleridir. Bu eğitim yetenekli-yeteneksiz ayrımı yapmadan her öğrenci için hayati gerçeklik içerir. Herkes sanatçı olmayacaktır, gerek de yoktur; ancak her bireyin yaşamında ihtiyaç duyacağı bilgi düzeyi görsel sanatlar eğitimi içerisinde mevcuttur. Öğrencilere soyut düşünce ve duygularını ifade etmeleri için çeşitli yöntemleri nitelikli bir sanat eğitimi sunacaktır. Öğrenciler problemleri çözmeyi ve yaratıcı düşüncüyü öğrenirken kendilerine güven duymayı ve kendilerini ifade etmeyi başaracaklardır. (Ayaydın,2004,s.48)

2.3. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi

Sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de, sanat eğitiminin salt temel amacı bunlar değil; hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamaktır. Yani sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlar.(Yolcu,2007) Dolayısıyla daha sonrada ayrıntılı bir şekilde ele alacağımız görsel sanatlar eğitiminin, eğitim programı haline getirilebilmesi ve sistemli olarak birey üzerinde, bireyler üzerinde, toplum üzerinde ve toplumlar üzerinde uygulanabilmesi de ancak temelden başlanarak verilmesi ile mümkündür. Görsel Sanatlar Eğitimi okul öncesi dönemden üniversite eğitiminin sonuna kadar birbirini takip eden bir bütündür ve olmalıdır. Bu bütün kişinin sanatsal gelişiminin doğru yerde başlayıp şekillenmesini, sanat eğitiminin hedeflediği, bireyin sanatsal gelişimi olarak adlandırdığı, kişinin farkındalığının doğru ve bütün halde tamamlanmasını sağlayacaktır.

Tülay ÇELLEK, sanat eğitiminden bahsettiği yazısında “Sanat Eğitiminde hayal gücünün görsel kayıtlarla zenginleştirilip araştırmaya yönelinmesi ve değerlendirmeler söz konusudur. Yaratıcılık evrenseldir, farklılıklarına karşın herkeste bulunabilir. İşte bunun eğitimle geliştirilmesi söz konusudur. Bunun için çevreye, insana duyarlı olmak gerekir. Bu duyarlılık yaratıcılığı da beraberinde

getirecektir mutlaka. Görme, anlama, ilişkilendirme, merak yeni doğumların nedenidir. İşte bu da doğru bir eğitim anlayışına tabii tutulduğunda doğumun sağlıklı olmasına neden olacaktır. Yoksa doğum baştan değil ayaklardan başlar.” derken sanat eğitiminin gerekliliğini açıkladığı gibi ayrıca mecazi bir dille yaptığı bu açıklamada kişiye verilecek sanat eğitiminin neden ilköğretimden itibaren başladığı ve başlaması gerektiğinin de çok açık bir şekilde altını çizmektedir. (Çellek, 2003)

Önceki bölümlerde de değindiğimiz üzere, görsel sanatlar eğitimi dediğimiz kavramın bizdeki veya ilköğretimdeki karşılığını, sanat eğitimi olarak kabul ettiğimize göre, bireyin bu eğitimi tam manasıyla alması için ilköğretimden itibaren, ciddi anlamda uygulanması gerektiğinin de önemini vurgulamak yerinde olacaktır.

İlköğretim ve görsel sanatlar dersi ilişkisinden bahsetmek için şu kısa bilgileri burada açıklamak gerekir. 6 ve 14 yaş arasındaki öğrencilerin eğitim-öğretimlerini tamamladıkları döneme ilköğretim dönemi denir. 11 yıllık zorunlu eğitim süreci kabul edilmeden önce bunun adı ilkokul ve orta okul iken artık 1. sınıftan 8. sınıfa kadar öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri bu kurum, ilköğretim okulu olarak adlandırılmaktadır. 1. sınıftan 5 sınıfa kadar olan (5. sınıf da dahil) sürece, ilköğretim birinci kademe, 6-7 ve 8. sınıfı da içine alan diğer 3 yıllık sürece ise ilköğretim ikinci kademe diyoruz.

Zorunlu eğitimin her basamağında artık Görsel Sanatlar olarak adlandırılan sanat eğitimi dersi, 1.2. ve 3. sınıfa kadar haftada 2 ders saati olmak üzere sınıf öğretmenleriyle, 4. ve 5. sınıflarda ise zorunlu olmamakla birlikte, yeterli branş öğretmeninin (Görsel Sanatlar Öğretmeni) olması durumunda, branş öğretmenleriyle haftada 1 ders saati olarak uygulanmaktadır. Burada görsel sanatlar dersi Öğretmenlerinin, üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi veren bölümlerinin Resim/Resim-İş programlarından mezun ya da Güzel Sanatlar Fakültelerinin Resim Bölümlerinden mezun olup Öğretmenlik Formasyonu almış olan branş öğretmenleri olduğu ve 1 ders saati olarak bahsettiğimiz kavramın da 40 dakikalık süreci karşıladığını da belirtmek gerekir.

İlköğretim okullarında uygulanan Görsel Sanatlar Dersinin içeriği ve işlenişi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanır.

2.3.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları

Her eğitim sisteminin olduğu gibi görsel sanatlar eğitiminin de belli amaçlara hizmet ettiğini söylemek mümkündür. Zaten eğitim kendi başına bir amaçtır, kendi prensipleri, her bakış açısına ve yaklaşımına göre değişen kuralları ve kavramları vardır. Görsel sanatlar eğitimi de aslında, bizim eğitim yaklaşımımız ve hedeflerimiz doğrultusunda, eğitimin genel hedeflerine hizmet eden bir sistem olmakla birlikte, kendi içinde taşıdığı birtakım özel ve genel amaçlar taşımaktadır.

Yani daha açık olarak hem zincirin bir halkası olduğu eğitim sistemi içerisindeki genel amaçlara, hem de sanata ve sanat eğitime karşı sorumlu olmasından doğan özel amaçlara sahiptir.

Genel amaçlar, her ülkede o ülkenin kendi eğitim politikasına göre şekillenir. Tüm eğitim sistemi anlayışı, kuralları ve yaklaşımları bu genel amaçlara hizmet eden dersleri meydana getirir ve onlara görevler yükler. Özelde ise her dersin kendi prensiplerine göre şekillenen amaçları mevcuttur, görsel sanatlar dersinin yani bu dersin amaç edindiği görsel sanatlar eğitiminin olduğu gibi.

Burada görsel sanatlar dersinin Türk Eğitim sistemi içerisindeki belli birtakım amaçlarının olduğu gibi sanatın da ona yüklediği, temel sanat eğitimi prensiplerine dayalı amaçlarının olduğu söylenmelidir.

Görsel sanatlar dersi program kılavuzuna göre görsel sanatlar dersinin amaçları:

- bireysel ve toplumsal amaçlar,
- algısal amaçlar,
- estetik amaçlar,
- teknik amaçlar, olmak üzere dört temel grupta incelenmiştir.

Bireysel ve toplumsal amaçlar derken, bireyin kendini tanımasına ve toplumdaki yerini fark etmesine, kendi toplumunun farkında olabilme ve dünyadaki diğer uluslarla kıyaslama, ilişkilendirme yetisi kazanabilmesine yönelik amaçlardan bahsetmektedir.

Algısal amaçlar olarak gruplanmış olanlar bahsedilirken ise, bireyin tamamen kendini fark etme ve ifade etme davranışına hizmet eden amaçları kastedilmektedir. Bir başka deyişle kişisel gelişime yönelik amaçlardır.

Bir diğeri ise estetik amaçlar olarak gruplanmıştır ki, burada da bahsedilen bireye sanata karşı bir bakış açısı kazandırmak, evrensel sanat dilini kuvvetlendirmek ve sanatsal vizyona sahip bir birey yetiştirmek anlamındaki sanata yönelik amaçlardan bahsedilmektedir.

Son olarak ise; teknik amaçlardan söz edilir ki, bunlar bireyin gündelik yaşamından, sanatsal etkinliklerine kadar olan süreçte kullanacağı teknik bilgi, malzeme, farklı yöntem ve bu yöntemleri hayatının her alanında kullanabilme alışkanlığı kazandırmaya yönelik amaçlar olan amaçlardır.

Program kılavuzundaki gruplanmış olan, kısaca özetlediğimiz bu amaçlar, aslında bireyin kişisel gelişimi için, bireye sanat yoluyla eğitim verme yöntemi veya sanatın kendi gelişimine katkı sağlamak için bireylere kazandırmaya çalıştığı sanatsal özelliklerin tamamıdır. Ya da başka bir bakış açısıyla bu iki bakış açısının birbiriyle bütünleştiği bir yaklaşımdır.

Bahsettiğimiz bu yaklaşımları Olcay Tekin KIRIŞOĞLU’da şöyle özetlemiş; “Sanat eğitiminin amaçlarını oluşturmada temel aldığı çocuk, toplum, eğitim, ders ve sanat sonuçta iki ayrı yaklaşımla toplanabilir. Bunlardan birincisi sanatı okullarda bir araç olarak gören yaklaşımlar; ikincisi sanatı bir amaç olarak gören yaklaşımlardır.” (Kırısoğlu,2002,s.45)

Tüm bu temel amaçların dışında, görsel sanatlar eğitiminin özelde de birtakım amaçlarının olduğundan bahsetmek mümkün. Bunların en başında görsel sanatların derinlemesine anlaşılmasını sağlamanın geldiğini söyleyebiliriz. Bunun yanında algısal beceri ve yetenekleri geliştirmek, “görsel okur-yazarlığı,görsel imgeleri okuma da ve değerlendirmede rahatlık ve yeterlilik sağlamak, çevredeki görsel biçimlerin niteliğini algılama ve bu biçimleri hayali olarak yeniden oluşturma duyarlılığını geliştirmek” (Özsoy,2007,s.170), kişisel anlatım gücünü geliştirmek, sanatsal çalışmalarla ilgili düşünce ve görüşlerini ifade etme yeteneği kazandırmak,

sanata karşı kişisel eğilim duyarlılığı kazandırmak, farklı araç ve gereçleri kullanma hâkimiyeti kazandırmak, nitelikli bir sanatsal çalışmaya ulaşmanın yollarını (beceri, yetenek ve çaba) keşfetmek, bir ustalık duyarlılığına saygı duymayı öğrenmek gibi amaçları da sıralamak gerekir.

Görsel sanatlar eğitiminin amaçları olarak ele aldığımız bu başlık, görülüyor ki çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Görsel sanatlar eğitimi derken, sanat eğitime hizmet eden bir alt alan olarak nitelendirdiğimize göre, burada sanat eğitiminin de amaçlarından bahsetmek yanlış olmaz; ancak bu geniş çerçeveyi oldukça daraltarak çocuğa görsel sanatlar eğitimi verirken hedeflenen davranışlardan bahsetmek daha yerinde olacaktır.

Görsel sanatlar eğitimi temelde kişiye görsel ifade alanlarıyla yaklaşarak, kendini ifade etme yollarını açar ve bu yolları açarken birtakım davranışlar kazandırarak gündelik yaşamında problem çözme yetisi, hayata, durumlara ve problemlere farklı bakış açılarından bakabilme özelliği kazandırır. Özgür düşünme becerisini aşılayarak birey olma farkındalığını harekete geçirir. Sanatı görsel olarak tanıyan fark eden bireyler yetiştirirken, hayata sürekli olarak arayan ve merak eden, baktığını görebilen ve gördüğünü eleştirebilen, eleştiri yapma becerisi gelişmiş, dolayısıyla da hayatı sorgulayarak, hep daha dahaları arayan bireyler yetiştirmeyi amaç edinir.

Genel hatlarıyla toparlamak gerekirse; görsel sanatlar eğitimi, güzel sanatların yasa ve tekniklerine sadık kalarak ve yöntemlerini kullanarak, kişiye hayatı boyunca kaliteli yaşamının ilk adımı olan estetik duyarlılığa sahip bir kişilik kazandırmak amacındadır.

2.3.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Kapsam ve Konuları

Daha önce de değindiğimiz üzere, görsel sanatlar eğitimi ilköğretim dönemindeki bir öğrencideki sahip olması istenen tüm sanatsal nitelikleri kapsamaktadır. İlkokul birinci sınıftan itibaren bir öğrencinin sanata karşı olan ilgisi ve bakış açısı görsel sanatlar dersiyle şekillenir.

Bireyin görsel sanatlar dersindeki sanatla olan bu yakın teması belli bir takım konular halinde uygulanmaktadır. Bu konuları şöyle ana başlıklar haline getirebiliriz:

- Sanat tarihi,
- Sanat eseri inceleme ve eleştiri,
- Estetik,
- Uygulamalı çalışmalar.

Tabi bu konular genel bir çerçeve olarak adlandırılmıştır. Özeldde bunların içerisine araç-gereç kullanımı, çalışma düzeni, malzeme bilgisi gibi yöntemsel kurallar da girmektedir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı bu anlamda başarılı, temel bölümlere ayrılmıştır. Ve böylece görsel sanatlar eğitimi çerçevesindeki bütün konuları kapsamaktadır. Programdaki bölümler öğrenme alanı olarak adlandırılmıştır ve şu şekilde sıralanır:

- Görsel Sanatlarda Biçimlendirme,
- Görsel Sanat Kültürü,
- Müze Bilinci,

Kısaca bu bölümleri açarsak;

Birinci bölümde yani “Görsel sanatlarda biçimlendirme” öğrenme alanında tüm biçimlendirme öğeleri ve sanatsal düzenleme ilkeleri pek çok yöntem ve teknikle birlikte ele alınmaktadır.

İkinci öğrenme alanı olan “Görsel Sanat Kültürü” öğrenme alanında, öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlar, “estetik”, “sanat eleştirisi”, “sanat tarihi” gibi varlığını sanattan alan, diğer disiplinlerin birbiri içine geçirilerek, sarmal olarak verilmesiyle oluşturulmuştur. Böylelikle sanatsal uygulamalar yapan ve sanat yapmaktan zevk alan bireylerin yetiştirilmesi hedefinin yanı sıra bir sanat eserini çözümleyebilen, sanat eseri niteliğini içerenle bu niteliği içermeyeni

değerlendirebilen, sanatçı ile zanaatçı farkını algılayabilen ve her ikisinin de toplumda yerini ve önemini kavrayabilen, daha da önemlisi sanatçı ile sanatçı olmayı birbirinden ayırt edebilen çağdaş bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmektedir. (M.E.B.,2006,s.11)

Son bölümde yani “Müze bilinci” öğrenme alanında ise; soysal, iktisadi ve kültürel hayatın birikimlerini bünyesinde barındıran müzeler, müzecilik kavramları ele alınmıştır ki; sanatın, sanat tarihinin, sanat eserleri incelemenin en temel bilgileriyle öğretilbileceği öğrenme alanıdır.

Küçük yaşlardan itibaren müzelerdeki nesnelerle karşılaşan ve bunlarla ilgili etkinlikler yapan bir çocuğun sanat anlayışı gelişmekte ve sanata bakış açısı farklılaşmaktadır. Bu durumdan yola çıkarak “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” ve “Görsel Sanat Kültürü” öğrenme alanlarının yanı sıra “Müze bilinci” adı altında bir öğrenme alanının verilmesine gerek duyulmuştur. Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme mekânları, müzelerle birlikte ören yerlerini, anıtları, tarihî yapıları, sanat galerilerini vb. içine alacak şekilde geniş tutulmuştur. (M.E.B.,2006,s.12)

Geçmişten günümüze kadarki süreçte sanat eğitimi; daha önce adı resim-iş olan, ama bugünkü içeriğiyle ve adıyla tamamen değişmiş görsel sanatlar dersinin, boş zaman uğraşı, rahatlama aracı olarak görülüyor olmasına rağmen, kapsam ve konuları bakımından incelendiğinde belki de sadece bireyin sanatsal gelişiminin değil, bireyin kişisel gelişiminin de ayrıntılı bir şekilde ele alındığı, ciddi bir eğitim hedefi taşımaktadır. Her ne kadar sadece uygulama dersi olarak görülüyor olsa da, aslında çok alanlı bir sanat eğitimi kapsadığı göz ardı edilmemelidir. Görsel sanatlar dersi sadece yetenekli bireyin uygulama yapacağı bir ders değil, hatta yetenekli bireyin sadece uygulama yapacağı bir ders değil, her öğrencinin tüm sanatsal faaliyetlerin temelini öğrenmeyi alışkanlık edineceği bir eğitim sistemidir.

“Yaygın biçimde sanıldığı gibi Sanat Eğitimi yalnızca yeteneklerin eğitimi için bir “lüks” değil, herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Burada sanata eğitiminden amaçlanan sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. Başka bir deyişle, insanın yaratıcı

güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir” (Gençaydın, 1990).

2.4. Görsel Sanatlar Eğitimcisinde Nitelik

Bilindiği gibi eğitimci olmak, sadece teoride pek çok bilgiye ve donanıma sahip olmakla eşdeğer bir kavram değildir. Söz konusu olan özellikle de bir bireyin ve/veya toplumun eğitimi ise, eğitimci olarak adlandırdığımız kişinin birtakım özel niteliklere sahip olması gerekir.

Bu, ister sanat eğitiminde olsun, ister başka bir eğitim alanında olsun değişmeyen bir durumdur. Çünkü bilindiği gibi herhangi bir olayı ya da durumu ‘biliyor’ olmakla ‘anlatabiliyor’ olmak; hatta ‘öğretebiliyor’ olmak aynı şeyler değildir. Öğretici olmanın çok farklı ve önemli prensipleri olduğu için öğretmenlik her toplumda kutsal bir meslek olarak kabul edilir. Bu yüzden ki öğretmenlik öğreti yapılabilecek, ancak kolaylıkla öğrenilemeyecek bir meslektir.

Kaldı ki sanatın öğretimi, öğreti yapıyor olan alanlar arasında en zor olanlarından. Bu alanda öğretmenlik yapabilmenin kolay bir iş olmamasının yanında, asıl zor olan bir de görsel sanatlar eğitimi gibi sistemli bir bütünün en önemli parçası olmaktır. Bunun altından kalkabilecek tek kişi nitelikli bir sanat eğitimcisidir. Yani hem üzerine yüklenen bu görevle eğitimci olmak, hem de en zor öğreti alanlarından birinin en önemli parçası olmak, görsel sanatlar eğitimcisine oldukça zor bir görev yüklemekle birlikte, sağlam olması gereken de bir nitelik talep etmektedir.

Hatta yüksek öğretimde sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlar arasındaki ayrım da bu sebeple yapılmıştır, diyebiliriz. Sanatçı yetiştiren üniversitelerin dışında sanat eğitimcisi yetiştiren eğitim fakülteleri kurulmuştur. Eğitim fakültelerinde, bir öğretmenin sanatçı kimliği ile sanat eğitimcisi olması yolunda eğitim alması sağlanmaya çalışılmaktadır. Her ne kadar yüksek okulların bu alanlarının ders içerikleriyle ilgili, zaman içerisinde şekillenen çok önemli problemler var olsa da özde eğitimci yetiştiren bir alan olması ayrımı kesinlikle doğru ve gerekli olan bir uygulamadır.

Bunların ışığında bir görsel sanatlar eğitimcisinin, hangi niteliklere sahip olması gerektiğinden daha geniş biçimde bahsedelim. Görsel sanatlar öğretmeninin, her ne kadar eğitimci misyonunu edinmiş olsa da öncelikle bir sanatçı hassasiyetiyle yetişmiş olması gerekir ki kendi alanıyla ilgili yapacak olduğu eğitim ve öğretim konusunda sanatçı bakış açısıyla düşünüp, eğitimci yaklaşımıyla karar verebilsin.

Vedat Özsoy 'a göre; Görsel sanatlar eğitimini vermek durumunda olanlar için sanata ilişkin çok çeşitli felsefi anlayışlara sahip olmak önemlidir. Çünkü öğretmenin inanç ve değer sistemi sadece sanatı nasıl yaratabileceği konusuyla değil, ayrıca sanatı nasıl öğreteceği ile de ilgilidir. Sanat yapma ve izlemeyle ilgili üç temel yaklaşım vardır. Birçok görsel sanatlar öğretmeni bütünüün bazı yönlerinin önemli olduğuna inanır ve her üç yönü de içeren, olasılıkla da birini diğerine göre daha fazla önemseyen kendi öz felsefesini geliştirir. Ancak öğretimde, öğrencilerin çeşitli gereksinimleri bazı durumlarda öğrencinin öğrenmesi ve gelişmesinde bir yaklaşımdan daha çok bir diğer yaklaşım üzerine daha büyük bir vurguyu zorunlu kılabilir. Bu üç yaklaşım aşağıda yer almaktadır:

- Eğitim ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar,
- Anlatım aracı olarak görsel sanatlar,
- Sanatın kendisi için sanat(sanat için sanat). (Özsoy,2007,s.137-138)

Görsel sanatlar eğitimcilerinin bakış açılarına, aldıkları eğitime, inanışlarına, bilgi düzeylerine veya bilgiyi kullanma yöntemleri ve kullanabilme becerilerine göre pek çok şekilde değişkenlik gösterecek olan bu üç yaklaşım; aslında görsel sanatlar eğitimcisinin sürekli değişken halde kullanıyor olduğu, temel prensipleri ve sahip olmaları gereken nitelikleridir. Temelde bir görsel sanatlar eğitimcisinin farklı oranlarda olsa da bu üç yaklaşımı benimsemiş olması, eğitimci kimliği açısından gereklidir. Bu temel prensibin sonucunda bir görsel sanatlar öğretmenin yapacağı eğitim ve öğretim konusunda en önemli planlayıcısı kendisi olacaktır. Nerede, hangi ortamda, hangi öğrenci profiline, ne şekilde eğitim vereceği sorularının cevaplarını elindeki program dahilinde ama tamamen kendi bireysel yöntemlerini geliştirerek hazırlayabilecek yeterliliğe ve donanıma sahip olması en önemli gereksinimi olacaktır.

Tüm bunlarla beraber bir görsel sanatlar öğretmeninin temel anlayışlarından bir diğeri de “yenilikçilik” olmalıdır. Gerçi bu, eğitimin tüm alanları için de geçerli olması gereken bir prensiptir. Bir görsel sanatlar eğitimcisi sürekli merak ve arayış içerisinde olmak durumundadır. Özellikle de hızla ilerleyen günümüz teknoloji çağında bu artık her birey için bir yaşam gereksinimi olmuşken, teknolojiye olan merakı öğrencilerinden daha az olan ve onu öğrencilerinden daha az kullanan bir öğretmenden bahsetmek, öğretmenin güvenilirliği konusunda da pek çok soru işaretini beraberinde getirebilir. Kaldı ki görsel sanatlar dersinin uygulanma yöntemleri, öğretmeni zaten buna zorlamaktadır. Bir öğretmenin alanına hakim olması da, iyi bir eğitim anlayışının olması da modern çağın içinde büyüyor ve gelişiyor olan öğrencileri ile arasında kuracağı iletişimde yeterli olmayabilir.

Üstün DÖKMEN’ in 2008 yılında Arel Eğitim Kurumlarında katılmış olduğum bir seminerinde dediği gibi “ Dünya; tarihinde ilk kez, torunların büyük annelerine bir şeyler öğrettikleri bir çağı yaşıyor.”

Hızla değişiyor ve gelişiyor olan bu dünyada, görsel sanatlar eğitimcileri olarak bizlerin, bir şeyleri oturduğumuz yerden takip etmeye çalışmamız, koşarak ilerleyen öğrencilerimizle aramızda uçurumların oluşmasına yol açacaktır. Bu yüzden iyi bir görsel sanatlar öğretmenin değişimlere açık, sabit fikirlere takılı kalmayan, sürekli arayan durumunda olan bir eğitim felsefesi geliştirmesi, kendini sürekli yenileyen bir birey olması, işini en iyi şekilde yapabilmesini sağlamasının yanında, sanat eğitimcisi ruhunu da sürekli canlı ve diri tutacaktır.

Görsel sanatlar eğitimcisinin bu kendini sürekli yenilemesi durumu, eğitim potansiyeli açısından da çok önemlidir. En başta öğrencilerin dinamizmini yakalayabilen, aynı dili konuştukları bir öğretmenleri olacaktır. Ayrıca da sanatsal anlamda aldıkları eğitimin en güzel örneğini de karşılarında görebilme imkanları olacaktır.

Burada Aygöl AYKUT’un “Görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler” adlı makalesinde bahsettiği bir konuyu örnek göstermek yerinde olacaktır. “Görsel sanatlar eğitimi araştırmacıları gelişmelerden doğan ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendini yenileme çabası içerisine girmiştir. Amerika’ da araştırmaların büyük

bir bölümü Uluslararası Sanat Yoluyla Eğitim Kurumu(InSEA) tarafından yapılan kongreler, araştırma ve sempozyum gibi etkinliklerle olmuştur. Türkiye’ deki görsel sanatlar eğitimcileri de onları takip etmekte geri kalmamıştır. Görsel Sanatlar Eğitimi Kurumunun 7.Avrupa Bölgesel Kongresi, Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği(GÖRSED) ve Gazi Üniversitesi işbirliği ile 1-7 Temmuz 2004 tarihleri arasında Türkiye’de gerçekleştirilmiştir. Pek çok ülkenin görsel sanat eğitimecisinin bir araya geldiği kongrede, alanda yaşanan sorunların farklılıkları dikkat çekmiştir. (Aykut, 2004).

2.5. Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitimi Anlayışı ve Sorunları

Şimdiye kadarki ele aldığımız görsel sanatlar eğitimi ile ilgili tüm başlık ve alt başlıklarda genellikle olması gereken durumlardan bahsettik. Eğitim anlayışımızdan sanata olan yaklaşımımıza ve sanatsal bakış açımıza kadar sahip olunması gereken özellikler üzerinde durduk. Oysa birtakım gerçeklerle karşılaşmamız gerekir ki Türkiye’de görsel sanatlar eğitimi, bahsi geçen açıklamalarla pek de örtüşmemektedir. Aslında burada bu araştırmanın en önemli çıkış noktalarından birinin de bu olduğunu vurgulamak doğru olacaktır.

En basit noktadan ele alırsak, Türkiye’de görsel sanatlar eğitimi anlayışını, temelde görsel sanatlar dersine olan bakış olarak kabul etmemiz gerekir. Bunu üç açıdan incelemek bu anlayışın ne durumda olduğunu en iyi şekilde açıklamamıza yardımcı olacaktır:

- 1- Toplumun görsel sanatlar dersine olan bakışı,
- 2- Bizzat eğitimcinin, dolayısıyla temsil ettiği yüksek öğretim kurumlarının görsel sanatlar dersine bakışı,
- 3- Devleti yöneten hükümetleri temsil eden mili eğitimin görsel sanatlar dersine bakışı,

Aslında bu üç kategori bize bir yandan görsel sanatlar eğitimi anlayışını özetlerken bir yandan da görsel sanatlar eğitimindeki sorunları da açıklayacaktır.

Bunlardan ilkinin yani toplumun görsel sanatlar dersine bakışını inceleyecek olursak; Türkiye’de, eğitim sistemimizdeki sıkıntılardan dolayı görsel sanatlar dersi tam

anlamıyla olması gerektiği durumda ve önemde değildir. Öğrencilerin ve ailelerin bu derse olan bakış açıları; mekana, şartlara ve hatta eğitim konusundaki direk muhatapları olan eğitimciye göre de farklılıklar göstermektedir. Kimi zaman görsel sanatlar dersi, olumlu sosyo-ekonomik şartlar ve sağlam sanat eğitimi anlayışına sahip bir eğitimci ile birleştiğinde, fazlasıyla önemli hale gelebilirken; tam tersi durumlarda da göz ardı edilen bir ders haline gelebilmektedir ki ikinci durumun daha büyük oranda yaşandığını söylemek mümkündür. Bu durumun özellikle de şehir merkezlerinde yaşayan, “bilinçli” diye tabir edilen ailelerin yaşadığı alanlarda daha fazla yaşanıyor olması, eğitim sistemindeki ciddi sıkıntıların varlığının en açık göstergelerindendir. Her ne kadar şu an sanat yoluyla eğitimi sorguluyorsak da, iyi bir eğitim anlayışı bulunan toplumda, görsel sanatlar dersine kendiliğinden olumlu bir bakış açısının gelişeceğini de belirtmek gerekir. Başarılı bireyin en yüksek notu alan, en çok soru çözen, en çok ders çalışan öğrenci olarak görüldüğü Türk eğitim sisteminde, SBS yolunda koşan, kendine dolayısıyla sanata, düşünmeye, keşfetmeye vs. en az zaman ayıran öğrencinin, görsel sanatlar dersine olumlu bir bakışının olmasını beklemek de aslında hayalci bir yaklaşım olacaktır. Öğrencinin, velinin yani toplumun hızla ilerlemesi gerektiğini düşündükleri bu yolda, gerekli olmayı yani başarılarında doğrudan bir katkısını görmedikleri dersleri, faydacı bir yaklaşımla düşünerek yok saymaları kaçınılmaz bir durumdur. Bu anlamda görsel sanatlar dersi onlar için ne hızlı soru çözmeye yarayacaktır, ne de ağırlıklı başarı puanını etkileyecek yeterlilikte bir katkı sağlayacaktır. Bu durumda görsel sanatlar, bir ders olarak bile hep bir pencerenin arkasında kaldığı için, görsel sanatlarla ilgili bir anlayışın varlığından bahsetmek ve bu anlayışı sorgulamak anlamsız kalmaktadır. Hatta o kadar ki kimi zaman ders süreci yok sayılarak, bir işin sonunda ödev teslim edilen ve her zaman yüksek not alma beklentisi içinde olunan bir anlayış bile hakim olmaktadır; bu durumda sanatın, sanat eğitiminin, görsel sanatlar eğitimi anlayışının sorgulanması söz konusu bile değildir.

İkinci olarak inceleyeceğimiz anlayış, görsel sanatlar eğitimcisinin, dolayısıyla da bu anlamda eğitim aldığı ve hatta temsil ettiği yüksek öğretim kurumunun görsel sanatlar dersi anlayışıdır.

Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren güzel sanatlar eğitimi bölümleri, yani eğitim fakülteleri ve sanatçı adayı yetiştiren güzel sanatlar fakülteleri, sanat ve sanat eğitimi konusunda yüksek öğretim yapmaktadır. 1940 yılından günümüze kadar gelmiş

tarihsel süreçte çeşitli gelişmelerden ve eğitim fakültelerindeki değişikliklerden dolayı yüksek öğretimde de birtakım değişiklikler olmuştur. “Türkiye’de sanat eğitmeni yetiştiren okullar eğitim fakülteleri bünyesinde toplanmıştır. Amacı sanat eğitmeni açığını kapatmak olan bu fakültele de plastik sanatlar eğitimi yanında eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, eğitim yönetimi gibi psikoloji, pedagoji ağırlıklı eğitim derslerine de yer verilmektedir”. (Altinkurt, 2005,s.9)

Önce de bahsettiğimiz üzere sanat eğitimcisi yetiştiren ve sanatçı adayı yetiştiren fakültelerin birbirinden ayrılmış olması eğitim açısından olumlu bir yapılanmayken, bu yapılanma da zamanla değişikliklere uğramıştır. Eğitim fakültelerinin zamanla azaltılan sanat ve atölye ders saatleri bu örneklerden sadece bir tanesidir.

Sanat eğitimcisi yetiştiren bu fakültelerin her geçen gün sayılarının artıyor olması Türkiye’deki sanat eğitimi anlayışının olumlu bir yönde gelişiyor olması olarak kabul edilebilirken; öte yandan donanım, mekan ve iyi yetişmiş öğretim elemanı açısından yaşanan sıkıntılar, bu olumlu durumun gerçekliği konusunda şüpheler oluşturmaktadır. Eğitim fakültelerinde yetişen görsel sanatlar eğitimcisinin ancak iyi bir eğitim alması, işini iyi yapan bir eğitimci olmasını sağlayacaktır. Bu durumda ülkemizde, gerek üniversiteler arasındaki uyum problemleri, gerek akademik kadroların tam anlamıyla yeterli mesleki birikime sahip öğretim elemanlarından oluşmuyor olması, gerekse içerik bakımından yüksek öğretimin güncel yaşamla olan ilişkisinin yeterli olmaması, bir sanat eğitimcisini meslek hayatında karşılaşacağı pek çok soruna gebe bir şekilde yetiştirmektedir. Dolayısıyla görsel sanatlar eğitimi anlayışı bu işin uygulama ayağındaki eğitimciler açısından, ortak görüşlerin ve istikrarın hakim olduğu bir anlayış olmaktan öte, sanat eğitimcisinin daha çok kişisel çabaları sonucunda şekillenen donanımıyla sonuçlanmaktadır. Kaldı ki bu bilinç de genelde meslek hayatına başladıktan sonra oluşmaktadır.

Sonuçta bu durum; kimi yerde yeterlilikleri yüksek, görsel sanatlar eğitimi konusunda yetkin, sanat eğitimini yaşam felsefesi haline getirmiş, dinamikleri yüksek eğitimcinin yetişebilmesini sağlarken, kimi yerde de alanında yetersizlikleri olan ve hatta yaptığı işin temel felsefesini bile kavrayamamış, görev aldıkları okul ortamlarına göre anlayış farklılıkları gösterebilen eğitimciler de ortaya çıkarabilmektedir. Burada bahsettiğimiz bireysel farklılıklardan doğan bir anlayış

ayrımı değil, rastgele oluşan ve gelişen temel bir çelişki, hatta büyük bir yanlışır. Kaldı ki bahsettiğimiz eğitimciler sahip oldukları sanat eğitimi bu alanda en yetkin kurumlar olan yüksek öğretim kurumlarının sanat eğitimi bölümlerinden almaktadır. Oysa Lale Altinkurt'un da dediği gibi “ 1940’larda Köy Enstitüleri ve devamında kurulan Öğretmen Okullarından mezun öğretmenlerin en az bir müzik aleti çalabildiği, resim yapabildiği, sanat tarihi, sinema, edebiyat gibi sanat alanlarında bilgi sahibi olduğu düşünülürse, günümüzdeki eğitim fakültelerinde bu konunun yeniden sorgulanması gereklidir.” (Altinkurt, 2005,s.10)

Elbette ki tüm bu bahsi geçen problemlerin kaynağı tek başına üniversitelerin bu konudaki eğitimleri de değildir. Bu, Türkiye’deki görsel sanatlar eğitimi anlayışındaki sıkıntıların yalnızca bir basamağıdır. Diğer taraftan bu durumun oluşmasındaki yani görsel sanatlar eğitimi anlayışındaki sorunların en temel etkileyicisi hatta belirleyicisi olarak kabul edeceğimiz etken ise, mili eğitimin politikaları yani devletin genel eğitim anlayışlarıdır.

Tarihsel süreçte Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte sanat eğitiminde kimi zaman idari değişiklikler sonucu, kimi zaman dönemin gelişim özellikleri doğrultusunda pek çok farklı uygulamalara gidilmiştir. İncelediğimiz alan ilköğretim görsel sanatlar eğitimi ise eğer, bu anlayışın geçmişten günümüze çok kısa periyotlar ile çok büyük farklılıklar göstererek değiştiğinin altını çizmek gerekir. Derslerin uygulanma ortamlarından tutun da uygulanma şekline kadar, gerek ders saatlerindeki sürekli değişiklikler, gerek müfredat programlarındaki değişiklikler ve hatta sanat eğitimcisi belirlemeye yönelik yapılan seçim yöntemlerine kadar atılan tüm adımlar, sözde olumlu amaçlarla yapılmış ve yapıyor olmaya devam ediyor olan ancak çok azının olumlu gelişmelerle sonuçlandığı gelişmelerdir.

Türkiye’nin uzun süreli Milli Eğitim Politikalarında ve branşlarda standartlaşmayı sağlaması gerekmektedir. Milli eğitim politikalarının oluşmasında her disiplinin kendi sorunlarını çözebilecek, alanlarında yeterli bilimsel temele sahip eğitimcilere ve idarecilere ihtiyaçları vardır. Eğitim Fakülteleri ve Milli Eğitim Kurumu içerisindeki görsel sanatlar eğitiminde yer alan farklı yöntem ve uygulamaların eğitime çeşitlilik getireceği şüphesizdir. Ancak uygulanan yöntemlerin sistemli ve plânlı olması gerekmektedir. (Aykut, 2004, s.38)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde ilköğretim kurumlarında uygulanmakta olan görsel sanatlar dersi müfredat programı incelenmiş ve kılavuzun temel içeriği, kapsamı ve konuları, güvenilirlik ve geçerliliği sorgulanmıştır. Bu inceme sırasında eleştirel bir yaklaşımla değerlendirme yapılmıştır.

3.1.İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı

Bu araştırmanın uygulama aşamasında belirleyici ve yol gösterici olacağı için 1992 yılından itibaren Resim-İş olarak uygulanmakta olan 2006 yılından itibaren ise Görsel Sanatlar olarak adı ve içeriği değiştirilmiş yeni müfredat programından ayrıntılı bir şekilde söz etmek gerekiyor.

Program önce Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ardından da sırayla giriş, kazanımlar, programla ilgili açıklamalar ve ekler ve son olarak da ayrıca bir ekler bölümlerinden oluşmaktadır. İlk sayfada üç madde halinde Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları yer almaktadır. Daha sonrasında kendi içerisinde de çeşitli alt başlıkları bulunan, toplam altı başlıktan oluşan giriş bölümü bulunmaktadır. **Giriş** bölümünün alt başlıklarını şu şekilde sıralanmıştır:

1.GİRİŞ

1.1. Programın Vizyonu

1.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Özellikleri

1.3. Programın Temel Yaklaşımı

1.4. Programın Yapısı

1.4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

1.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri

1.4.3. Temel Beceriler

1.4.4. Öğrenme Alanları

1.4.4.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

1.4.4.2. Görsel Sanat Kültürü

1.4.4.3. Müze Bilinci

1.4.5. Kazanımlar

1.4.6. Etkinlikler

1.4.7. Açıklamalar

1.4.8. Atatürkçülükle İlgili Konular

1.4.9. Ara Disiplinler

1.5. Öğrenme ve Öğretme Süreci

1.6. Ölçme ve Değerlendirme

1.6.1. Açık Uçlu Soru Türü

1.6.2. Doğru- Yanlış Türü Sorular

1.6.3. Eşleştirmeli Soru Türleri

1.6.4. Kısa Cevaplı Soru Türü

1.6.5. Çoktan Seçmeli Soru Türü

1.6.6. Görüşme

1.6.7. Gözlemler

1.6.8. Öz Değerlendirme

1.6.9. Grup Değerlendirme

1.6.10. Kontrol Listeleri

1.6.11. Derecelendirme Ölçekleri

1.6.12. Performans Değerlendirme

1.6.12.1. Performans Ödevleri

1.6.12.2. Proje Ödevleri

1.6.12.3. Öğrenci Süreç Dosyası

Bu alt başlıkları kısa kısa açmak programla ilgili genel fikir edinmemizi kolaylaştıracaktır. **1. GİRİŞ** kısmında kısaca sanatın tanımı yapılmış, sanat eğitiminin; 1948, 1968 tarihlerinde değiştirilen ilkököl, 1951, 1962, 1971 ve 1992 tarihlerinde değiştirilen ortaokul resim-iş ve 2006 yılında ilköğretim görsel sanatlar programlarından ve bu programların tarihsel süreçlerde değişikliklere uğrayarak günümüz şartlarına uyarlandığından bahsedilmiştir.

1.1. Programın Vizyonu bölümünde programın geliştirilme sebepleri açıklanmış ve bu program dahilinde bireye kazandırılması istenen nitelikler maddeler halinde sıralanmıştır.

1.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Özellikleri bölümünde programın hangi niteliklere sahip kişiler tarafından geliştirildiğinden bahsedilmiş ve programın özellikleri maddeler halinde sıralanmıştır.

1.3. Programın Temel Yaklaşımı bölümünde çağın gereği olarak geliştirilen öğrenci merkezli “Yapılandırmacılık” anlamına da gelen eğitim modelinden, öğrenci merkezli eğitimin öğretmene ve öğrenciye sağladığı esnekliklerden söz edilmiştir.

1.4. Programın Yapısı bölümü dokuz alt başlık halinde ele alınmıştır. Bunlar **1.4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları**, **1.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri**, **1.4.3. Temel Beceriler**, **1.4.4. Öğrenme Alanları**, **1.4.5. Kazanımlar**, **1.4.6. Etkinlikler**, **1.4.7. Açıklamalar**, **1.4.8. Atatürkçülükle İlgili Konular**, **1.4.9. Ara Disiplinler** şeklinde sıralanmıştır.

1.4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları, bireysel ve toplumsal amaçlar, algısal amaçlar, estetik amaçlar ve teknik amaçlar olarak alt başlıklara ayrılmış ve maddeler halinde ele alınarak açıklanmıştır ki incelememizin devamında bu bölüm ayrıca bir başlık olarak ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

1.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri alt başlığında belirlenen amaçlara ulaşılması için göz önünde bulundurulması gereken temel ilkelerden maddeler halinde bahsedilmiştir.

1.4.3. Temel Beceriler ‘de ise öğrencilerin yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda programın kazanımlarıyla gelişmesi amaçlanan kendini ifade etme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verebilme ve estetik bilinç kazanma gibi birtakım temel beceriler sıralanmıştır.

1.4.4. Öğrenme Alanları bölümünde görsel sanatlar dersi öğretim programının yapılandırıldığı üç temel alandan bahsedilmiştir. Sırasıyla **1.4.4.1. Görsel**

Sanatlarda Biçimlendirme, 1.4.4.2. Görsel Sanat Kültürü ve 1.4.4.3. Müze Bilinci.

Bunlardan ilki yani ***1.4.4.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme*** olarak adlandırılan kısımda görsel sanat öğeleri (çizgi, biçim, doku, leke, yapı, mekan ve renk) ile sanatsal düzenleme ilkelerinin (denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritim, dereceleme, oran-orantı) seçilen etkinliklerle birlikte uygulanarak geliştirildiği açıklanmıştır. Ayrıca bu bölüm, amaç değil araç olarak tanımlanmış, ancak görsel sanat öğeleri ve sanatsal düzenleme ilkeleri olmadan birtakım duyguların ortaya konması sağlanamayacağı için, diğer öğrenme alanlarıyla birlikte dersin temelini oluşturduğu vurgulanmıştır. ***1.4.4.2. Görsel Sanat Kültürü*** başlığında bu öğrenme alanının birtakım disiplinlerden oluştuğu açıklanmıştır. Estetik, sanat eleştirisi ve sanat tarihi gibi varlığını sanattan alan tüm disiplinlerin birbirinin içine geçirilerek verilmesi gerektiği açıklanmıştır. Bu bölümün özellikle sanat yapan ve sanattan zevk alan bireylerin yetiştirilmesinin yanında, bir sanat eserini çözümleyen, sanat eseri niteliğini anlayabilen, sanatçı kavramını doğru algılayabilen çağdaş bireyler yetiştirilme hedefinde olduğu açıklanmıştır. Ayrıca bu bölümde ders saatinin az olması sebebiyle akla gelebilecek daha pek çok alanın uygulanamadığının altı çizilmiştir. ***1.4.4.3. Müze bilinci*** başlığında ise müzelerin önemi farklı tanımlar yapılarak açıklanmış, uluslararası geçmişin tecrübeleriyle, ulusal benliğin oluşmasındaki önemleri vurgulanmıştır. Ayrıca eğitimde aktif olmanın önemi vurgulanarak gelişmiş ülkelerde etkin bir eğitim alanı olarak müzelerin kullanılmasından bahsedilmiştir. Çeşitli kültür varlıklarını tanıtırken çocukların o toplumların bireyi oldukları hissettirilerek, kişilikleri ve özgüvenleri açısından da müzelerin önemli olduğu vurgulanmıştır. Kişinin küçük yaşlardan itibaren müzeyle iletişim halinde olmasının doğru bir sanat anlayışının gelişmesini sağlayacağı yönünde açıklamalar ile müze bilinci öğrenme alanının da en az diğer öğrenme alanları kadar önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu öğrenme alanının öğrencilere kazandıracığı davranışlar kısaca şu şekilde açıklanmıştır:

- Görsel sanatların birbirinden farklı dallarında verilmiş kültür ve tarih mirasını tanıyacakları, yerel olanın yanında evrensel olanı da gözlemleyecekleri,
- Zengin bir arkeolojik katmandan oluşan ülkemizin topraklarını ve Anadolu medeniyetlerini tanıyıp değerlerine sahip çıkabilecekleri,

-Müzelerin eğitim yoluyla sunacağı estetik bakış açısı kazanma ve yeni yaratımlarda bulunma, içinde bulundukları toplumu, coğrafyayı ve farklı kültürleri tanıma yetenekleri kazanabilecekleri bir alan olma yeterliliğini içermektedir.

Daha sonra ayrıntılı olarak ele alacağımız **1.4.5. Kazanımlar** bölümünde, tüm öğretim süreci boyunca öğrencilerin edinmeleri gerekli olan bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsadığından bahsedilmiş, her öğrenme alanının kendine özgü kazanımlarının bulunduğu, bu kazanımların öğrencilerin seviyelerine ve öğrenme alanlarının özelliğine göre şekillendiği açıklanmıştır. Kazanım tablolarındaki numaraların herhangi bir sıralamasının olmadığı özellikle belirtilmiş, yıllık planlama yapılırken numara önceliklerine dikkat edilmesine gerek olmadığı vurgulanmıştır.

1.4.6. Etkinlikler bölümünde programdaki kazanımların uygulanabilmesi için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için yapılacak etkinlik örneklerine yer verildiği açıklanmıştır. Ancak verilen etkinliklerin tamamen tavsiye olduğu, bunların öğretmen tarafından istenildiği şekilde kullanılabileceği de belirtilmiş, uygulanma şeklinin, ders saatinin, etkinlik sayısının tamamen öğretmenin tasarrufunda olduğu açıklanmıştır. Yalnız tasarlanacak yeni etkinliklerin hangi kazanımlara yönelik olduğuna dikkat edilmesi, yeni etkinlik tasarlanırken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının gözetilmesinden bahsedilmiştir. Hatta verilen örnek etkinliklerin farklı sınıf seviyelerine uyarlanabileceği belirtilmiştir. Altı çizilen en önemli nokta öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olmalarına dikkat edilmesidir.

Bir sonraki bölüm **1.4.7. Açıklamalar** bölümüdür. Burada ilköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programı kılavuzunda kullanılan semboller ve anlamları açıklanmıştır.

1.4.8. Atatürkçülükle İlgili Konular bölümünde Atatürk'ün hayatı, kişisel özellikleri, çevreye verdiği önem gibi konuların 1-8. sınıf kazanımları ile ilişkilendirildiği ve tablolarla belirtildiği anlatılmıştır.

1.4.9. Ara Disiplinler bölümünde;

- Rehberlik ve psikolojik danışma,
- İnsan hakları ve vatandaşlık,

- Spor kültürü ve olimpiik eğitim,
- Girişimcilik,
- Özel eğitim,
- Sağlık kültürü,
- Kariyer bilincini geliştirme gibi ara disiplin kazanımlarının görsel sanatlar dersiyle ilişkilendirildiği açıklanmış, öğretmen tercihine göre, uygun yerlerde verilebileceğinden söz edilmiştir.

1. GİRİŞ Bölümünün ana başlıklarından bir diğeri ise **1.5. Öğrenme ve Öğretme Süreci**'dir. Yine bu bölümde ayrıca bir başlıkla inceleyeceğimiz bölümlerden biri olduğundan şimdilik kısaca değinmekte yarar var. Burada nasıl bir yaklaşımla programın hazırlandığından bahsedilmiş, uygulamaların nitelikleri açıklanmıştır. Programın görsel sanatlar ile ilgili bilgi ve beceri kazandırma amaçlarının yanı sıra yeni bilgi ve çözümler üretmeyi de amaçladığı, buna bağlı olarak da öğrencinin etkin, öğretmenin rehber konumunda bulunmaları gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda maddeler halinde öğretme ve öğrenme sürecinde olması gereken davranışlar açıklanmıştır. **1.5. Öğrenme ve Öğretme Süreci** gibi daha sonra yeniden ele alacağımız bir diğerk bölüm de **1.6. Görsel Sanatlar Dersinde Ölçme ve Değerlendirme**'dir. Burada istenilen davranışlarda gerçekleştirilen değişikliklerin kaydedilmesinden ve değerlendirilmesinden bahsedilmiş, ölçme ve değerlendirme kavramları tanım olarak açıklanmış, buna bağlı olarak değerlendirmenin görsel sanatlar dersinde farklı boyutlarda ele alınması gereken bir süreç olduğu açıklanmıştır. Ölçme ve değerlendirmenin hangi ilkelerle yapılması gerektiğinin üzerinde durulmuş, program içerisinde verilen ölçme değerlendirme araçlarının tamamının kullanılmasının zorunlu olmadığı belirtilmiştir. Başarılı ve başarısız çalışma ölçütleri maddeler halinde ele alınmıştır. Bu bölümde alt başlıklar halinde ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçları incelenmiştir. Sırasıyla;

1.6.1. Açık Uçlu Soru Türü

1.6.2. Doğru- Yanlış Türü Sorular

1.6.3. Eşleştirmeli Soru Türleri

1.6.4. Kısa Cevaplı Soru Türü

1.6.5. Çoktan Seçmeli Soru Türü

1.6.6. Görüşme

- 1.6.7. Gözlemler**
- 1.6.8. Öz Değerlendirme**
- 1.6.9. Grup Değerlendirme**
- 1.6.10. Kontrol Listeleri**
- 1.6.11. Derecelendirme Ölçekleri**
- 1.6.12. Performans Değerlendirme**
- 1.6.12.1. Performans Ödevleri**
- 1.6.12.2. Proje Ödevleri**
- 1.6.12.3. Öğrenci Süreç Dosyası**

Bu bölümde daha sonradan uygulanması sırasında karşılaşılan güçlükler yüzünden programdan kaldırılan **1.6.12. Performans Değerlendirme, 1.6.12.1. Performans Ödevleri** bölümleri ile öğretmenin tercihinine göre şekillenecek olan **1.6.11. Derecelendirme Ölçekleri** bölümleri çıkarılmıştır. **Görsel Sanatlar Dersinde Öğretmen Not Çizelgesinin Doldurulmasına Yönelik İzlenecek Yol** adlı bir bölüm eklenmiş ve son olarak da örnek **Öğretmen Not Çizelgesi** verilmiştir.

1.GİRİŞ bölümünden sonraki ikinci ana başlık **2. KAZANIMLAR** bölümüdür. Burada sırasıyla ilköğretim birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadarki kazanım tabloları ayrıca Atatürkçülük ile ilgili kazanım tablosu, kazanımların ara disiplinlerle ilişkilendirilmesi tablosu, belirli gün ve haftalarla ilişkilendirilen kazanımlar tablosu başlıklar halinde verilmiştir. Ve 1-8. sınıflar görsel sanatlar dersi örnek içerik listesi ile ders örnekleri olarak örnek bir konu listesi açıklamalarıyla belirtilmiştir. Bu bölümün başlıklar halindeki görüntüsü şu şekilde sıralanmıştır:

2. KAZANIMLAR

- 2.1. İlköğretim Birinci Sınıf Kazanımları**
- 2.2. İlköğretim İkinci Sınıf Kazanımları**
- 2.3. İlköğretim Üçüncü Sınıf Kazanımları**
- 2.4. İlköğretim Dördüncü Sınıf Kazanımları**
- 2.5. İlköğretim Beşinci Sınıf Kazanımları**
- 2.6. İlköğretim Altıncı Sınıf Kazanımları**
- 2.7. İlköğretim Yedinci Sınıf Kazanımları**
- 2.8. İlköğretim Sekizinci Sınıf Kazanımları**

- 2.9. Atatürkçülük ile İlgili Kazanımlar Tablosu**
- 2.10. Kazanımların Ara Disiplinlerle İlişkilendirme Tablosu**
- 2.11. Belirli Gün ve Haftalarla İlişkilendirilen Kazanımlar Tablosu**
- 2.12. 1-8. Sınıflar Görsel Sanatlar Dersi Örnek Konu Listesi**

Görsel sanatlar dersi öğretim programının üçüncü bölümü ise **3. PROGRAMLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR** başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölüm de şu şekilde alt başlıklarla ayrılmıştır:

3. PROGRAMLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

- 3.1. Programın Uygulanmasında Öğretmenin Rolü**
- 3.2. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sanatsal Yönelimleri**
- 3.3. Etkinlik Örnekleri**
- 3.4. Görsel Sanatlarda Yöntem ve Teknikler**
- 3.5. Öğrenme-Öğretme Süreci İle İlgili Açıklamalar**
- 3.6. Öğrenme-Öğretme Süreci Örneği**
- 3.7. Çalışmaların Sergilenmesi**
- 3.8. Sağlık ve Güvenlik Önlemleri**

Ayrıca bu bölüme görsel sanatlar dersi öğretim programı ve kılavuzu oluşturulurken **Ders Planı Örnekleri (1-8. sınıflar)** başlığı da eklenmiştir.

Bu bölümün ilk başlığı **3.1. Programın Uygulanmasında Öğretmenin Rolü** olarak ele alınmıştır. MEB'in ve YÖK'ün belirlediği öğretmen yeterliliklerinden bahsedilmiş, görsel sanatlar dersi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler, öğretmenin yetenekleri ve öğretmenden beklentiler maddeler halinde sıralanmıştır. Ayrıca öğretmenin; insan beyninin sağ ve sol yarım kürelerinin özelliklerini bilmesi gerektiği açıklanmış ve bu bilgi tablolar halinde verilmiştir. Ve bu tablo sonucunda yine de öğrencileri kalıplara sokmak gibi katı bir tavra girilmemesi gerektiğinin altı çizilmiştir.

Daha sonra **3.2. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sanatsal Yönelimleri** başlığı altında dört temel sanat yönelimi açıklanmıştır. Bunlar **Şematik, Mekanik, Zihinsel** ve **Sezgisel Yönelim** olarak sıralanmıştır.

3.3. Etkinlik Örnekleri başlığı altında her sınıf seviyesinden bir adet olmak üzere farklı konularda hazırlanmış toplam sekiz adet ders planı örneğine yer verilmiştir.

3.4. Görsel Sanatlarda Yöntem ve Teknikler başlığı altında ilköğretim seviyesinde çeşitli yöntem ve teknikler anlatılmıştır. Bunlar tanımlarıyla birlikte şu şekilde sıralanmıştır:

RESİM BOYAMA TEKNİKLERİ

- *Pastel boya*
- *Kuru boya*
- *Sulu boya*
- *Guvaj boya*
- *Tutkallı boya*
- *Akrilik boya*
- *Parmak boya*
- *Keçe uçlu kalemle resim*
- *Mürekkeple resim*

BASKI TEKNİKLERİ

- *Fırça baskı*
- *İp baskı*
- *Patates baskı*
- *Şablon baskı*
- *Doğrudan baskı*
- *Parmak, el ve ayak baskısı*
- *Alçı baskı*
- *Köpük (strafor) baskı*
- *Kırıştırılmış kağıtla baskı*
- *Mono baskı*
- *Muşamba baskı*

KOLAJ

GRAFİK TASARIM

- *Afiş*
- *Amblem*

- *Optik yansıma*
FOTOĞRAF
KARİKATÜR
BATİK
KAĞIT VİTRAY
EBRU
MOZAİK
RÖLYEF
- *Alçı rölyef*
- *Kağıt rölyef*
- *Hazır malzemelerle rölyef*
KUKLA
- *Yüzük kukla*
- *Parmak kukla*
- *El kuklası*
- *Çomak kukla*
- *İpli kukla*
MASKE
- *Kağıt hamur ile maske*
- *Kil ile maske*
- *Kağıtlarla maske*
- *Artık malzemelerle maske*
SERAMİK
- *Çubuk (fıtıl) tekniği*
- *Levha tekniği*
- *Kalıp kullanarak çalışma*
- *Para tekniği*
- *Çimdik tekniği*
HEYKEL
MİMARİ VE İNŞAA
OYUNCAK
ORİGAMİ
YOĞURMA MADDELERİ
- *Kil*

- *Oyun hamuru*
- *Kağıt hamur*
- *Alçı*

ARTIK MALZEMELERLE ÇALIŞMALAR

KAĞIT VE KAĞIT TÜRLERİNİN İMKANLARINDAN YARARLANMA

Bir sonraki başlık olan **3.4. Görsel Sanatlarda Öğretim Yöntem ve Teknikleri** olarak verilen bölümde ise, dersi işleme sürecinde kullanılacak yöntemlerden bahsedilmiştir. Bunlar da sırasıyla:

SORU- CEVAP

DRAMA

TARTIŞMA

ANLATI

BEYİN FIRTINASI

GEZİ GÖZLEM

GRUP ÇALIŞMASI

GÖSTERİ(DEMONSTRASYON)

ARAŞTIRMA

GÖSTERİP YAPTIRMA

BENZETME

EĞİTİCİ OYUNLAR

GÖRÜŞME

PROJE

ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ olarak sıralanmıştır.

Bu bölümdeki bir diğer başlık **3.5. Öğrenme-Öğretme Süreci İle İlgili Açıklamalar** olarak yapılmıştır. Bu başlık altında öğrenme ve öğretme süreci beş bölüm halinde incelenmiştir.

Bunlardan ilki **A- DERSE HAZIRLIK** 'tır. Öğretmen ve öğrenci hazırlığı olarak incelenmiştir. Öğretmen hazırlığının amaca ulaşmada en önemli etken olduğu vurgulanmış ve maddeler halinde hazırlık süreci sıralanmıştır. Öğrenci hazırlığı ise düşünsel ve duyuşsal olarak belirtilmiştir. Yani konuyla ilgili araştırma yapmış ve

bilgi edinmiş olma, ayrıca teknik olarak da önceden belirtilen malzemeleri hazırlamış olma olarak açıklanmıştır. İkinci bölüm **B-UYARANLAR (motivasyon)** olarak ele alınmıştır. Asıl amacın öğrencinin derse karşı güdülenmesini sağlamak olduğu vurgulandıktan sonra yine maddeler halinde uygulanması gereken davranışlar sıralanmıştır. Bir sonraki bölüm **C- BİLGİNİN PAYLAŞILMASI** olarak adlandırılan, yaşanacak olan sürecin, öğrencinin eski bilgileriyle yeni yapılacak uygulama arasında ilişkiler kurulması olarak tasarlanması gerektiğinin belirtildiği ve yapılacakların maddeler halinde sıralandığı bölümdür. Bir sonraki bölüm ise **Ç- UYGULAMA** olarak adlandırılmıştır ve burada da yine maddeler halinde bir ders sürecinde uygulanacak olan çalışmanın tüm aşamaları belirtilmiş, izlenecek yol haritası açıklanmıştır. Ve en son olarak ele alınan **D-DEĞERLENDİRME** bölümünde de sürecin ve sonucun değerlendirilmesi anlatılmış, değerlendirme yapılırken nelere dikkat edileceği vurgulanmış, değerlendirme ölçeklerinin daha sonraki bölümlerde verildiği belirtilmiştir.

3.6. Öğrenme-Öğretme Süreci Örneği başlığı altında bir önceki başlıkta anlatılan konunun tamamını kapsayan somutlaştırılmış bir etkinlik örneği bulunmaktadır.

Bu başlıktan hemen sonra programa daha sonradan eklenmiş olan **Ders Planı Örnekleri** başlığı eklenmiş ve geniş bir şekilde her bir sınıf seviyesine uygun ikişer adet olmak üzere toplam 16 adet ders planı örneğine yer verilmiştir. Her bir planın konusuna uygun olarak ekleri ve gerekli bilgileri içeren bu bölümde her bir ders planı; ders hazırlığı, uyarılar, bilgiyi paylaşma, uygulama ve değerlendirme bölümleriyle incelenerek verilmiştir.

3.7. Çalışmaların Sergilenmesi bölümünde bir öğrenme-öğretme sürecinden sonra yapılacaklar açıklanmıştır. Sergilemenin ne şekilde yapılacağı anlatılmış, her öğrencinin çalışmalarını sergilemenin önemli olduğu vurgulanmıştır. Her süreçten sonra sınıf panosunda sergilenmesi ve yıl boyu yapılan çalışmalar içinde yılsonu sergisi ayrı ayrı ele alınmıştır.

3.8. Sağlık ve Güvenlik Önlemleri bölümünde dersin genel yapısından dolayı kullanılacak olan araç ve gereçlerin çeşitliliği sebebiyle, dikkat edilmesi gereken

birtakım ayrıntılardan söz edilmiştir. Öncelikle uygun araç-gereç seçimi vurgulanmış, sonrasında maddeler halinde uyulması gereken kurallar belirtilmiştir.

Görsel sanatlar dersi öğretim programının en son bölümü **4-EKLER** olarak adlandırılmıştır. İçerisinde:

4.1. Eser Örnekleri

4.2. Müzelerin İnternet Adresleri

4.3. Terimler ve Kavramlar Sözlüğü

4.4. Kaynakça olarak adlandırılan başlıklar bulunmaktadır.

4.1. Eser Örnekleri başlığı altında toplam 64 adet resim, heykel, anıt, tarihi semboller, afiş, minyatür, ebru örnekleri ve mozaik gibi pek çok türde örnek çalışma bulunmaktadır.

4.2. Müzelerin İnternet Adresleri kısmında Türkiye'deki 178 adet özel müzenin ve devlet müzesinin internet adresleri ile birlikte yurt dışındaki 36 adet müzenin internet adresleri verilmiştir.

4.3. Terimler ve Kavramlar Sözlüğü başlığı altında bulunan bu bölümde, 164 adet kelimenin terim anlamları açıklanmıştır.

Ve en son olarak da **4.4. Kaynakça** bölümü bulunmaktadır. Bu kısım görsel sanatlar ve ölçme değerlendirme olarak iki bölüme ayrılmıştır. Görsel sanatlar kaynakçasında 83 adet, ölçme değerlendirme kaynakçasında 9 adet olmak üzere toplam 91 kaynak belirtilmiştir.

3.2 Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları

Görsel sanatlar dersi öğretim programının uygulama aşamasından önce incelemek ve değerlendirmek gereken bölümlerden ilki görsel sanatlar dersinin genel amaçları bölümüdür. Programda yer alan dersin genel amaçlarından öncelikle bireysel ve toplumsal amaçları inceleyelim. Programda maddeler halinde şöyle sıralanmıştır:

- Öğrenciye doğayı gözlemlene duyarlılığı kazandırmak,
- Öğrencinin, analiz ve sentez yeteneği (seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme) ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
- Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
- Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla (müze, galeri, tarihi eser vb.)besleyebilmek, bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
- Öğrencinin her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
- Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
- Geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma ve onur duyma duyarlılığını kazandırmak,
- İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
- Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,
- Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmak.

Yer verdiğimiz bu amaçların ortak özelliğini, bireyin kendini fark ederek toplumsallaşabilmesini sağlamak olarak tanımlayabiliriz. Çünkü kişinin doğaya karşı hassaslaşabilmesi, kendini fark edip ifade edebiliyor olması, eleştirel bir bakış açısı kazanabilmesi, özgüveninin yerinde olması, değerlerine sahip çıkabilir hale gelmesi gibi tüm yetiler bir bakıma kişinin toplumda var olabilme çabasının göstergesidir. Bunun yanında bu kategorideki amaçlar kişiye doğru olanı algılayabilme, sanatsal bir takım değerleri fark edebilme, yaratıcı davranışlar geliştirebilme, geleceğine sahip çıkabilme yeterliliği kazanma, aklını ve duygularını sorgulayabilme gibi yetilere de yer vererek bireyin, yaşadığının kaliteli bir biçimde farkına varabilmesi yönünde hedefler taşımaktadır.

Öte yandan yine öğretim programının genel amaçları bölümünde yer alan algısal amaçların da kişinin farkındalık seviyesini yükseltebilme hedefinde olduğu söylenebilir. Programda yer verildiği haliyle sıralayacak olursak;

- Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- Öğrencinin görsel algı ve birikimleri ile öznel algılarını sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
- Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- Öğrenciye bilgiyi ve birikimi dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmak olarak belirtilmiştir.

Görme, işitme, duyma gibi fiziksel duyuların yanında düşünce geliştirebilme, fark etme, yorumlama gibi yetiler bireye hem sanattan zevk alma yeteneği kazandıracağı gibi hem de bu yeteneklerini yaşamının diğer alanlarına da taşıyabilmesini hedefler. Farklı durumlarda farklı yaklaşımlarda bulunma becerisine sahip olma, sorunlara başka açılardan yaklaşabilme gibi yaşamsal beceriler kazandırır.

Buraya kadar incelediğimiz amaçlar için görsel sanatlar dersinin bireye kazandırdığı, ancak direk olarak sanatsal bir kaygının güdülmediğini söylemek mümkün. Tam da bu nokta da estetik amaçlardan bahsetmek, görsel sanatlar dersinin, diğer tabirle sanat eğitiminin kendine hizmet ettiği bir durumu ortaya koymak olacaktır. Öğretim programında estetik amaçlar şu şekilde sıralanmıştır:

- Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
- Öğrenciye doğadan, çevreden ve geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
- Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi yaşamın her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi hâline getirebilme yetisi kazandırmak,
- Öğrenciye, doğada olan ve insan eli ile üretilen her şeyi estetik değerlendirme birikimi kazandırmak,

- Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmak.

Toparlarsak; kişiye sanatı anlama, sanatla yaşama, sanatı içine sindirerek gerekliliğini kavrama, sanatsal değer kavramının anlamını fark etme ve bu değerleri ayırt edebilme gibi yetileri hedeflemektedir.

Son olarak değineceğimiz teknik amaçlar ise, aslında bir anlamda diğer amaçları, özellikle de estetik amaçları gerçekleştirebilecek fiziksel yeterlilikleri hedeflemektedir. Teknik amaçlar da şu şekilde sıralanmaktadır:

- Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırmak ve öğrencinin gelişmesine imkân tanımak,
- Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,
- Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
- Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
- Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedен anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
- Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmak.

Görüldüğü gibi burada hedeflenen daha çok fiziksel yeterliliklerdir; ancak kendi içinde kişisel yeterlilik kazanma becerisi, kendine güven, yaratıcılık, yaptığı işten zevk alabilme ve cesaret gibi birtakım özel hedefler de gütmektedir.

3. 3. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlar (4-5-6)

Resim-İş öğretim programında adı hedef davranışlar olan, öğretim süreci boyunca öğrenciye kazandırılması amaçlanan ve bir yıllık ders sürecinin hazırlanmasında temel alınan ders amaçlarının tümü kazanımlar olarak adlandırılır.

Etkinlikler ise kazanımlar doğrultusunda hazırlanan ders sürecinde yapılacak olan uygulamalardır. Etkinliklerin süreleri önceden belirlenmek şartıyla değişebilir ve birden fazla kazanımı kapsayabilir.

Programın bu kısmında kazanımlar tablolar halinde verilmiştir.. Bir öğretim programı içerisinde, bu hangi ders için olursa olsun fark etmez; kazanımlar sabit, etkinlikler değişkendir. Okulun sosyoekonomik yapısı, öğrencilerin gelişim düzeyleri, sınıfların fiziksel durumu, öğrenci sayısı gibi pek çok etkene göre görsel sanatlar dersi öğretmeni etkinliklerde değişiklik yapabilir, hatta programdaki etkinlikler yerine tamamen kendi kişisel kararıyla farklı etkinlikler uygulayabilir. Dedğimiz gibi değişiklik yapılamayacak nokta kazanımlardır. Her sınıf seviyesinde verilmiş olan ancak incelememiz gereği 4-5-6. sınıflara ait kazanım tablosu aşağıdaki gibidir.

4. Sınıf

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Renklerin ışığa göre değiştiğini fark eder.
3. Bir rengin değerlerini kullanarak resim yapar.
4. Renklerin duygu ve düşüncelerle ilişkisini tartışır.
5. Doğal ve yapay (üretilmiş) nesneleri ayırt eder.
6. Çevresindeki benzer biçimlere örnekler verir.
7. Çevresindeki biçim zıtlıklarının neler olabileceğini tartışır.
8. Çevresindeki örneklerden yola çıkarak merkezi ve simetrik dengeyi fark eder.
9. İki ve üç boyutlu çalışmalarında çizgileri kullanmaktan haz alır.
10. Üç boyutlu basit geometrik biçimlerle inşa yapar.
11. Doğaya ve nesnelere ilişkin çeşitli bakış açılarının farkına varır.
12. Görsel çalışmalarında doğal ve yapay nesnelerden yararlanabileceğinin farkına varır.
13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
14. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı eserleri izlemekten zevk alır.

Görsel Sanat Kültürü

1. İki ve üç boyutlu görsel sanat eserlerini ayırt eder.
2. Üç boyutlu eserlere, farklı yönlerden bakıldığında değişik görünümleri olduğunu fark eder.
3. Yaşamdaki her varlığın kendine özgü bir güzelliği olduğunu kabul eder.
4. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününü inceler.
5. Yöresel el sanatları ürünlerinin hangi açıdan önemli olduğunu tespit eder.
6. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
7. Resim ile fotoğraf arasındaki farkı bilir.

Müze Bilinci

1. Yakın veya uzak çevresinde bulunan ören yeri, tarihî eser, anıt gibi yerlerin geçmişi hakkında ön bilgi edinir.
2. Müzelerin içerdiği eserlere göre Resim Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Etnografya Müzesi ve Bilim Müzesi gibi sınıflandırıldığını fark eder.
3. Ören yeri, tarihî eser, anıtlar ve müzelerden yola çıkarak iki veya üç boyutlu görsel tasarımlar yapar.

4. Orijinal eser ile röprodüksiyon arasındaki farkı bilir.
5. Görsel çalışmalarını sınıf, okul panosu ve standında sergilemekten haz duyar.
6. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

5. Sınıf

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Nokta etkisi yaratan varlıklara çevresinden örnekler göstererek, nokta, benek ve lekelerle renkli özgün kompozisyonlar yapar.
3. Nokta ve çizgi etkisi veren üç boyutlu malzemelerle özgün çalışmalar yapmaktan zevk alır.
4. Soğuk ve sıcak renkleri ayırt eder.
5. Zıt renkleri kullanarak görsel çalışmalar yapar.
6. Çevresindeki renk uyumsuzluklarının farkına varır.
7. Merkezî, simetrik ve asimetrik dengeyi ayırt ederek çalışmalarında kullanır.
8. Görsel doku oluşumunda; nokta, çizgi, renk, biçim ve leke tekrarlarının etkisini fark ederek çalışmalarında kullanır.
9. Fotoğraflarda ve resimlerde kullanılan perspektifsel görüş açılarını belirler.
10. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.

Görsel Sanat Kültürü

1. Bir eserin, görsel sanatların hangi dalına ait olduğunu ayırt eder.
2. Aynı konunun değişik teknik, malzeme ve anlatım biçimleriyle ifade edilebileceğini bilir.
3. Beğenilerin, zaman, eğitim, kültür vb. etkenlere göre değişebileceğini fark eder.
4. Uzak ve yakın çevresindeki doğal ve tarihî güzellikleri tanır.
5. Uzak ve yakın çevresindeki doğal güzelliklerin, kültürel yapıların özelliklerinin bozulmaması gerektiğini nedenleri ile açıklar.
6. Uzak ve yakın çevresinin doğal ve tarihî güzelliklerini görsel çalışmalarında kaynak olarak kullanılır.
7. Sanatçı - zanaatçı ayrımını yapar.

Müze Bilinci

1. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ziyaretleri yapmaya istek duyar.
2. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. yerlerde edindiği bilgileri ve gördüğü eserlerin tarihle ilişkisini arkadaşları ile tartışır.
3. Restorasyon ve konservasyonun amacını açıklar.
4. Gördüğü tarihi eserlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

6. Sınıf

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

1. Nokta ve çizgi etkisini üç boyutlu çalışmalarında kullanır.
2. Yüzey üzerinde hareket ve üç boyutluluk etkisi yaratmada çizgileri kullanır.
3. Sanatçıların, mekânı belirtmek için ışık ve gölgeyi nasıl kullandığını tartışır.
4. Kompozisyonlarında üç boyutluluk etkisi yaratmada ışık ve gölgeyi kullanır.
5. Sanat eserlerindeki denge unsurunu tartışır.
6. Renklerin, duyu ve ruh hâllerini yansıttığını fark eder.
7. İki ve üç boyutlu çalışmalarında benzerlik, zıtlık ve tekrarları kullanır.
8. Her rengin bir leke değeri olduğunu fark ederek renklerin açık-orta- koyu değerleri ile kompozisyonlar yapar.
9. Çalışmalarında diğer alanların müzik, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi ürünlerinden esinlenir.

Görsel Sanat Kültürü

1. Sanat eserlerini ve endüstri ürünlerini örneklerle açıklar.
2. Sanat eserleri ile endüstri ürünlerini karşılaştırır.
3. Ulusal kültür mirasımızdan örnekler verir.
4. Ulusların tanınmasında güzel sanatların önemini tartışır.
5. Ulusal kültürü yansıtan ve tanıtan görsel çalışmalar yapar.

6. Gösterilen sanat eserinde anlatılan ve anlatılması mümkün olan fikirler ve duyguları tahmin eder.
7. Gösterilen sanat eserlerinden edindiği izlenimlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
8. Sanattaki niteliği insan eli ve duyarlılığının belirlediğini fark eder.
9. Doğadaki güzellik ile sanattaki güzelliği karşılaştırır.

Müze Bilinci

1. Müzedeki eserlerle, bu eserlerin ait oldukları dönemler arasında ilişki kurar.
2. Değişik kültürlerle saygı duyar.
3. Eserler aracılığıyla Anadolu uygarlıklarını tanır.
4. Görsel tasarımlarında Anadolu uygarlıklarına ait eserlerden yararlanır.
5. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birikimine katkısını tartışır.
6. Yaptığı görsel tasarımlarını sergilemenin kıvancını yaşar.
7. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

Görüldüğü gibi programda yer alan kazanımlar öğrencide görülmesi istenen, öğrenciye kazandırılmaya çalışılan davranışlardır. Programda oldukça açık ve anlaşılır bir şekilde verilmiştir.

Programın üç öğrenme alanına ayrılmış olması dolayısıyla kazanımlar da gruplandırılarak verilmiştir. Her öğrenme alanı için farklı sayıda kazanım bulunmaktadır. Ders etkinlikleriyle birlikte planlama yapılırken kazanım numaralarının sıralamasına dikkat edilmesi gerekmediği gibi, öğrenme alanları da sıralı olmak zorunda değildir. Öğretmen kendi tasarrufuyla hangi kazanımı veya kazanımları, hangi öğrenme alanını önce veya sonra planlayacağına karar verebilir.

Öğrenme alanlarını dağılımları ve etkinliklerin her okula göre planlanabilirliği konusunda bir noktanın altını çizmekte yarar var. Müze bilinci öğrenme alanı her ne kadar diğer öğrenme alanlarına göre programda daha az yer kaplıyor olsa da derslerde azımsanmayacak genişlikte yer verilmesi gereken bir alan halindedir. Önce de bahsettiğimiz ve programda da genişçe yer verildiği üzere müzeler, eğitim ve özellikle de sanat eğitimi konusunda fazlasıyla önemlidir. Uygun ortam ve şartlar sağlandığında müzecilikle desteklenerek yapılabilen sanat eğitiminin yerini başka herhangi bir eğitimle doldurmak mümkün değildir. Ancak bu kesinlikle ve kesinlikle uygun ortam ve şartlara sahip olan ilköğretim okulları için geçerlidir. Bu öğrenme alanı planlanırken okullarda uygulanma kısmının teoride var olan etkinliklerle pek de örtüşmeyeceği görülmektedir. Bu durumu biraz somutlaştıracak olursak; programın bu haliyle uygulandığı durumda, her öğrencinin en az bir defa bir müze ortamını görmesi ve birtakım faaliyetlerde bulunması gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu durum sayıları 55 ile 60 kişi arasında değişen, hatta daha da fazla sınıf mevcuduna

sahip olan bir okulda, hatta İstanbul gibi müzeler açısından oldukça fazla seçeneğin bulunduğu bir şehirde, her biri 1 ders saatinden 20'nin üstünde sınıfın dersine giren bir öğretmen için yapılması fazlasıyla ütöpik bir yaklaşımdır. Kaldı ki Türkiye’de bu örneğin dışında daha farklı nedenlerle müzelere ulaşamayacak okulların sayısı genele göre belki de çoğunluktadır. Bu durumda her öğrencinin eğitimden eşit yararlanma hakkı gözetilmek istendiğinde, müzecilik öğrenme alanının uygulanması mümkün olmamakla birlikte, mecburen tasarlanmış etkinliklerin de havada kalması gibi bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Yani müzecilik öğrenme alanıyla ilgili etkinliklerin birçoğu kuramsal olarak planlanmaktadır. Müze ile eğitim ancak etkin olarak yapılabilecekse önemli ve yerinde bir uygulama olacaktır; aksi halde şu anki haliyle planlamada yer verilmesi, eğitim-öğretim açısından kısır bir süreç halini almaktan öteye gidemeyecektir.

Ayrıca değinilmesi gereken bir diğer nokta daha vardır ki o da görsel sanat kültürü öğrenme alanının yeni programa dahil edilmesinin, görsel sanatlar dersine “yeteneğe dayalı ders” anlayışının ortadan kalkmasını sağlayabilecek bir nitelik kazandıracak olmasıdır. Bu da biçimlendirme gibi daha çok beceriye dayalı amaçların yanında kişiye sanatsal anlamda kazandıracakı bakış açısı ve bilgi birikimi sayesinde olacaktır. Elbette kendini ifade etme açısından bireyin birtakım sanatsal beceriler kazanması, etkin olarak sanatsal faaliyetlerde bulunması, yaparak ve yaşayarak bu sanattan zevk alması önemlidir; ancak tüm bunların yanında bu becerileri kazanırken, ne yaptığının farkında olması, izlemeyi, izleyerek yorum yapmayı ve bundan zevk almayı da öğrenmesi hatta bir başkasının yaptığını doğru bir şekilde eleştirebilmesi ve tüm bunları yaparken sanatı tanıyıp sanatın neresinde durduğunu da fark edebilmesi en az uygulama alanı kadar önemlidir. Unutulmamalıdır ki her insan sanattan uygulayarak zevk almayı öğrenemeyebilir; ancak izleyerek, yaşayarak zevk almak öğrenilebilecek bir yetidir.

3. 4. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme ve Öğretme Süreci

Bilindiği gibi görsel sanatlar dersi 4-5-6-7 ve 8. sınıflarda bir ders saati zorunlu olarak okutulan derslerdendir. Diğer tüm derslerde olduğu gibi öğretimde başarıya ulaşabilmenin ilk şartı plandır. Plan öğretmenin neyi, ne zaman ve nasıl yapacağını tüm nedenleriyle açıklayarak önceden hazırladığı önemli bir tasarıdır. Öğrenme-

öğretme sürecinin önceden planlanmış olması öğretmenin dersine ve sınıfa hakim olmasını sağlar, istenmedik herhangi bir davranışla karşılaşma durumunu ortadan kaldırır. Verilen sürenin en ekonomik şekilde kullanılmasını ve değerlendirilmesini sağlar.

Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin tüm etkinliklere aktif olarak katılmaları gereken bir ders olduğu için, öğrenme ve öğretme sürecinde yaşanacak tüm durumlar düşünülerek planlama yapılması şarttır. Bunun yanında tabi ki anlık olarak ortaya çıkabilecek bir takım değişiklikler olacaktır. Ancak bunların öğretmenin kontrolünde yaşanıyor olması gerektiğinden, hareket alanı ve esneklikler önceden düşünülmüş ve hesaplanmış olmalıdır.

Ayrıca öğrenme-öğretme sürecinin önceden planlanması bir ders saati, devamında bir eğitim öğretim yılı ve devamında 8 yıllık eğitim süreci içinde mantıklı bir bütün oluşmasını sağlar.

Bu planlamayı yaparken öğrenci merkezli yaklaşım gereği öğretmenin rehber konumda olacağı da göz ardı edilmemelidir. Öğrenciyi yönlendiren, ona yardımcı olan ve kendini geliştirmesine yol gösteren bir konumda bulunacak olan öğretmenin bu süreçteki en önemli rolü öğrenciyi etkin öğrenmenin içine alabilmektir.

Görsel sanatlar dersi öğrenme ve öğretme sürecinde kazanımlara ulaşabilmek için bir takım yaşanımlar olacaktır. Öğrenci her şeyden önce bu sürece etkin olarak katılabilmelidir. Karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler üretebilme becerisini kazanmaya yöneltilmeli ve edindiği bilgileri gündelik yaşamda kullanabilir hale geleceği alışkanlıklar kazandırılabilmelidir. Bağımsız olarak öğrenebilmeyi fark edeceği ortamlar oluşturulmalıdır. Bu durumda öğretmen, yapıcı eleştirilerle yol gösteren kişi konumunda olmalıdır.

Her öğrencinin öğrenme sürecini değerlendirdiği gibi, öğrencinin de kendini değerlendirme becerisi edinmesini sağlamalıdır. Kendi kararlarını verebilen bir birey yetiştirmenin en önemli şartı öğrencinin kendinin farkında olmasını sağlamaktır. Tüm bunların sürekli hale gelebilmesi için de öğretmenin öğrenci aileleriyle ve okul

dışındaki yaşamlarıyla da ilişki içinde olması gerekir ki yaşanan sürecin hayata dönük olması sağlanabilsin.

Bahsettiğimiz bütün bu beklentilerin gerçekleşebilmesi, ders sürecinin ancak bu prensiplere sahip bir öğretmenin yapacağı organizasyon ile mümkündür. Öğretmen bu süreci aktif düşünsel katılımı ile planlayacak, öğrencilerin katılımlarını sağlayarak ders sürecinin yaşanmasını sağlayacak ve geri dönüşü sağlayan bir değerlendirme yapacaktır.

3. 5. Görsel Sanatlar Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Bireyin sahip olduğu özellikleri sayısal veri haline getirme işlemine ölçme, bu ölçüm sonuçlarına göre çıkarımlarda bulunup karar alma yönündeki davranışlara da değerlendirme denir.

Öğrencide istenilen davranış değişikliklerinin meydana gelip gelmediğini gözlemlemek ve bunun kararına varmak açısından ölçme ve değerlendirme çok önemlidir. Bu anlamda ölçme ve değerlendirme öğrenme ve öğretme etkinliklerinin en önemli aşamalarından biri haline gelir.

Programda belirtildiği gibi öğrencinin değerlendirilmesinin güvenilir ve geçerli olabilmesi için farklı boyutlarda ele alınması gerekir. Kaldı ki bu diğer derslere göre çok daha geniş ve parametreleri fazla olan bir durumdur. Çünkü öğrencilerin görsel sanatlar dersindeki eğitim-öğretim etkinlikleri; yaratıcılık, tutumlar, ilgiler ve öğrenme şekilleri gibi duyuşsal ve devinimsel özellikleri de içerir. Bu anlamda doğru bir ölçme-değerlendirme öğrencinin gelişimini farklı boyutlarıyla ele alan bir süreci kapsar. Bu boyutların her biri kendi içinde çeşitlenir ve farklı teknikler gerektirir.

Ayrıca görsel sanatlar dersi ölçme değerlendirme sürecinde göz ardı edilmemesi gereken birkaç nokta bulunmaktadır. Bunlardan biri görsel sanatlar eğitiminin temel ilkesinin bireysel farklılıkların gözetilmesi olduğudur. Çünkü görsel sanatlar dersinde diğer pek çok derste olduğu gibi öğrenmeler kesin çizgilerle belirlenemez.

Öğrenciler gelişim dönemlerinin içerisinde de bireysel farklılıklar göstermektedirler. Bu durumda ölçme değerlendirme de farklılıklar gösterecektir.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ölçme-değerlendirme yapılırken sınıfın ve dolayısıyla okulun gelişim düzeyi hatta sosyo-ekonomik durumunun ölçme yöntemleri konusunda farklılıklara sebep olabilmesidir. Bu durum programda da belirtilmiştir ki öğretmen, verilen ölçme araçlarının tamamını kullanmak zorunda değildir. Burada önemli olan hangi ölçme aracının ne işe yaradığı ve yeterliliğinin ne kadar olduğudur. Öğretmen bu araçlardan istediği durumlarda ve istediği sayıda kullanarak ölçüm yapabilir.

Programda başarı ve başarısızlık ölçütleri maddeler halinde verilmiştir. Bunlardan başarılı olarak nitelendirilecek davranışlar için; öğrencinin çaba harcamış olması, sınıf seviyesine göre gösterdiği üst performans gibi etkenler ölçüt olabilir. Öğrencinin derse ilgisiz olması öğretmenin başarı ya da başarısızlığıdır. Öğretmen en ilgisiz öğrenciyi bile ilgili hale getirecek yönlendirmeler yapacaktır. Başarısız çalışma ölçütleri olarak tanımlananlar ise çocuğun kendini ifade etmemesi, kendi görsel gelişimini göstermemesi ki özel eğitime tabii öğrenciler bunun dışında tutulur, kopya, taklit, sahte şablonlara yönelmek gibi eğilimlerde bulunması ya da kendi yapıyor gibi görünüp çalışmalarını başkalarına yaptırmaması olarak sınırlanabilir. Bu anlamda başarısız çalışma ölçütleri dışında kalan bütün çalışmalar başarılı olarak, sivrililenler ise daha başarılı olarak nitelendirilir.

Tüm bu anlatılanlarda programda verilen ölçme-değerlendirme araçlarının hangi prensiple şekilleneceği üzerinde durulmuştur. Şimdi kısa kısa görsel sanatlar dersinde kullanılmak üzere programda verilen araçları tanıyalım.

Öğrenme-öğretme süreci içinde ve etkinlikler sonunda öz değerlendirme, grupla değerlendirme, proje ödevleri ve ürün dosyası değerlendirme yöntemleri kullanılır; ancak bunun içine öğrenme alanı ve kazanımlara göre açık uçlu, eşleştirmeli, çoktan seçmeli sorular gibi klasik yöntemler de dahil edilebilir. Bu değerlendirmenin nota dönüştürülmesi ise dereceli puanlama anahtarı ve derecelendirme ölçekleri kullanılarak yapılır. Öz değerlendirme ve grupla değerlendirme sonuçları

puanlamaya dahil edilmez. Gözlem formları ve kontrol listeleri de puanlamada kullanılır.

- **Öz değerlendirme**; öğrencilerin kendilerini değerlendirdikleri kendi becerileri hakkında fikir verdikleri, kendilerini ifade edebilmeleri ve öğrenmeyi etkili kılmak için kullanılan formlardır.

- **Grup değerlendirme**; grupta çalışma becerisine yönelik genel değerlendirmelerin yapıldığı, grup bilincini geliştirmeye ve öğrencilerin duyarlılıklarını arttırmaya yönelik hazırlanan ve kullanılan formlardır.

- **Proje ödevleri**; öğrencilerin diğer derslerde de olduğu gibi kendi istekleriyle aldıkları araştırma, düşünme ve yaratıcılık sürecini kapsayan çeşitli ödevlerdir. Bu ödevlerin değerlendirilmesi de hazırlanan projeye uygun bir **dereceli puanlama anahtarı** ile yapılır. Dereceli puanlama anahtarında çeşitli niteliklerin dereceli ölçütlerle belirlenmiş olması gerekir. Örneğin;

Dosya düzeni ve tasarımı..... 20 puan

Özgünlük..... 20 puan

Anlam bütünlüğü.....20 puan

Ürün niteliği.....30 puan

- **Öğrenci ürün dosyası**; görsel sanatlar dersinde öğrencilerin süreç içinde yaptıkları tüm çalışmaları kapsayan, öğrencinin kendi gelişimini fark etmesini ve kendi yaptığı çalışmalara saygı duymasını sağlayan, sonuca yönelik tüm araştırmaların gözlenebileceği dosyalara denir. Kapak, içindekiler, önsöz ve öğrencinin dönem boyunca yaptığı bütün çalışmalarından oluşur. Süreç sonunda dereceli puanlama anahtarı hazırlanarak öğretmen tarafından değerlendirilir.

- **Gözlem formu**; öğretmenin istediği zaman, istediği sayıda önceden hazırlayarak kullanabileceği, öğrencinin gerekli yerlerde doğru öğrenmesi açısından gözlenmesini sağlayan, herhangi bir puan içermeden çeşitli sorulara evet-hayır veya ara sıra, sık sık, hiçbir zaman gibi cevapların verildiği formlardır.

- **Kontrol listeleri** öğrencinin sürece katılımını belirleyen birtakım davranışları ve özellikleri ölçen, performansa yönelik birtakım soruların evet-hayır şeklinde cevaplandığı formlardır.

Ölçme-değerlendirme her ne kadar birtakım kurallar ve ölçütlerle yapılmaya çalışılsa da nispi anlamda göreceli bir süreçtir, özellikle de konu görsel sanatlar dersi

olduğunda. Her ne kadar verilen formlar, ölçekler ve birtakım teknikler uygulanmak durumunda olsa da, burada en önemli nokta öğretmenin öğrenciyi tam manasıyla tanınmasıdır. Bunun için de öğretmenin dersine girdiği sınıf ve her sınıftaki öğrencinin sayısı çok önemlidir. Öğretmen her ne kadar gayret gösteriyor olsa da eğer yetebileceğinin çok üstünde öğrenci ile muhatap olmak durumunda ise, öğrenciyi değil değerlendirmek, tanımak konusunda bile tam anlamıyla başarılı olması mümkün değildir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde geliştirilen model ile evren ve örneklem hakkında bilgi verilmektedir.

4.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma görsel sanatlar dersi öğretim programının, ilköğretim kurumlarında çalışan görsel sanatlar dersi öğretmenleri tarafından daha iyi anlaşılmasına, görsel sanatlar ders süreci için somut bir kaynak oluşturulmasına, uygulama sırasında karşılaşılabilecek durumların tespitine ve sanat eğitiminin bir değer haline gelmesi anlayışına katkı sağlayacağı düşünülerek hazırlanmış temel bir kaynak niteliğindedir. Bu durumda görsel sanatlar dersinin uygulanışı açısından temel boyutların belirlenmesinin yanında, yayınlanmış olan programın uygulanabilirliğinin tespit edilmesi konusuna da fikir verebilecek niteliktedir. Bu açıdan kaynak kitap yada örnek olarak kullanılabilir bir nitelikte, ders süreçleri gözlemlenerek sonuca ulaşıldığı, durum tespiti yapmaya yönelik betimsel model ile hazırlanmış ve etkinliklerin gerçekleştirilebilme durumlarına göre yorumlar yapılmıştır.

Araştırma süreci içinde çoğu zaman araştırmacıda uygulamanın bir parçası olmuş, uygulamalar doğal ortamında gözlemlenmiştir. Nitel bir araştırma yöntemi kullanıldığından ayrıntılı bilgi edinmeye olanak sağlar.“Nitel araştırma kişilerin kanaatleri, tecrübeleri, algıları ve duyguları gibi subjektif verilerle (data) meşgul olur, bir durumu ilişki bağlantıları içinde anlamaya çalışır, bir sosyal olayı doğal ortamı ve doğal oluşumu içinde tasvir eder. Zaman alıcı olması dolayısıyla küçük örneklemeler (small samples) üzerinde çalışılır.” (Ergün, 2007, s.10-14)

Araştırma da kullanılan gözlem ve uygulama yöntemleri konuyu daha iyi tanıyabilmek nitel araştırmalar için önemlidir. Çünkü uygulanan durum bulunulan çevreye, ortama ve ekonomik şartlara göre biçimlenir kaldı ki her olay kendi ortamı içerisinde incelenip değerlendirilir. Bu sebeple bu araştırmada kullanılan yöntemler konunun ortaya konmasını ve yorumlanmasını fazlasıyla açık bir şekilde sağladığı

için tercih edilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden Örnek Olay Deseni (Case Study) kullanılmıştır. “Örnek olay incelemesi (Case study), tek bir olayı veya birkaç olayı derinlemesine inceleme demektir. Bazen bir zaman dilimindeki sosyal olaylar da incelenebilir.” (Ergün, 2007, s.20)

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına uygun etkinlik örneklerinin yer aldığı bu araştırma, bir sentez değil uygulamadır. Daha çok etkinliklerin uygulanma şekilleri ile ilgili öneriler, uygulama aşamaları ve uygulama sonuçlarında ortaya çıkan ürünler ile öğrenci davranışlarına yer verilmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Bahçelievler ilçesi Behiye-Dr. Nevhiz Işıl İlköğretim Okuludur. Araştırma görsel sanatlar dersi öğretim programının uygulanıyor olduğu tüm (özel-devlet) ilköğretim kurumları 4(10 yaş grubu), 5(11 yaş grubu) ve 6.(12 yaş grubu) sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Program 2006 yılı itibariyle 4, 5, ve 6. sınıflarda, daha sonrada kademeli geçiş olarak adlandırılan sistemle 7 ve 8. sınıflarda uygulanmaya geçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Bahçelievler ilçesi Behiye-Dr. Nevhiz Işıl İlköğretim Okulundaki 4,5 ve 6. sınıf ve tüm sınıfların uygulamalara göre değişiklik gösteren a-b-c-d-e-f şubeleridir. Bu örneklem tercih edilirken araştırmanın evreni içerisinde aynı özellikleri taşıyan ve en kolay ulaşılabilecek bir grup olması ve uygulamanın birkaç haftayla sınırlı olmaması, araştırmacının da bu örnekleme dahil olabilmesi, bu grupta bir yıllık süreç boyunca sürekli iletişim halinde olabileceği gibi sebepler etkili olmuştur.

Araştırmanın örneklemine uygulanmış olan etkinliklerin tümü araştırmacının 2005-2006 ve 2006-2007 Eğitim Öğretim yıllarında çalıştığı Uşak ili Sivaslı İlçesi Pınarbaşı Kasabası Recep Dinç İlköğretim, Muammer Yazgan İlköğretim ve Kökez Köyü Şehit Ruhi Çetin İlköğretim okullarında farklı denemelerle uygulanarak tasarlanmıştır. Bu okullarda yapılan ön hazırlıklarda okulların birbirinden farklı olan fiziki şartları araştırma için objektif fikirler geliştirmeye olanak sağlamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANMASI

5.1.Uygulama Okulunun Tanımı

Araştırmanın uygulamalarının yapıldığı okul, İstanbul Bahçelievler Behiye-Dr. Nevhiz Işıl İlköğretim Okuludur. Okul 2000 yılında yapılmış olup ana sınıflarının bulunduğu bodrum katlarıyla birlikte 4 katlı binası bulunan okulda 21 derslik, 1 bilgi teknolojileri sınıfı, 2 ana sınıfı, 1 çok amaçlı salon, 1 kütüphane, 1 öğretmenler odası, 5 idari oda, 1 kazan dairesi, 1 sığınak, hizmetli için 1 müştemilat ve 2007-2008 yıllarında Bahçelievler Belediyesi tarafında yaptırılan 1 spor salonu bulunmaktadır. Sabahçı ve öğlenci olarak iki zamanlı eğitim uygulanmaktadır. Okulda 1 müdür, 4 müdür yardımcısı, 43 öğretmen, 1 memur, 4 hizmetli, olmak üzere toplam 53 personel bulunmaktadır.

Okul yaklaşık 2200 öğrenciye eğitim vermektedir. Öğrencilerin geneli okul etrafında oturur. Okulun çevresi çeşitli bölgelerden göç almış, orta ve düşük gelirli ailelerin oturduğu bir bölgedir.

Resim 1. Uygulama Okulu

5.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 4. sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları

Bu bölümde görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan 4. sınıf kazanımlarına uygun etkinlik planlarının uygulama aşamaları verilmiştir. Sırayla önce ders planı verilmiş daha sonrada bu plana uygun ders süreci fotoğraflı ve açık bir dille anlatılmıştır.

Uygulanan etkinliklerin başlık kısımlarında da belirtildiği gibi programda verilen etkinliklerden uygulama avantajı olanlar ve programdaki kazanımlara uygun tasarlanmış farklı etkinlikler bir arada verilmiştir. Etkinliklerin uygulamaları sırasında kazanım numaralarının sıraları karışık olarak verilmiştir. Hatta bazı kazanımlar farklı etkinlikler içerisinde birden fazla örnek etkinlikte kullanılmıştır. Ayrıca bazı uygulamalar farklı öğrenme alanlarının kazanımlarını karşıladığı için, birden fazla öğrenme alanına ait kazanımlara sahip etkinliklerde bulunmaktadır.

Bu bölümdeki tüm etkinlikler 4-A-B-C-D-E sınıflarında uygulanmıştır. Sınıfların genel özellikleri benzerlikler taşımaktadır. Ortalama 60 ile 65 arasında değişen sınıf mevcutları bulunmakta, birinci kademe öğrencileri olduğu için öğleden sonra uygulama yapılmaktadır. Öğrenciler sınıfların kalabalık olması sebebiyle sıralara 3 er kişi halinde oturmakta, sınıf oturma planları ise 4 grup halinde ve klasik sıra düzenindedir. Etkinlikler sınıf ortamında uygulandığından ve ayrıca öğrencilerin 10 yaş grubunda olmalarından dolayı, dikkatli olmaları için, sınıf tertip ve düzeni açısından sürekli halde motive edilmesi gereklidir.

5.2.1. Etkinlik No: 1

"DENİZ ALTINDA YAŞAM"

(programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER:	Pastel boya tekniğini kavrayabilme, kapatıcı özelliğini fark etme, Hayal ettiklerini kağıda aktarabilme,
KAZANIMLAR	: 9. iki ve üç boyutlu çalışmalarında çizgileri kullanmaktan haz alır. 11. Doğaya ve nesnelere ilişkin çeşitli bakış açılarının farkına varır. 13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER:	Pastel boya, resim defteri, deniz altında yaşayan canlılara ait fotoğraflar
TEKNİKLER	: Resim tamamlama, pastel boya
YÖNTEMLER	: Soru cevap gösterim, beyin fırtınası.
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilere 1 hafta önceden hangi malzemelerin kullanılacağı söylenir.

SÜREÇ

- İlk hafta bu çalışma için uygulama yapılacak olan kağıtların hazırlanır. Öğrencilerden pastel boyalarındaki açık renklerle sayfada boşluk kalmayacak şekilde bir zemin oluşturmaları istenir.
 - Daha sonra bu zeminin üstüne koyu bir renk olan lacivert ile tüm renkleri kapatacak şekilde sayfanın kaplanması söylenir. Hazırlanan bu kağıtlar bir hafta sonraki aşamada kullanılacaktır. Tamamlanmamış çalışmalar için öğrenciler ödevlendirilir.
 - İkinci hafta öncelikle öğretmen öğrencilerin ellerini bağlayıp kafalarını sıraların üstüne koymalarını söyleyerek öğrencilerin sıraların üzerine yatmalarını söyler.
 - Hafif bir ses tonuyla öğrencilere deniz altında yaşamı hayal edebilecekleri bir hikaye anlatılır ve öğrenciler meditasyon yöntemiyle önce bu hikayeyle deniz altını hayallerinde canlandırırlar.
 - Sonrasında hayal ettikleri bu deniz altıyla ilgili sorular sorularak öğrencilerin düşünceleri alınır.
 - Öğrencilerden, deniz altını hayal ettikleri ve orada gördükleri her şeyi önceki hafta hazırladıkları kağıtlarına sivri uçlu malzemelerle (cetvel, uçlu kalem, pergel, makas vs.)kağıtlarına kazıyarak çizmeleri söylenir..
 - Öğrenciler, önceki haftadan araştırdıkları, deniz altında yaşadığını düşündükleri canlılara ait resimlerden de faydalanabilirler.
 - Kazıma yapılırken kimi yerden çizgisel etkiler yapılabileceği gibi kimi yerde de geniş yüzeyler kazınarak alttaki açık renklerin ortaya çıkarılabileceği de açıklanır.
 - Öğrencilerin çalışma sırasında hayallerinde canlandırdıkları bir dünyayı yansıtmaları için canlıların gerçekliklerini sorgulamalarına gerek olmadığı yönünde motive olmaları sağlanır.
- Benzer biçimlerin tespit ettirilmesi, ahenk ilkesine sezgi yoluyla temel düzeyde bir giriş yapmak içindir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

1. Çalışmada özgünlük , yaratıcılık var mı?
2. Araç ve gereci uygun bir biçimde kullanıyor mu?
3. Temiz ve düzenli çalışmış mı?

Grup değerlendirme :

Öğrenciler , ilginç ve etkileyici buldukları çalışmalar üzerinde tartışılır

Birinci ders süreci :

İlk ders saati başladığında çok kısa bir şekilde malzemelerini getirmemiş olan öğrencileri uyarmak suretiyle bir malzeme kontrolü yapılır. Öğrencilerden önceki hafta pastel boya, resim defterleri, sıraların üzerine sermek üzere gazete istenmiştir.

Tüm hazırlıklar bittikten sonra öğrencilere pastel boyalarını açmaları söylenir. Öncelikle pastel boyanın yapısal özelliğinden bahsedilir. Burada soru-cevap yöntemi ve beyin fırtınası yöntemleri kullanılarak, öğrencilerin sonuca kendilerinin ulaşabilecekleri bir yönlendirmeyle pastel boyanın, sulu boya ve kuru boya tekniklerine göre daha kapatıcı, yumuşak, üst üste sürülebilir bir malzeme olduğu açıklanır. Ayrıca kapatıcı olabilmesi için alta açık, üste koyu renklerin sürülmesi gerektiği bir deneme ile gösterilir. Ve uygulamaya başlamak için öğrencilerin pastel boyalarındaki açık renkleri ayırmaları söylenir.

Öğrencilerin boyalarını açık ve koyu olarak ayırma işlemi bittikten sonra, kağıdı istedikleri gibi tutarak ve istedikleri gibi bölümlere ayırarak, seçtikleri açık renklerle, hiç boşluk kalmayacak şekilde boyamaları söylenir.

Bu sırada öğrencilerin kağıt yüzeyini tamamen boyaya doyurmaları için uyarılarda bulunulur. Çünkü birinci aşamada eğer kağıt istenilen ölçüde boyaya doymazsa yani arada çok küçük bile olsa boyanın ulaşmadığı kağıt yüzeyi kalırsa, önceden hazırlanan bu boyalı kağıtlar kazıma işlemi sırasında sonuç vermeyecektir. Öğrenciler bu konuda biraz zorlanacaklardır bu sebeple sürekli hatırlatılmalı ve kağıt yüzeyinin yoğun bir şekilde boyanması tekrar edilmelidir.

Resim 2.

Daha sonra kağıt yüzeylerini açık renklerle boyama işlemi bittikten sonra ikinci aşamaya gelinir. Ancak bu sırada birinci ders süresi dolacaktır. Vakit kaybetmemek için öğrenciler bu aşamayı evde tamamlamak üzere dersin sonunda ödevlendirilirler. Öğrencilerden, tamamen boyanmış kağıt yüzeyinin üzerine, pastel boyalarında bulunan en koyu mavi ile tüm yüzeyi kaplayacak şekilde kağıdın tamamının boyamaları istenir. Bu ödev verilirken öğrencilerin hazırladıkları kağıtları bir gün beklettiklerinde, ikinci katın boyanmasının daha kolay olacağı hatırlatılır. Öğrencilerin birinci hafta da hazırladıkları bu kağıtları sonraki aşamada ne yapacakları hakkında fikir verilmemelidir.

Resim 3.

İkinci ders süreci :

İkinci ders başladığında da yine ilk derste olduğu gibi önceki haftadan istenen malzemeleri getirip getirmedikleri ve ödevlerini yapıp yapmadıkları kontrol edilir. Her öğrencinin mutlaka hazırlanmış olan kağıdı getirmiş olması gerekir ki uygulamanın ikinci aşamasına geçilebilsin. Eğer ödevini yapmamış olan öğrenci var ise, dersin devamında önceki hafta hazırlanan boyanmış kağıtla ilgili kısa bir hatırlatma yapılarak bu öğrencilerin de sürece katılmaları sağlanır.

Bu aşamada meditasyon yöntemi kullanılarak öğrencilerin kendilerini deniz altında hayal etmeleri sağlanır. Bunun için öğrenciler öncelikle kafalarını kollarının arasına alarak sıraların üzerine kapanmaları ve hiçbir şekilde kafalarını kaldırıp gözlerini açmamaları söylenir.

Ardından sessizlik sağlandıktan sonra hafif bir ses tonuyla öğrencilerin kendilerini bir deniz altında hissetmeleri sağlanır. Bu arada sınıfta imkanlar dahilinde hafif bir müzikte olması öğrencilerin bu süreci hayallerinde daha kolay canlandırmaları sağlanabilir. Deniz altında bir gezinti tasvirleri yapılması hikayeyi daha canlı tutacak, sonraki aşama için daha etkili olacaktır. Bu süreç çok fazla uzun olmamalıdır. 4- 5 dakika meditasyon için yeterlidir. Sonrasında öğrencilere sudan çıkıyorlarmış gibi hissettirilerek kafalarını kaldırmaları söylenir. Öğrenciler gerçekten ‘gördüm, hissettim’ gibi şaşırmış ifadelerde bulunurlar.

Çok vakit kaybetmeden öğrencilere hazırladıkları kağıtlar gösterilerek önlerinde duran denize, az önce gördükleri deniz altındaki ortamı ve tüm canlı cansız varlıkları kazıyarak ortaya çıkarmaları söylenir. Bu durum öğrencilerin çok hoşuna gidecektir. Kazıma için makaslar, cetveller, ucu çıkarılmış kalemler ve fırçaların arkaları kullanılır. Öğrenciler önceden ödev olarak verilmiş olan denizde yaşayan canlılarla ilgili buldukları fotoğraflardan da yararlanarak kazımalar yapabilirler.

Resim 4.

Resim 5.

Öğrenciler bu süreçte bir yandan çalışmalarını yaparken, kimi yerde çizgisel etkiler bırakılabileceği gibi kimi yerde de lekese etkiler için geniş kazımlar yapılabileceği uyarıları yapılır.

Resim 6.

Resim 7.

Ayrıca yüzeyin boş kalmaması açısından su etkisi yaratabilecek bir takım dairesel çizgiler veya baloncuklar yapılabileceği hatırlatılabilir.

Resim 8.

Resim 9.

Resim 10.

Resim 11.

Resim 12.

Resim 13.

Değerlendirme aşamasında da ders planında verildiği gibi bireysel ve grupla değerlendirme yapılır. Sınıf mevcutlarının durumuna göre dersin son beş

dakikasında öğrencilerin gruplar halinde tahtaya alınarak, diğer arkadaşlarıyla birlikte çok belirgin olarak göze çarpan hatalar ve orijinal özellikler üzerinde yüzeysel bir şekilde konuşup fikir alış verişi yapmaları yeterli olacaktır. Bireysel değerlendirme de ise öğretmen kendi hazırlayacağı bir ölçüm aracı ile ister ürün dosyası değerlendirirken ister de hemen çalışma bitiminde değerlendirme yapabilir.

Programda daha farklı şekilde verilmiş olan bu etkinlik öğrencilerin görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 9,11,13 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Hem bu kazanımların gerçekleşme durumu açısından hem de pastel boyanın tekniğini tüm zorluklarıyla en zevkli şekilde öğrencilerin kavraması açısından oldukça başarılı, öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları, anlatım, soru- cevap, uygulama ve meditasyon gibi çeşitli şekillerde ilgilerinin çekildiği ve motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu bir etkinliktir.

5.2.2. Etkinlik No: 2

"BİRDİ İKİ OLDU"

(Programda yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Hayal gücünü kullanabilme yeteneğini geliştirme
KAZANIMLAR	: 8. Çevresindeki örneklerden yola çıkarak merkezî ve simetrik dengeyi fark eder. 13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER	: Boya, fırça, resim kağıdı, su kabı,
TEKNİKLER	: Sulu boya tekniği
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım, gösteri
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: öğrencilere bir hafta önceden suluboya ve su kabı getirmeleri söylenir.

SÜREÇ

- Öncelikle öğrencilere suluboya tekniğiyle ilgili birkaç hatırlatma yapılır.
- Sulu boya kullanırken bol su kullanılacağı özellikle de bu çalışma için hatırlatılır.
- Öğrenciler, resim kâğıtlarını ortadan ikiye katlayıp açarlar.
- Kâğıdın bir tarafına fırça yardımıyla tercih edilen renklerde guaş boya, sulu boya veya tutkallı boya ile damlatarak, fırça ile serbest lekeler, biçimler oluşturarak bir çalışma yaparlar. Daha sonra, kâğıdın diğer tarafı üzerine kapatılıp iyice bastırıldıktan sonra tekrar açılır.
- Bu yolla, renklerin tesadüfî dağılımlarından da faydalanarak, çift yönlü ilginç görüntüler elde edilir.
- Böylece, öğrencilerin kompozisyonlarında simetrik dengeyi hissetmeleri sağlanır.
- Daha sonra öğrencilerin oluşturdukları bu lekeler sulu boya veya kalemleri yardımıyla hayal ettikleri nesneler benzetmeleri istenir.
- Ve bu yolla resimler tamamlanır.
- **Simetrik Denge:** Bir eksene göre öğelerin aynı durumda tekrar etmesidir.

DEĞERLENDİRME

- Bireysel değerlendirme :**
- Sulu boyanın kullanım şekilleri sorularla pekiştirilir.
 - Öğrencilerin leke oluşturmada önce sulu boyayı doğru kullanıp kullanmadıkları ,
 - Her öğrencini rastgele oluşturduğu lekeden yola çıkarak yaptıkları resimlerin özgün olup olmadığı incelenir.
- Grup değerlendirme :**
- Grup içi davranışların değerlendirilmesi resimlerin ders sonunda sergilenip ortak eleştirilerle yapılır.

Bu etkinlik ders planında da belirtildiği gibi bir ders saati sürmektedir. Özellikle sulu boyanın kullanıldığı bu tür etkinlikler için yine bir önceki haftadan malzemeler

hatırlatılmalı, öğrenciler sıraların üzerine sermek için bol miktarda gazete getirilmesi konusunda uyarılmalıdır.

Ders saatinin 40 dakika olması öğrencilerin hazırlıklarını ders süresinin içine almaları gibi bir imkan tanımadığından derse girildiğinde tamamen çalışmaya başlanılabilecek bir ön hazırlık yapılmalıdır. Bu konuda öğrenciler gerekli uyarılar ısrarla yapıldığında alışacaklar hatta bir süre sonra yapılan çalışmalardan keyif aldıkları için, birbirlerini bu konuda uyaracaklardır.

Ders süreci :

Derse başlamadan önce ders sırasında öğrencilerin su doldurmak veya başka türlü malzeme temini gibi işlerle ilgilenmelerini önlemek için bu tür etkinliklerde öncelikle malzeme kontrolü yapılması önemlidir. Tek tek malzeme kontrolü yapmak mümkün olmadığından çok hızlı bir şekilde malzemelerini getirmemiş öğrencilerin uyarılması ve kısa süreli bir paylaşım sonrasında konuya başlanır.

Öncelikle öğrencilerin sulu boyalarının üzerine fırçaları yardımıyla birer damla su ile ıslatılması söylenir ki başlangıç konuşması sırasında boyalar yumuşasın. Öğrencilere boyaları neden ıslattıklarından yola çıkılarak sulu boya tekniği hakkında bilgiler verilir. Daha önce de sulu boya kullanmışlardır ancak teknik anlamda tam anlamıyla bilgi sahibi olmadıkları için sorularla anlatım yapılır. Sulu boyanın şeffaf bir boya olduğu, su ile uygulandığı, bol boya ve bol su kullanımına dikkat edilmesi gerektiği gibi teknik hatırlatmalardan sonra çalışmaya nasıl başlayacağı anlatılır.

Öncelikle resim defterlerinde açılan sayfalar veya resim kağıtları ortadan ikiye katlanır, daha sonra kalın uçlu fırça ile yumuşamış durumda olan sulu boyanın herhangi bir rengi, bol sulu bir şekilde, ikiye katlanmış olan resim kağıdına rastgele lekeler halinde sürülür. Burada yapılan işlemin hem çok hızlı hem de tamamen rastlantısal olması lazım ki sonuca ulaşılabilsin. Daha sonra çok hızlı bir şekilde kağıt katlanmış olan yerden kapatılıp boyanın iki tarafa da çıkmasını saylamak için bastırılır. Boyanın iki tarafa da bulaştığından emin olunarak kağıt açılır.

Resim 14.

Resim 15.

Bu aşamayı ilk defa gören çocuklar şaşıracaklardır ve heyecanlanacaklardır. Vakit kaybetmeden bu aşamayı çocuklarında yapmaya başlaması söylenir ancak ilk seferde başarılı sonuçlar alamayan öğrenciler olacaktır. Boyanın istenilen kıvamda alınmadığında, yada susuz ve boyasız bir şekilde fırça sürülmeye devam edildiğinde kağıdın diğer tarafına lekenin aktarılamayacağı hatırlatılarak açıklamalar yinelenir. Burada sürekli olarak bol boya ile bol sulu ve rastgele lekeler atarak uygulama yapılması tekrar edilmelidir.

Resim 16.

Resim 17.

Aynı işlem birkaç defa farklı renklerle tekrarlanarak kağıt yüzeyinin daha geniş alanlarının kullanılması sağlanır. Bu arada farklı renklerin içine girdiğinde ortaya çıkan görüntüler çok daha etkili olacaktır. İki rengi üst üste uygularken önceki rengin kağıtta biraz kuruması da beklenebilir. Eğer bol miktarda su ve boya ile uygulanabiliyorsa, aynı anda birkaç farklı rengin kağıda sürülüp kağıdın katlanma işlemi yapılır ve bu sırada sürülen farklı renklerin bir birine karışarak oluşturdukları etkilerden de yararlanılabilir.

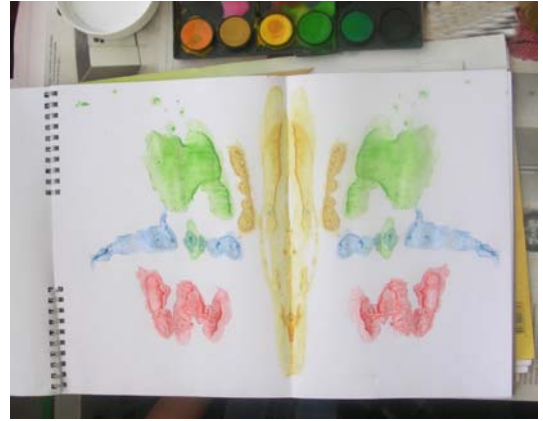
Resim 18.

Resim 19.

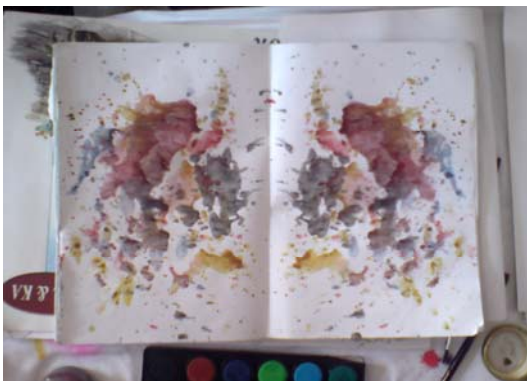

Resim 20.

Resim 21.

Bu çalışmanın en son aşamasında ise yavaş yavaş ortaya çıkan bu yüzeylerin, farklı açılardan bakarak bir şeye benzeyip benzemediği hakkında öğrencilerin fikirleri alınarak, sonradan müdahalelerle somut çalışmalar haline getirilmesidir. Ancak bu aşamada benzetme sıkıntısı çekecek olan öğrenciler de olacaktır. Yada hiçbir şeye benzetmeden lekesele haliyle çok etkili olan çalışmalarda olacaktır.

Resim 22.

Resim 23.

Burada öğretmennin öğrencileri zorlamadan benzetmeye çalışmaları konusunda teşvik ile öğrencileri yönlendirecektir. Hatta belki bir örnek üzerinde öğretmenin kendisi tarafından birkaç müdahaleyle bir şeye benzemesi sağlanırsa, öğrenciler şaşırarak ve bu durum ilgilerini çekecektir.

Resim 24.

Resim 25.

Resim 26.

Tamamen lekesel ve rastlantısal olarak yapılan bu çalışmanın öğrenciye kazandırdığı en önemli beceri, suluboya tekniğinden keyif alarak bu tekniği öğrenmesidir. Bu anlamda bu uygulama çok etkili bir çalışmadır. Pek çok öğrenci resim yapmak konusunda beceriksiz oldukları düşüncesi yüzünden, birçok denemeyi bile yapmadıkları için bu tür çalışmalar onlar için de özendirici ve ilgi çekici olacaktır.

Bu çalışma da değerlendirme yaparken yine ders planında verildiği gibi bireysel ve grupla değerlendirme yapılır. Dersin son beş dakikası grupla değerlendirme için yeterli olacaktır. Öğrenciler gruplar halinde tahtaya alınarak diğer arkadaşlarıyla birlikte çok belirgin olarak göze çarpan hatalar ve orijinal özellikler üzerinde yüzeysel bir şekilde konuşup fikir alış veriş yapılr. Bireysel değerlendirme de ise öğretmen kendi hazırlayacağı bir ölçüm aracı ile ister ürün dosyası değerlendirme sırasında yapabilir.

Programda verildiği haliyle uygulanan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 8 ve 13 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları, sulu boyanın tekniğini en rahat şekilde kavramaları, hayal gücünü kullanma becerisi, resmi lekesel olarak algılayabilme kabiliyetinin gelişmesi açısından önemli bir etkinliktir. Anlatım, gösterme, soru cevap gibi yöntemler kullanılarak öğrencilerin sürece etkin bir şekilde katılmaları sağlanır.

5.2.3. Etkinlik No: 3

"GÖRSEL - DOKUNSA"

(programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: farklı yüzeyleri tanıma
KAZANIMLAR	: 5. Doğal ve yapay (üretilmiş) nesneleri ayırt eder. (G.S.B) 6. Çevresindeki benzer biçimlere örnek verir. (G.S.B.) 11. Doğaya ve nesnelere ilişkin çeşitli bakış açılarının farkına varır. (G.S.B.) 3. Yaşamdaki her varlığın kendine özgü bir güzelliği olduğunu kabul eder. (G.S.K)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Görsel Sanat Kültürü
ARAÇ VE GEREÇLER	: Kuru boya, resim kağıdı,
TEKNİKLER	: doku oluşturma,
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: öğrencilere bir hafta önceden gündelik yaşamda kullandıkları her türlü eşyanın yüzeyini incelemeleri söylenir.

SÜREÇ

- Öncelikle öğrencilere dokunun ne demek olduğu açıklanır. Görsel, dokunsal, doğal ve yapay dokuların ne demek olduğu açıklanır.
- Daha sonra daha önceden bulunmuş ve büyütülmüş birtakım doku fotoğrafları gösterilerek tüm sınıfta neye benzediği ve doğada nerelerde görülebileceği üzerine tartışılır.
- Doğal ve yapay dokuların görsel ve dokunsal ne demek olduğu ve farkları anlatılır.
- Daha sonra öğrencilerin resim kağıtlarını dikey olarak ortadan ikiye ve yatar olarak da 3 e bölmeleri konusunda açıklamalar yapılır.
- Resim kağıtları toplam altı kareye ayrıldıktan sonra her bir kutunun içine öğrencilere örnekler göstererek kendi dokularını yani görsel dokuları oluşturmaları söylenir.
- Sonraki hafta öğrencilerin yanlarında yüzeyleri dokulu olan bir takım malzemeler getirmeleri söylenir.
- Bu malzemelerin kağıdın altına konulup üzerinden renkli kalemlerle boyandığında nasıl farklı etkiler oluşturduğu öğrencilere gösterilir. Bu dokunun dokunsal doku ya örnek olabileceği açıklanır.
- Serbest bir resim yapılarak hem görsel hem dokunsal doku kullanılarak bu resmin boyanması sağlanır.

Görsel doku ; yüzeylere dokunmakla elde edilmeyip, görme yoluyla elde edilen doku etkilerine denir. Düz yüzey üzerinde görüntü olarak doku etkisi verir.

Dokunsal doku ; yüzeylere dokunularak elde edilen doku etkilerine denir. Sert ve yumuşak doku diye ayrılır.

Ayrıca dokular yapılarına göre ayrılırlar.

Doğal doku, işlevsellikle ilgilidir ve dış yapıyla iç yapı arasında uyum vardır. Doğadan kaya, ağaç kabuğu, yaprak, tahta, balık, portakal, kozalak, deri gibi örnekler verebiliriz.

Yapay Doku oluşturmada birim eleman sistemleri ile matematiksel düzenler oluşturma söz konusudur. Tuğla, beton, demir, kağıt, kumaş, cam gibi örnekleri

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Öğrencilerin doku oluşturma konusundaki özgünlükleri incelenir.
- Her öğrencinin rastgele ve yapay olarak malzemelerle oluşturduğu dokuları yaptığı serbest çalışmayı boyarken doğru kullanıp kullanmadığı ve bu konudaki yaratıcılığı gözlemlenir.

Grup değerlendirme :

- Doku türlerinin neler olduğu sorulur?
- Grup içi davranışların değerlendirilmesi resimlerin ders sonunda sergilenip ortak eleştirilerle yapılır.

Bu etkinlik ders planında da belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir.

Birinci ders süreci :

İlk ders saati başladığında çok kısa bir şekilde malzeme getirmemiş öğrenciler uyarılarak malzeme kontrolü yapılır. Öğrencilerden önceki hafta kuru boya, resim defterleri istenmiştir.

Daha sonra öğrencilere önce kendilerinden başlamak üzere kıyafetleri, kalemleri, çantaları, silgileri üzerinde dokunmaları söylenir ve dokundukları yüzeylerle ilgili hisleri üzerinde konuşularak dokunun ne demek olduğu açıklanır. Daha sonra önceden büyütülmüş olan bir takım doku yüzeyleri öğrencilere gösterilerek fikirleri sorulur. Gördükleri dokuların acaba ne tür eşyaların yada canlıların dokuları olabileceğini tahmin etmeleri istenir. Bu arada görsel ve dokunsal dokular arasındaki farkları anlamaları sağlanarak tanımları da açıklanır. Bu tanımlar ders planında belirtilmiştir.

Gösterilen doku örnekleri en basit haliyle anlatılarak doku oluşturma var olan bir takım geometrik şekillerin tekrarıyla bile yapılabileceği üzerinde durulur. Sonraki aşamada öğrencilerden kendi görsel dokularını oluşturmaları isteneceği için kafalarında şekillenmesini sağlamak için birkaç geometrik şekille oluşturulan doku örneği de gösterilebilir.

Konunun uygulaması için öğrencilerden kullanacakları sayfayı önce dikey olarak ortadan ikiye sonrada yatay olarak üçe bölmeleri söylenir. Bu açıklama bir

öğrencinin kağıdı üzerinde gösterilerek yapılabilir. Daha sonra öğrenciler bu bölümlerin her birine kendi görsel dokularını yapacaklardır. Burada çeşitli çizgilerden, geometrik şekillerden yararlanarak oluşturulacak görsel dokular tamamen öğrencilerin yaratıcılığına kalmıştır.

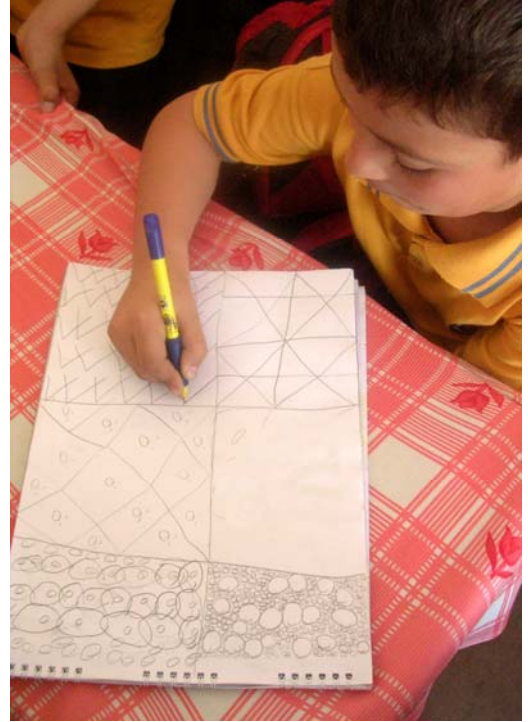
Resim 27.

Resim 28.

Resim 29.

Resim 30.

Doku oluşturma konusunda öğrencilere gündelik yaşamdaki birtakım örneklerden bahsedilirse konu öğrencilerin zihinlerinde daha iyi şekillenecektir. Evlerin çatıları, bal petekleri, Arnavut kaldırımlı sokaklar, saç örgüleri, dokuma izleri belli olan kumaşlar, çam kozalakları, sepetler, konferans salonlarının koltukları, dalgalı deniz,

parmak izimiz vs. örnek olarak söylenebilir hatta fotoğrafları gösterilebilir. Oluşturacakları dokuların bir şeyin sürekli tekrarı olabileceği gibi düzensiz oluşturulan şekillerle de sağlanabileceği hatırlatılır.

Sayfa düzeni konusunda tercih öğrencilere de bırakılabilir. Ama bu çalışmanın sonraki aşamaya katkı sağlayabilmesi için tablo şeklinde tasarlanması çok daha yararlı olacaktır.

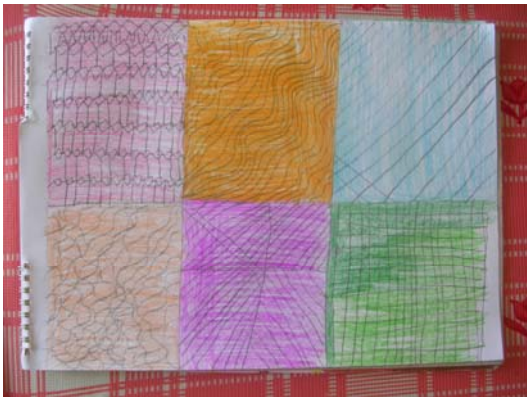
Çizim işlemi bittikten sonra oluşturulan dokular ister tamamı farklı renklerle boyanarak ister ikili üçlü renk grupları tercih edilerek boyanır. Hatta bu aşamada direk olarak boya kalemlerle de çizime başlanılabilir

Resim 31.

Resim 32.

Resim 33.

Resim 34.

Çalışmanın bu aşamasından sonra ders süresi dolacaktır. Sonraki aşama için öğrenciler ödevlendirilir. Hazırladıkları bu görsel dokulara alternatif olarak dokunsal doku türleri hazırlayacaklardır. Aynı şekilde kağıtları altıya ayrılır. Yüzeyi belirgin

dokulara sahip alanlar bulunur. Terlik altı, buzlu cam, tarak, dantel, dokulu kumaş, desenli fayans, desenli tabak altları vb. pek çok malzeme bu çalışmada kullanılır. Öncelikle bölümlere ayrılan resim kağıdının tam altına gelecek şekilde dokulu yüzey yerleştirilir. Daha sonra renkli boya kalemleri ile bastırılarak seçilen bölümün içi boyanır. Bu işlem sayesinde kullanılan malzemenin dokusu tamamen kağıda çıkacaktır.

Resim 35.

Resim 36.

Resim 37.

Resim 38.

Dersin son birkaç dakikasında küçük bir hatırlatma ve örnekle öğrenciler bu uygulama için ödevlendirilirler. Ayrıca bir sonraki haftaya getirebilecekleri birtakım dokulu malzemeleri de yanlarında getirmeleri istenir.

İkinci ders süreci :

Bir sonraki hafta yani bu çalışma için ikinci ders bir önceki hafta verilen ödevlerin sıraların üzerine çıkarılması istenerek çok kısa bir ödev kontrolü ve malzeme kontrolü yapılır.

Önceki derste öğrenilen dokularla ilgili soru-cevap yöntemiyle kısa bir hatırlatma yapıldıktan sonra, öğrencilere geçen hafta derste ve ödev olarak verilen, evde yaptıkları doku tablolarını kullanarak resim yapacakları söylenir. Öncelikle öğrencilerden serbest bir konuda resim yapmaları istenir. Ancak yapacakları resimlerde dikkat edecekleri birkaç nokta hatırlatılır. Öncelikle çizimi kurşun kalemle yapılmalıdır, daha çok geniş yüzeylerin ve büyük objelerin bulunduğu, çizilecekse insanlar figürlerinin oldukça büyük olduğu bir resim tasarlamaları istenir. Bu arada öğrenciler çizimleri sırasında uyarılarla yönlendirilir.

Çizim işlemi bittikten sonra boyama işlemine geçildiğinde daha önceki yaptıkları resimlerden farklı bir boyama yöntemi kullanılacağı anlatılır. Bu resimde ki yüzeyler renklendirilirken önceki hafta yaptığımız doku tablolarından faydalanılacağı açıklanır.

Öğrencilerin tercihinine göre, oluşturdukları görsel dokular ve dokunsal malzemelerden elde ettikleri dokular kullanılarak boyama işlemi yapılacaktır. Hangi yüzeyleri hangi dokularla boyamak istediklerine kendileri karar vereceklerdir. Örneğin peysaj çalışması yapan bir öğrenci üzerinde çiçek dokusu olan bir tabağı kullanarak resmini boyayabilir.

Resimleri boyamaya devam ederken öğrenciler önceki boyama yöntemlerine göre bu çalışmada mecburen daha fazla renk ve desen kullandıkları için çalışmalarını daha çok beğenecekler ve keyif alacaklardır.

Resim 39.

Resim 40.

Bu etkinlikte ders planında belirtildiği gibi grupla ve bireysel değerlendirme yapılır. Birinci dersin ve ikinci dersin son beş dakikası grupla değerlendirme için uygundur. İşlenen konunun kavranabilmesi için doku türleri sorular sorularak tekrar edilmiş olur. Grupla değerlendirme daha çok sınıfın genel seviyesini ölçmek ve konunun hangi çoğunlukla anlaşıldığını görmek içindir. Bireysel değerlendirme olarak öğretmen yine bir derecelendirme ölçeği hazırlayarak ürün dosyası değerlendirme adı altında bu etkinlikteki çalışmaları da değerlendirebilir.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanındaki 5,6,11 numaralı ve görsel sanat kültürü öğrenme alanındaki 3 numaralı kazanıma yönelik hazırlanmıştır. Öğrencilerin doku oluşturma konusundaki becerilerini geliştirmek, resim yaparken yüzeyleri dokular elde ederek boyama alışkanlığını geliştirmek gibi özel amaçları olan bir önemli etkinliktir. Anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma gibi yöntemler kullanılarak uygulanır.

5.2.4. Etkinlik No: 4

"MEDENİYETLER TAKVİMİ"

(Programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Anadoluda yaşamış medeniyetlerle ilgili fikir sahibi olma
KAZANIMLAR	: 1. Yakın veya uzak çevresinde bulunan ören yeri, tarihî eser, anıt gibi yerlerin geçmişi hakkında ön bilgi edinir. 3. Ören yeri, tarihî eser, anıtlar ve müzelerden yola çıkarak iki veya üç boyutlu görsel tasarımlar yapar. 5. Görsel çalışmalarını sınıf, okul panosu ve standında sergilemekten haz duyar. 6. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.
ÖĞRENME ALAN	: Müze Bilinci
ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kağıdı, çeşitli boyalar, makas, ip, kurdele, mukavva, karton
TEKNİKLER	: Kolâj tekniği yapıştırma, resim tamamlama,
YÖNTEMLER	: Gösterip yaptırma, soru-cevap, anlatım, uygulama
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR:	Öğrencilerden, müzelerden bulunan özellikle Anadolu medeniyetleri ile ilgili tarihi eserlerin resimlerini araştırmaları istenir.

SÜREÇ

• Grup çalışması yapılacağı için, herkesin birer resim kağıdı getirmiş olması yeterlidir. • Fotoğrafların boyutlarına ve yerleştirme düzenine göre, bir kartondan iki takvim yaprağı oluşturulabilir. • Buna göre öğrenciler sınıf mevcutlarına göre gruplara ayrılır. • Kartonlar eşit büyüklükteki yapraklar hâline getirildikten sonra fotoğrafları ve boyaları kullanarak resim tamamlama yapılarak karton üzerine düzenleme yapılır. • Ay ve gün çizelgelerini öğrenciler ellerinde hazırlayabilecekleri gibi bilgisayarda hazırlanarak ya da başka bir takvimden fotokopi yoluyla çoğaltılarak da kullanılabilir. • Öğrenciler çizelgeyi takvim sayfasında önceden tasarlamış oldukları yere yapıştırırlar. Kalan boşlukları diledikleri malzemeyle süslemeler yaparak tamamlayabilirler. • Takvim tamamlandıktan sonra sayfalar üst üste yerleştirilip delgeçle delinir. Kurdele, renkli ip, renkli tel vb. takılıp birleştirilerek takvimler sınıfın en güzel yerine asılır. • Öğrenciler istediği takdirde, hediye edilerek okul koridoru öğretmenler odası, idareci odaları, kardeş sınıflar vb. yerlere asılabilir.
--

DEĞERLENDİRME

1- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir 2- Bireysel değerlendirme : • Hazırlanan bu takvimin amacı nedir? • Düzenleme yapılırken nelere dikkat edilmiştir? • Soruları bütün sınıfa parmak kaldırma şeklinde sorulur. Grup değerlendirme : Grup içi davranışların değerlendirilmesi yine ortak sorularla yapılır.
--

Bu etkinlik 4. sınıf seviyesindeki kazanımların dışında birtakım küçük değişikliklerle 5. ve 6. sınıf seviyesindeki müze bilinci öğrenme alanı kazanımlarına yönelik olarak da uygulanabilir. Ders planında da belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Öğrencilerin çalışma şekillerine, sınıf mevcutlarının durumuna göre birinci ve ikinci ders saati içerisinde yaşanacaklar değişiklik gösterebilir. Hatta grupların bazıları çalışmalarını diğerlerine göre daha erken yada geç tamamlayabilecek olduğundan, etkinlik süresi öğretmenin istediği şekilde planlanabilir, bu sebeple iki ders sürecini kapsayan uygulama tek başlık halinde anlatılmıştır. Öğrencilere bir hafta önceden etkinlik süresince kullanacakları malzemeler hatırlatılmalıdır.

Birinci ve İkinci Ders Süreci :

Öncelikle öğrenciler sınıf mevcutlarına göre gruplandırılır. Gruplandırma işlemi sırasında öğrencilerin bir arada oturmaları gerekeceğinden gruplar oluşturulurken öğrencilerin oturma şekilleri göz önünde bulundurulabilir yada birlikte çalışacak öğrencilerin yer değiştirmeleri sağlanabilir ki bu işlem uzun sürecektir. Daha sonra öğrencilere müze ile ilgili fikirleri sorulur ve neden böyle bir çalışma için tarihi eserlerin resimlerinin tercih edildiği üzerinde fikir alış-verişleri yapılır.

Sonrasında öğrencilerden her bir grubun bir adet takvimi olacak şekilde görev dağılımı yapmaları istenir. Bu konuda öğrencilere fikir verilebilir, örneğin grup içinde her öğrencinin sabit bir görevi olabilir kağıtları kesmek, yerleştirmek, yapıştırmak, boyayarak tamamlamak gibi, yada her öğrenci takvim içinde kendine düşecek belli ayları kendi oluşturabilir.

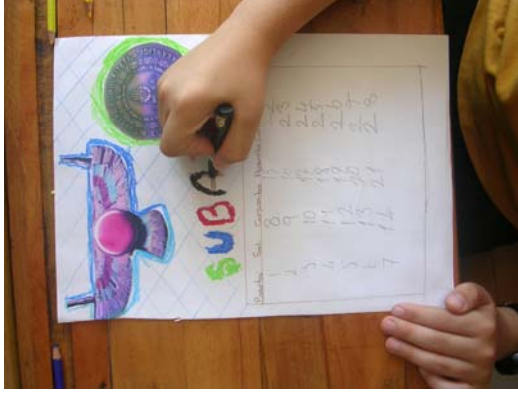

Resim 41.

Resim 42.

Öğrenciler çalışmalarına devam ederken bir yandan da öğretmen müzelerden bahsederek öğrencilerin uygulamasını yaptığı konunun daha iyi pekişmesini sağlayabilir. 4. sınıf seviyesinde bilgi içerikli olmasından ziyade konunun tanıtılması ve öğrencilerin ilgilerinin çekilebilmesi önemlidir. Daha sonraki senelerde müze ile karşılaştıklarında fikir edinmiş olmaları sağlanmaya çalışılır.

Resim 43.

Resim 44.

Resim 45.

Resim 46.

Tüm gruplar çalışmalarını farklı sürelerde tamamlayacaktır. Medeniyetler takviminin sayfalarını oluşturmuş olan gruplara sonraki aşamayı nasıl birleştirecekleri anlatılarak çalışmalar sonlandırılabilir.

Takvimin tüm sayfaları bittikten sonra en üste kapak sayfası gelecek şekilde düzenlenir. Öğrencilere her bir yaprağı delgeçle aynı hizada delmeleri söylenir. Önceden getirdikleri kurdelelerle istedikleri gibi birleştirme yapan gruplar çalışmalarını sınıfın uygun yerlerin asmak üzere tamamlarlar.

Resim 47.

Resim 48.

Resim 49.

Çalışmanın değerlendirilme aşaması ders planında verildiği gibi yapılır. Grup çalışması şeklinde olduğu için grupla değerlendirme yapılır ancak bir yandan da öğrencilerin bireysel olarak sürece aktif katılımları gözlemlenmelidir. Grup çalışmalarında öğrencilerin birbirlerini teşvik etmelerinin yanında kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri önemlidir.

Programda verilen şekline çok yakın uygulanan bu etkinliğin müze bilinci öğrenme alanının 1,3,5, ve 6 numaralı kazanımlarına uygundur. Hem bu kazanımların gerçekleşme durumu, hem grup bilincinin gelişmesi hem de öğrencilerin müze kavramını tanımaları açısından önemli bir etkinliktir. Öğrencilerin zevkle aktif olarak katıldıkları bu etkinlikte anlatım, soru cevap, uygulama gibi yöntemler kullanılır.

5.2.5. Etkinlik No: 5

"Bütünün Parçasıyım"

(Programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Bir grubun üyesi olarak çalışmaktan zevk alma
KAZANIMLAR	: 4. Renklerin duygu ve düşüncelerle ilişkisini tartışır. (G.S.B.) 13. duygu düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder. (G.S.B.) 14. çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı eserleri izlemekten zevk alır. (G.S.B.) 5. Görsel çalışmalarını sınıf okul panosu ve standında sergilemekten haz duyar. (M.B.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Müze bilinci
ARAÇ VE GEREÇLER	: Kuru boya, resim kağıdı,
TEKNİKLER	: grup çalışması, pastel boya
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilere bir hafta önceden insanların kalabalık olarak bulundukları mekanları incelemeleri istenir..

SÜREÇ

- Öncelikle öğrencilere grup çalışması ne demek ve bir grup çalışmasında uygulama yaparken nelere dikkat etmek gerekir anlatılır.
- Daha sonra sınıf istenilen sayıda gruplara ayrılır. Bu çalışma kalabalık sınıflar için uygun bir etkinlik olduğundan gruplardaki öğrenci sayısı fazla olabilir.
- Daha sonra gruplara ayrılan öğrencilere resim kağıtlarına teker teker hangi özelliklerde resim yapacakları açıklanır. Örneğin birinci grup otobüs durağı ise sayfalarının üstüne yaklaşık iki parmak kalınlığında siyaha ve arka planı da ortak belirlenen bir renge boyamak şartıyla ayakta duran insanlar yapmaları söylenir. Sıranın en başında ve en sonunda oturan iki öğrenciye kağıtlarını birinin sağ diğerinin de sol tarafı siyahla boyamaları söylenir ki otobüs durağının ayakları yapılmış olsun.
- Öğrenciler grup içinde malzeme alış verişini yaparak ve yardımlaşarak çalışmalarını tamamladıktan sonra her grup tahtaya alınır ve resim bir bütün oluşturacak şekilde tahtada sıraya konulur. Herkese bu sıraya göre bir numara verilir.
- Son olarak her grup verilen sıralara göre resimlerini yan yana birbirine arkalarından bantla birleştirir. Ve çalışmalar tamamlanır.
- Uygulanabilecek örnekler; otobüs durağı, müzik korosu, okul kantini, banka kuyruğu vs. (konular genelde insanların sıralı olduğu mekanlar olarak tercih edilmelidir.)

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme : öğrencilerin grup içindeki uyumları gözlemlenir, her öğrencinin aktif olarak çalışıp çalışmadığı gözlemlenir.

Grup değerlendirme :

- Grup içi davranışların değerlendirilmesi resimlerin ders sonunda sergilenip ortak eleştirilerle yapılır.

Bu etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Grup çalışması olarak yapılacak bu etkinlikte, öğrencilere gruplara ayrılırken daha çok birbirine yakın yerlerde oturan öğrencilerin bir araya getirilmesine dikkat edilmelidir. Uygulama okulunda bu etkinlik sınıfların kalabalık olması nedeniyle dört grup şeklinde yapılmıştır. Her bir grup klasik düzende arka arkaya oturan sıra kümeleri göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Yine pastel boya tekniğinin kullanılacağı bu çalışmada önceki haftadan bol miktarda gazetenin istenmiş olması gerekir.

Birinci Ders Süreci :

Öğrencilerin; birinci ders süreci içinde boya kullanımına zaman kalmayacağı için öğrencilerin resim defterlerini getirmiş olması yeterli olacaktır. Kısa bir defter kontrolü yapılır.

Daha sonra öğrencilere yapılacak olan çalışmanın grup çalışması şeklinde uygulanacağından bahsedilerek bir grup çalışmasının en önemli özellikleri anlatılır. Her öğrencinin grubun bir üyesi olduğu ve bir öğrencinin başarısının grubun başarısı bir öğrencinin başarısızlığının grubun başarısızlığı olabileceği gibi konuşmalarla öğrencilerin motivasyonu sağlanır. Bu etkinlik süresince grupların kendi otokontrolünü yapması gerektiğinden, malzeme konusundaki paylaşımın öneminden, çalışma sürecindeki fikir alış verişinin öneminden bahsedilerek gruplar oluşturulur. Gruplardaki öğrenci sayısı fazla olması olabilir. Örneğin bir sınıf toplam dört gruptan oluşabilir.

Bu örnekle yola çıkıp her gruba hangi çalışmaların uygulanacağından bahsedelim. Birinci gruba ‘**otobüs durağı**’ konusu, ikinci gruba ‘**müzik korosu**’ konusu, üçüncü gruba ‘**okul kantini**’ konusu dördüncü gruba da ‘**banka kuyruğu**’ konusu verilebilir. Bu örnekler uygulanmış olduğu için verilmektedir. Her öğretmen kendi örneklerini de bu konuda belirleyebilir.

Grupları konularıyla isimlendirirsek **otobüs durağı grubu** için öğrencilerin dikkat etmeleri gereken noktalar açıklanır. Her öğrencinin resim kağıdının aynı boyda olmasına dikkat edilmelidir ki sonuç olarak bütünün bir parçası olabilsin. Her öğrencinin resim kağıdının üst kısmını yaklaşık iki parmak kalınlığında siyah renkle

boyaması gerektiği açıklanır. Bu kısım grup resminin birleştğinde devam oluşturması açısından önemlidir.

Resim 50.

Grubun en başından ve en sonunda bulunan öğrencilerde sayfanın biri sağ biri sol tarafını iki parmak kalınlığında dikey olarak siyaha boyamaları konusunda görevlendirilir.

Resim 51.

Yapılacak olan resmin konunsa uygun arka planın ne renge boyanacağı grup öğrencileri ile birlikte belirlenir. Örneğin bu çalışmada mavi olarak belirlenmiştir. Grup yeleri resimlerin devamlılığı için renklerin birbirine uyumlu olması açısından malzeme alış verişi konusunda motive edilmelidir.

Daha sonra durakta bekleyen insanların çizimi konusunda öğrenciler yönlendirilmelidir. Resmin devamlılığı açısından insanların birbiriyle orantılı olarak çizilmesi konusunda uyarılar yapılır. Çünkü öğrenciler arkadaşları ile iletişim halinde olmadıkları durumlarda farklı büyüklüklerde insan figürleri çizecek ve uyumsuz bir görüntü olacaktır. Durakta bekleyen insanların duruşları ve hareketleri ile ilgili fikirler verilir. Diğer grupların çalışmaları ile ilgili hazırlık aşaması anlatıldıktan sonra öğrenciler çalışmalarını çizimleri bittiğinde ders süresi dolacaktır. Bu nedenle boyama aşaması bir sonraki haftaya da bırakılabilir.

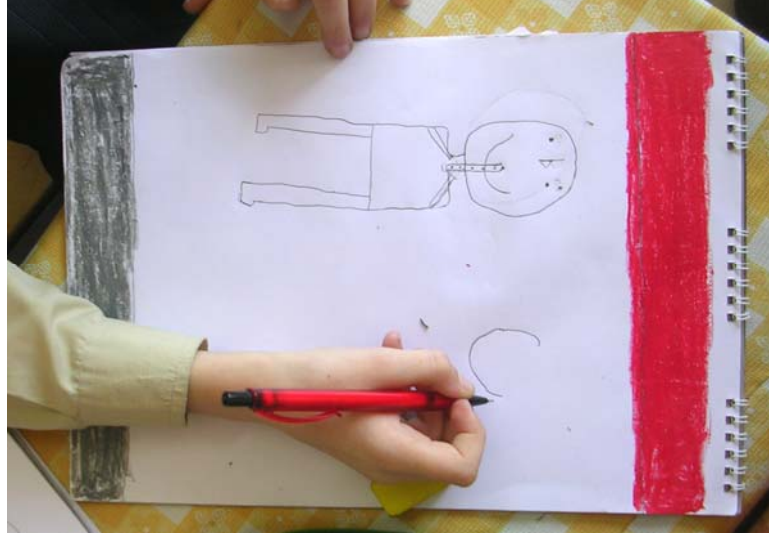

Resim 52.

Kısa kısa diğer gruplarında birinci hafta çalışmalarına nasıl başlayacakları hakkında fikir verelim.

İkinci olan **müzik korusu grubunun** çalışmasında dikkat edecekleri noktalar, sayfanın üst tarafından koro sahnesinin perdesi için iki parmak kalınlığında kırmızı bir alan boyamak ve en alt kısım da yine iki parmak kalınlığında bir kürsü oluşturmak için gri tonlarında bir alan boyamak üzere ortak özellikler belirlenir. Yine sıranın en sonundan ve en başından iki öğrenci sahnenin kenarlarında açılmış halde duran perdeleri boyamak üzere görevlendirilir. Ve yine ortak bir kararla arka plan için bir renk belirlenir. **Müzik korusu grubundaki** öğrencilerin kimi koro üyelerinin ellerine farklı enstrümanlar çizmeleri, kimilerinin de şarkı söylediklerini

hissettirecek ifadeler çizilmeleri hatırlatılır. Öğrenciler kendi figürlerini çizerken eğlenceli bir atmosferde olan karakterler çizmeleri konusunda motive edilir.

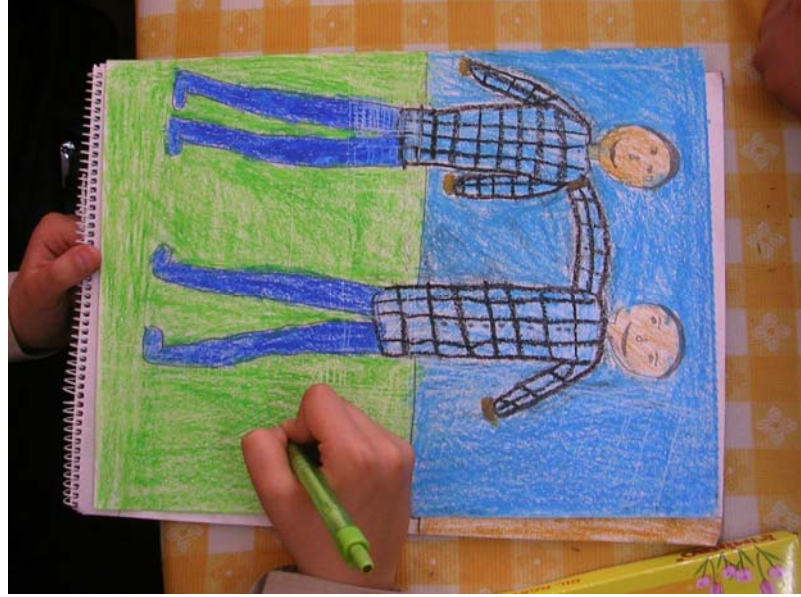
Resim 53.

Üçüncü olarak **okul kantini** ve sıraya girmiş öğrencilerin çizileceği gruptaki öğrencilerin dikkat edecekleri noktalar hatırlatılır. Bu arada öğrenciler kendilerinden önceki gruplar görevlendirilirken kendi konuları da zihinlerinde daha iyi şekillenecektir. Bu grubun çalışmasında sayfanın tam ortadan iki ayrılacak şekilde geri plan oluşturulması sağlanabilir. Gök yüzünün ve zeminin renkleri grup üyeleri ile birlikte belirlenir.

Resim 54.

Konu okulda geçiyor olduğu için öğrencilerin kıyafetleri de grup üyeleri tarafından belirlenebilir. Bu çalışmada diğ er gruplardan farklı olarak bir öğrenci seçilir ve en baştaki resim kantinin bulunacağı bölümün çizimi konusunda görevlendirilir. Okul kantininde sıra bekleyen öğrencilerin çizimi konusunda öğrencilere, figürlerin hareketli olacağı, birbirleriyle konuşan, şakalaş an karakterler yapılabileceğı hatırlatılır.

Resim 55.

En son olarak da banka kuyruğı grubunun görevlendirmesi yapılır. Bu grup çalışması da okul kantini gibi sayfa ortadan ikiye ayrılarak mekan oluşturulabilir. Yalnız bu mekanın renkleri öğrencilerle birlikte belirlenirken bankanın içerisinde kullanılabilecek renklerden bahsedilir. Burada renklerin bir takım anlamları veya insan üzerindeki psikolojik etkilerinden de söz edilebilir. Örneğin bankanın para ile ilgisinden dolayı yeş il rengi tercih etme fikrinde olan öğrenciler olacaktır.

Banka kuyruğ undaki figürlerin çiziminde farklı tiplerin kullanılabileceğı, mesela emekli kiş ilerin yada yanında çocuğunu almış annelerin, veya torunuyla gelmiş yaş lıların olabileceğı hatırlatılarak kiş ilerin farklı özelliklerde çizilmesinin çalışmanın çeş itliliğı açısından çok da uygun olacağı hatırlatılır.

Resim 56.

Birinci dersin sonunda öğrencilerden bir sonraki hafta yanlarında pastel boyaları ve sıraların üzerine sermek için gazeteleri, ayrıca resimleri birleştirebilmek içinde bantları ile birlikte gelmeleri istenir.

İkinci ders süreci :

İkinci hafta öğrenciler yerlerine oturtulduktan sonra önceki hafta anlatılan tüm grupların çalışmaları tekrar kısa kısa hatırlanır. Çalışmalarını önceki hafta boyamaya başlayanlar, veya evde tamamlayan öğrenciler olacaktır. Ders süreci içinde çalışmasını boyamamış olan öğrenciler tamamlamaları için ödevlendirilirler. Bu sırada her gruptan ikişer tane sorumlu öğrenci seçmek birleştirme konusunda kolaylık sağlayacaktır.

Ara ara hatalı olan çalışmaların üzerinde aynı hataların yapılmaması konusunda uyarılar yapılarak yada başarılı çalışmalar üzerinde anlaşılmayan noktaların ortadan kalkması için hatırlatmalar yapılarak tüm öğrencilerin çalışmalarını tamamlamaları sağlanır.

Resim 57.

Resim 58.

Resim 59.

Resim 60.

Tüm çalışmalar tamamlandıktan sonra öğrenciler gruplar halinde tahtaya alınır. Ve resimlerini ellerin de tutarak sıralamaları konusunda diğer grupların fikirleri alınır. Ve her resmin yeri belirlendikten sonra her öğrenciye bir numara verilir. Bu sıraların karıştırılmaması için resimlerin arkalarına numaraları da yazılabilir. Önceden seçilmiş olan grup sorumlularının yardımıyla öğrencilerin çalışmaları arkalarından bantlanarak bir araya getirilir.

Resim 61.

Resim 62.

Resim 63.

Bu çalışma uygulaması sırasında sınıfların durumlarına göre üçüncü ders saatine de ihtiyaç duyulabilir. Son olarak değerlendirme aşamasında öğretmen tarafından hazırlanacak grup değerlendirme formuyla öğrencilerin kendilerini ve birbirlerini nasıl değerlendirdikleri gözlemlenebilir. Ayrıca çalışmanın birleştirilme aşamasından önce, tahta da sıralama yapılırken, çalışmalar genel anlamda tüm öğrencilerin fikirleri ve eleştirileriyle de değerlendirilecektir. Öğrencilerin bireysel olarak çalışmaya katılımları ve grupla uyumları gözlemlenir.

Programa uygun olarak tasarlanmış olan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 4, 13, 14 numaralı kazanımlarına ve müze bilinci öğrenme alanının da 5 numaralı kazanımına yönelik hazırlanmıştır. Kazanımların gerçekleştirilebilme durumları, öğrencilerin grup çalışması bilincini kazanabilmeleri ve bütünün bir parçası olma duygusunu yaşamaları açısından önemli bir etkinliktir. Bu uygulama aktif katılıma dayalı bir etkinlik olduğu için öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları anlatım, uygulama, örnek gösterme gibi yöntemlerle motivasyonlarının sağlandığı bir ders süreci olarak nitelendirilebilir.

5.2.6. Etkinlik No: 6

"OKULUMU GÖRÜYORUM" (programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Gördüğü nesneleri geometrik biçimlere benzetebilme
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme (G.S.B.)
KAZANIMLAR	: 11. Doğaya ve nesnelere ilişkin çeşitli bakış açılarının farkına varır.
ARAÇ VE GEREÇLER	: kalem, boya, resim kağıdı, bol miktarda gazete
TEKNİKLER	: renkli resim teknikleri,
YÖNTEMLER	: anlatım, gözlem
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: öğrencilere bir hafta boyunca okullarını incelemeleri söylenir.

SÜREÇ

- Öncelikle öğrencilere bu etkinliğin okul bahçesinde uygulanacağı ve bu nedenle uyulması gereken bir takım kurallar olduğu hatırlatılır.
- Öğrencilere yanlarına resim defterleri ve kalem boyalarını almaları ve okulun bahçesine inmeleri söylenir.
- Oku binasını mümkünse tam karşıdan değilse farklı açılardan görebilecekleri bir açıda öğrenciler konumlandırılır.
- Karşılarında gördükleri, günde defalarca girip çıktıkları okullarını incelemeleri istenir. Öncelikle geometrik şekillerden hangisine benzediği ve diğer fiziki özellikleri hakkında konuşulur.
- Öğrencilerin farklı yerlere oturarak gördükleri görüntünün nasıl değiştiğini fark etmeleri sağlanır.
- Daha sonra öğrencilere boya kalemleri kullanarak okullarının resmini çizmeleri söylenir.
- Bu çalışmanın hava şartlarının uygun olduğu bir zamanda yapılması tercih edilmelidir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme : Öğrencilerin çalışmaları tek tek incelenerek eleştiriler yapılır.

1. Çalışmanın hedeflerini doğru anlayabilmiş mi?
2. Doğru görmeyi ve gördüğünü genel hatlarıyla kağıda aktarmayı başaraabilmiş mi?

Grup değerlendirme : Grup içi davranışların değerlendirilmesi öğrencilerin çalışmalarını tahtada tüm sınıfla paylaşmaları istenerek birbirlerinin çalışmaları hakkında genel eleştiriler yapılabilir.

Bu etkinlik ders planında da belirtildiği gibi bir ders saati sürmektedir. Ders saatinin 40 dakika olması ve bu etkinliğin sınıf ortamında gerekli uyarıların yapıldıktan sonra okul bahçesinde uygulanması gerekeceğinden hızlı hareket edilmesi gerekecektir.

Ders süreci :

Öğrenciler derse başlamadan önce bu etkinliğin sınıf dışında yapılacağı hakkında bilgilendirilirler. Okul bahçesinde uygulanacak ders süreci içerisinde sınıf ortamından farklı olarak uygulanacak bir takım kurallar hakkında gerekli uyarılar yapıldıktan sonra malzemelerini hazırlamak üzere görevlendirilirler.

Öğrenciler okul binasının tamamını mümkünse tam karşıdan görebilecekleri konumda yerleştirilerek uygun alanlara, yanlarında getirdikleri gazetelerin üzerine oturabilecekleri şekilde yerleştirilirler.

Her gün defalarca girip çıktıkları okullarını incelemeleri istenir. Bu sırada bir takım sorularla yönlendirmeler yapılabilir. “Okul binası hangi geometrik şekle benziyor? Kaç katlı? Hangi renklere boyanmış? Kaç kapısı, kaç penceresi var?” gibi sorularla okullarını incelemeleri sağlanır. Burada öğrenciler, sürekli baktıkları ama görmedikleri bir durumu fark edecek ve inceleme konusundaki özelliklerini keşfedeceklerdir. Bu soruların sonunda birbirleriyle yarışmasına okullarında herkesin göremediği ayrıntıları yakalamaya çalışacaklardır.

Daha sonra öğrencilerden arkadaşları ile yer değiştirerek binaya farklı açılardan bakmaları istenir. Bu aşamada öğrenciler oturdukları yeri değiştirdiklerinde gördükleri fiziki görüntünün de değiştiğini fark ederek şaşıracaklardır.

Bu sürecin sonunda öğrencilerden bulundukları yerden okullarının resmini çizmeleri istenir. Çizime başlamadan önce kağıdı yatay mı?, dikey mi? tutacakları sorusundan yola çıkarak, bir takım geometrik şekillerle çizime başlayabilecekleri konusunda fikirler verilir. Okul binasının yatay bir dikdörtgene benzediği, çatısının üçgenlerden oluştuğu, pencerelerin, içinde küçük dikdörtgenler olan karelerden oluştuğu gibi öğrencilerinde görmelerini sağlayan betimlemeleri yapılabilir.

Öğrencilere okullarını boyarken renk konusunda farklı tasarımlar da yapılabileceği söylenir.

Resim 64.

Resim 64.

Resim 66.

Resim 67.

Resim 68.

Resim 69.

Yaş grubu olarak 4. sınıf seviyesinde, gördüğünü resmetme kabiliyetleri henüz tam anlamıyla gelişmemiş olmasına rağmen, öğrencilerin bu etkinlik sonunda şaşırtıcı şekilde görebildikleri ve hemen hepsinin doğru çizimler yaptığı görülmüştür.

Bu çalışma da değerlendirme yaparken yine ders planında verildiği gibi bireysel ve grupla değerlendirme yapılır. Bir sonraki dersin ilk beş dakikası bu çalışmanın değerlendirilmesine ayrılabilir. Öğrenciler gruplar halinde tahtaya alınarak diğer arkadaşlarıyla birlikte, belirgin olarak göze çarpan hatalar ve orijinal özellikler üzerinde yüzeysel bir şekilde konuşup fikir alış verişi yapılır. Bireysel değerlendirme de ise öğretmen kendi hazırlayacağı bir ölçüm aracı ile ister ürün dosyası değerlendirme sırasında yapabilir.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 11 numaralı kazanımına yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları, doğada var olan nesneleri doğru görme ve farklı açılardan bakabilme yetilerinin gelişmesi açısından önemli bir etkinliktir. Anlatım, gösterme, soru cevap, gözlem gibi yöntemler kullanılarak öğrencilerin sürece etkin bir şekilde katılmaları sağlanır.

5.2.7. Etkinlik No: 7

"PARMAK BASKI" (programda yer alan etkinlik)	
DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Renklerin insanlar üzerindeki etkileri, Hayal gücü kullanma
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme (G.S.B.)
KAZANIMLAR	: 6. Çevresindeki benzer biçimlere örnekler verir. 11. Doğaya ve nesnelere ilişkin çeşitli bakış açılarının farkına varır. 13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
ARAÇ VE GEREÇLER	: kalem, boya, fırça, resim kağıdı, su kabı,
TEKNİKLER	: suluboya, baskı teknikleri
YÖNTEMLER	: gösterip yaptırma, anlatım, gösteri
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Bir ders önceden suluboya kullanılacağı öğrencilere duyurulur.
SÜREÇ	
• Öncelikle öğrencilere sulu boya tekniği ile ilgili kısa bir hatırlatma yapılır. • Daha sonra sulu boyaların yumuşatılması için ıslatılması gerektiği hatırlatılır. • Kalın fırçaları yardımı ile ellerinin işledikleri bölümünü rastgele boyamaları istenir. • Boyadıkları ellerini resim kâğıtlarının üzerine istedikleri gibi baskı yaparlar. • Oluşan lekeler , renkli kalemlerle çeşitli nesne ve figürlere benzetilir. • Ve sulu boya ile müdahale etmeden oluşan lekeler benzetilen nesneler oluşacak şekilde tamamlanır. • Bu konu, sıcak ve soğuk renklerle de ilişkilendirilebilir. Sıcak Renkler: Güneşe yakın, güneşin renkleri: Sarı, kırmızı, turuncu. Soğuk Renkler: Mavi, yeşil, mor.	
DEĞERLENDİRME	
Bireysel değerlendirme : Öğrencilerin çalışmaları tek tek incelenerek eleştiriler yapılır. 3. Çalışmanın hedeflerini doğru anlayabilmiş mi? 4. Çalışmalarında özgün ve yaratıcı fikirler geliştirebilmiş mi? Grup değerlendirme : Grup içi davranışların değerlendirilmesi öğrencilerin çalışmalarını tahtada tüm sınıfla paylaşımları istenerek birbirlerinin çalışmaları hakkında genel eleştiriler yapılabilir.	

Bu etkinlik ders planında da belirtildiği gibi bir ders saati sürmektedir. Özellikle sulu boyanın kullanıldığı bu tür etkinlikler için yine bir önceki haftadan malzemeler

hatırlatılmalı, öğrenciler sıraların üzerine sermek için bol miktarda gazete getirilmesi konusunda uyarılmalıdır.

Ders saatinin 40 dakika olması öğrencilerin hazırlıklarını ders süresinin içine almaları gibi bir imkan tanımadığından derse girildiğinde tamamen çalışmaya başlanılabilecek bir ön hazırlık yapılmalıdır. Bu konuda öğrenciler gerekli uyarılar ısrarla yapıldığında alıacaklar hatta bir süre sonra yapılan çalışmalardan keyif aldıkları için birbirlerini bu konuda uyaracaklardır.

Ders süreci :

Derse başlamadan önce ders sırasında öğrencilerin su doldurmak veya başka türlü malzeme temini gibi işlerle ilgilenmelerini önlemek için bu tür etkinliklerde öncelikle malzeme kontrolü yapılması önemlidir. Tek tek malzeme kontrolü yapmak mümkün olmadığından çok hızlı bir şekilde malzemelerini getirmemiş öğrencilerin uyarılması ve kısa süreli bir paylaşım sonrasında konuya başlanır.

Öncelikle öğrencilerin sulu boyalarının üzerine fırçaları yardımıyla birer damla su ile ıslatılması söylenir ki başlangıç konuşması sırasında boyalar yumuşasın. Öğrencilere boyaları neden ıslattıklarından yola çıkılarak sulu boya tekniği hakkında bilgiler verilir. Daha önce de sulu boya kullanmışlardır ancak teknik anlamda tam anlamıyla bilgi sahibi olmayacakları için sorularla anlatım yapılır. Sulu boyanın şeffaf bir boya olduğu, su ile uygulandığı bol boya ve bol su kullanımına dikkat edilmesi gerektiği gibi teknik hatırlatmalardan sonra çalışmaya nasıl başlayacağı anlatılır.

Öğrencilerden kalın fırçaları yardımı ile bol su ve bol boya kullanarak ellerinin herhangi bir yerini rastgele lekeler oluşacak şekilde boyamaları istenir. Burada öğrencilere herhangi bir şey çizmeye çalışmamaları konusunda uyarılar yapılmalıdır. Bu ilk aşama öğretmen tarafından bir örnek gösterilerek uygulanabilir. Öğretmen öğrencileri şaşırtarak ilgilerini çekebilmek için önceden deneyip planladığı bir leke ve benzetmeyi tesadüfen ortaya çıkmış gibi davranabilir.

Resim 70.

Resim 71.

Öğretmenin yaptığı örnekler karşısında şaşırان öğrenciler heyecanlanacak ve büyük bir hevesle etkinliğe başlayacaklardır.

Resim 72.

Resim 73.

Resim 74.

İlk seferde başarılı sonuçlar alamayan öğrenciler olacaktır. Boyayı istenilen kıvamda almayanlar, yada susuz bir şekilde fırçayı ellerine sürüp lekeyi kağıda aktaramayanlar olacaktır. Burada sürekli olarak bol boya ile bol sulu ve el yüzeyinde rastgele alanlar boyanarak uygulama yapılması tekrar edilmelidir.

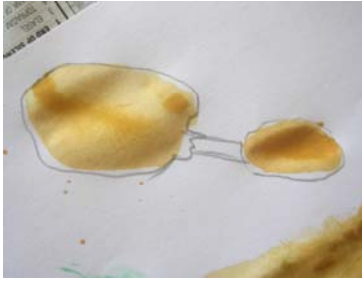

Resim 75.

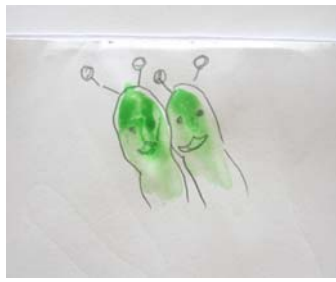

Resim 76.

Uygulama sırasın da öğrencilerin rastgele ortaya çıkan lekeleri hayal güçlerini kullanarak bir takım somut varlıklara benzetmeleri sağlanmaya çalışılır. Öğrenciler ellerine şekiller çizip onların baskılarını almaya çalıştıklarında uyarılar yapılmalı, elimizin herhangi bir yerini bir şeye benzetmeden boyamamız gerektiği ısrarla hatırlatılmalıdır.

Resim 77.

Resim 78.

Resim 79.

Tamamen lekesele ve rastlantısal olarak yapılan bu çalışmanın öğrenciye kazandırdığı en önemli beceri, suluboya tekniğinden keyif alarak bu tekniği öğrenmesidir. Bu anlamda çok etkili bir çalışmadır. Ayrıca hayal güçlerini kullanabilmeleri açısından da başarılı bir çalışmadır. Pek çok öğrenci resim yapmak

konusunda beceriksiz oldukları düşüncesi yüzünden birçok denemeyi bile yapmadıkları için bu tür çalışmalar onlar içi de özendirici ve ilgi çekici olacaktır.

Resim 80.

Resim 81.

Bu çalışma da değerlendirme yaparken yine ders planında verildiği gibi bireysel ve grupla değerlendirme yapılır. Dersin son beş dakikası grupla değerlendirme için yeterli olacaktır. Öğrenciler gruplar halinde tahtaya alınarak, diğer arkadaşlarıyla birlikte çok belirgin olarak göze çarpan hatalar ve orijinal özellikler üzerinde yüzeysel bir şekilde konuşup fikir alış verişi yapılır. Bireysel değerlendirme de ise öğretmen kendi hazırlayacağı bir ölçüm aracı ile ister ürün dosyası değerlendirme sırasında yapabilir.

Programda 5. sınıf seviyesinde verilmiş olan bu etkinlik küçük değişikliklerle 4. sınıf seviyesinde görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 6, 11 ve 13 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları, sulu boyanın tekniğini en rahat şekilde kavramaları, hayal gücünü kullanma becerisi, resmi lekesele olarak algılayabilme kabiliyetinin gelişmesi açısından önemli bir etkinliktir. Anlatım, gösterme, soru cevap gibi yöntemler kullanılarak öğrencilerin sürece etkin bir şekilde katılmaları sağlanır.

5.2.8. Etkinlik No: 8

"ATATÜRK TAKVİMİ"

(Programda yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 4
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Atatürk' ü anma yıldönümünde Atatürk fotoğraflarından oluşan 2007 yılı takvimi hazırlama
KAZANIMLAR	:13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.(G.S.B.) 14. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı eserleri izlemekten zevk alır. (G.S.B.) 7. Resim ile fotoğraf arasındaki farkı bilir. (G.S.K.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, Görsel Sanat Kültürü
ARAÇ VE GEREÇLER	: Resim kağıdı, çeşitli boyalar makas ip tel, kurdele mukavva karton
TEKNİKLER	: Kolâj tekniği yapıştırma, resim tamamlama,
YÖNTEMLER	: Gösterip yaptırma, soru-cevap, anlatım, uygulama
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilerden, Atatürk fotoğrafları, resim kağıtları ve çeşitli boyalar getirmeleri istenir. Çalışmalardan bir hafta önce öğrencilere konu ile ilgili bilgiler verilir. Bu etkinlik Grup çalışması olarak yapılacaktır.

SÜREÇ

• Grup çalışması yapılacağı için, herkesin birer resim kağıdı getirmiş olması yeterlidir. • Fotoğrafların boyutlarına ve yerleştirme düzenine göre, bir kartondan iki takvim yaprağı oluşturulabilir. • Buna göre öğrenciler sınıf mevcutlarına göre gruplara ayrılır. • Kartonlar eşit büyüklükteki yapraklar hâline getirildikten sonra fotoğrafları ve boyaları kullanarak resim tamamlama yapılarak karton üzerine düzenleme yapılır. • Ay ve gün çizelgelerini öğrenciler ellerinde hazırlayabilecekleri gibi bilgisayarda hazırlanarak ya da başka bir takvimden fotokopi yoluyla çoğaltılarak da kullanılabilir. • Öğrenciler çizelgeyi takvim sayfasında önceden tasarlamış oldukları yere yapıştırırlar. Kalan boşlukları diledikleri malzemeyle süslemeler yaparak tamamlayabilirler. • Takvim tamamlandıktan sonra sayfalar üst üste yerleştirilip delgeçle delinir. Kurdele, renkli ip, renkli tel vb. takılıp birleştirilerek takvimler sınıfın en güzel yerine asılır. • Öğrenciler istediği takdirde, hediye edilerek okul koridoru öğretmenler odası, idareci odaları, kardeş sınıflar vb. yerlere asılabilir.
--

DEĞERLENDİRME

Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir Bireysel değerlendirme : • Hazırlanan bu takvimin amacı nedir? • Düzenleme yapılırken nelere dikkat edilmiştir? • Soruları bütün sınıfa parmak kaldırma şeklinde sorulur. Grup değerlendirme : Grup içi davranışların değerlendirilmesi yine ortak sorularla yapılır.
--

Bu etkinlik ders planında da belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Öğrencilerin çalışma şekillerine, sınıf mevcutlarının durumuna göre birinci ve ikinci ders saati içerisinde yaşanacaklar değişiklik gösterebilir. Hatta grupların bazıları çalışmalarını diğerlerine göre daha erken yada geç tamamlayabilecek olduğundan, etkinlik süresi öğretmenin istediği şekilde planlanabilir, bu sebeple iki ders sürecini kapsayan uygulama tek başlık halinde anlatılmıştır. Öğrencilere bir hafta önceden etkinlik süresince kullanacakları malzemeler hatırlatılmalıdır.

Birinci ve İkinci Ders Süreci :

Öncelikle öğrenciler sınıf mevcutlarının durumlarına göre gruplara ayrılır. Gruplandırma işlemi sırasında öğrencilerin bir arada oturmaları gerekeceğinden gruplar oluşturulurken öğrencilerin oturma şekilleri göz önünde bulundurulabilir yada birlikte çalışacak öğrencilerin yer değiştirmeleri sağlanabilir ki bu işlem uzun sürecektir. Daha sonra öğrencilere Atatürk ile ilgili fikirleri sorulur ve neden böyle bir çalışma için Atatürk resimlerinin tercih edildiği üzerinde fikir alış-verişleri yapılır.

Resim 82.

Sonrasında öğrencilerden her bir grubun bir adet takvimi olacak şekilde görev dağılımı yapmaları istenir. Bu konuda öğrencilere fikir verilebilir, örneğin grup içinde her öğrencinin sabit bir görevi olabilir kağıtları kesmek, yerleştirmek, yapıştırmak,

boyayarak tamamlamak gibi, yada her öğrenci takvim içinde kendine düşecek belli ayları kendi oluşturabilir.

Resim 83.

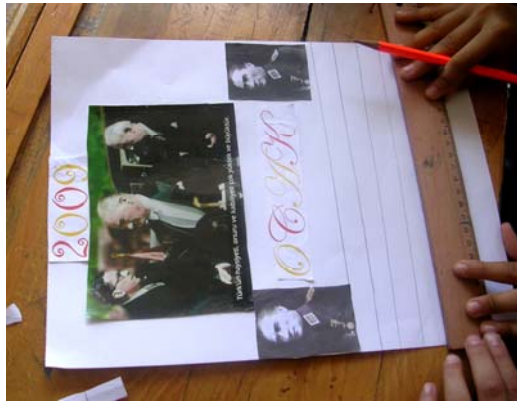
Resim 84.

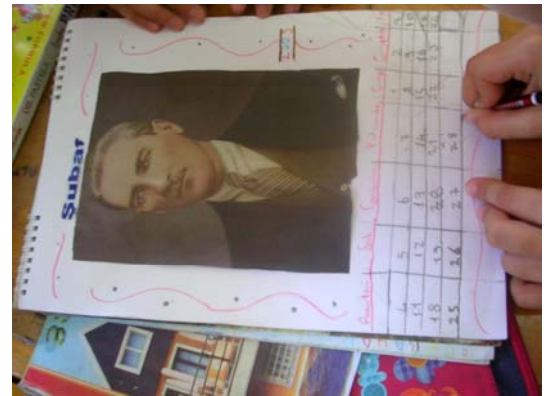
Resim 85.

Resim 86.

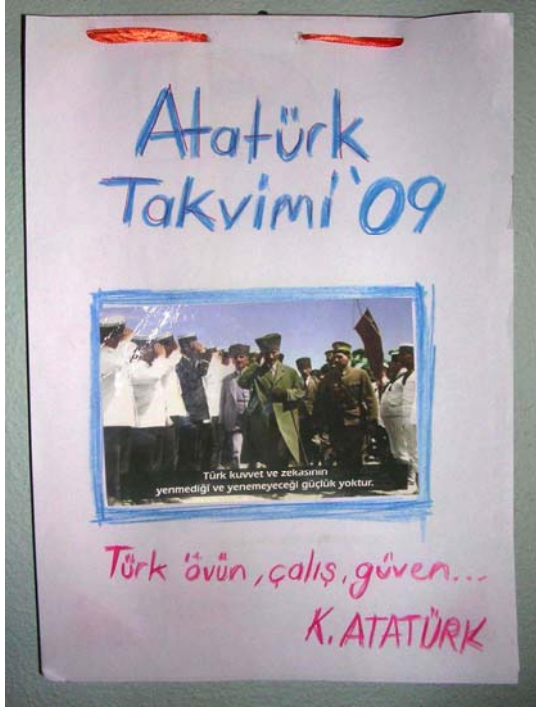
Resim 87.

Resim 88.

Tüm gruplar çalışmalarını farklı sürelerde tamamlayacaktır. Atatürk takviminin sayfalarını oluşturmuş olan gruplara sonraki aşamayı nasıl birleştirecekleri

anlatılarak çalışmalar sonlandırılır. Takvimin tüm sayfaları bittikten sonra en üste kapak sayfası gelecek şekilde düzenlenir. Öğrencilere her bir yaprağı delgeçle aynı hizada delmeleri söylenir. Önceden getirdikleri kurdelelerle istedikleri gibi birleştirme yapan gruplar çalışmalarını sınıfın uygun yerlerin asmak üzere tamamlarlar.

Resim 89.

Resim 90.

Çalışmanın değerlendirilme aşaması ders planında verildiği gibi yapılır. Grup çalışması şeklinde olduğu için grupla değerlendirme yapılır, ancak bir yandan da öğrencilerin bireysel olarak sürece aktif katılımları gözlemlenmelidir. Grup çalışmalarında öğrencilerin birbirlerini teşvik etmelerinin yanında kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri önemlidir.

Programda verilen şekline çok yakın uygulanan bu etkinliğin görsel sanatlar da biçimlendirme öğrenme alanının 13 ve 14 numaralı etkinliklerinin yanında görsel sanat kültürü öğrenme alanının 7 numaralı kazanımını da karşıladığı görülmektedir. Hem bu kazanımların gerçekleşme durumu, hem grup bilincinin gelişmesi hem de Atatürkçülük kazanımları açısından önemli bir etkinliktir. Öğrencilerin zevkle aktif olarak katıldıkları bu etkinlikte anlatım, soru cevap, uygulama gibi yöntemler kullanılır.

5.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 5. Sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları

Bu bölümde görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan 5. sınıf kazanımlarına uygun etkinlik planlarının uygulama aşamaları verilmiştir. Sırayla önce ders planı verilmiş daha sonrada bu plana uygun ders süreci fotoğraflı ve açık bir dille anlatılmıştır.

Önceki bölümde olduğu gibi burada da uygulanan etkinliklerin başlık kısımlarında da belirtildiği gibi etkinlikler programda verilen örneklerden uygulama avantajı olanlar ve programdaki kazanımlara uygun tasarlanmış farklı etkinliklerle bir arada verilmiştir. Etkinliklerin uygulamaları sırasında kazanım numaralarının sıraları karışık olarak verilmiştir. Hatta bazı kazanımlar farklı etkinlikler içerisinde birden fazla örnek etkinlikte kullanılmıştır. Ayrıca bazı uygulamalar farklı öğrenme alanlarının kazanımlarını karşıladığı için, birden fazla öğrenme alanına ait kazanımlara sahip etkinliklerde bulunmaktadır.

Bu bölümdeki tüm etkinlikler 5-A-B-C-D-E sınıflarında uygulanmıştır. Sınıfların genel özellikleri benzerlikler taşımaktadır. Ortalama 48 ile 55 arasında değişen sınıf mevcutları bulunmakta birinci kademe öğrencileri olduğu halde okuldaki derslik sayısındaki azlık nedeniyle 5/A,D,F sınıflarında sabahdan 5/B,C,E, sınıflarında öğleden sonra uygulama yapılmaktadır. Sınıf oturma planları 4 grup halinde klasik sıra düzenindedir. Etkinlikler sınıf ortamında uygulandığından öğrencilerin dikkatli olması sınıf tertip ve düzeni açısından sürekli halde motive edilmesi gereklidir.

5.3.1. Etkinlik No: 1

"ATATÜRK' ÜN ESERİ" (programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk
TEMEL BECERİLER	: Gençliğe Hitabe' nin çeşitli görsel ifade şekillerini öğrenme
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme (G.S.B.)
KAZANIMLAR	:7. Merkezî, simetrik ve asimetrik dengeyi ayırt ederek çalışmalarında kullanır. 10. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder. Atatürkçülük İle İlgili Konular (7-10. Kazanım, 6. Konu)
ARAÇ VE GEREÇLER	: kuru boya, resim kağıdı, gazete ve dergilerden kesilen harfler, makas ve yapıştırıcı.
TEKNİKLER	: Bireysel ve birlikte çalışma.
YÖNTEMLER	: Anlatma ,gösterip yaptırma,
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Bir ders önceden öğrencilere Atatürk' ün Gençliğe Hitabesi' n deki tüm kelimeler liste sırasına göre öğrencilere dağıtılır ve bu kelimelerin çeşitli yerlerden kesilmiş orijinal harflerle oluşturularak gelinmesi istenir.

SÜREÇ

- Atatürk'ün en önemli eserinin Türkiye Cumhuriyeti Devleti olduğu vurgulanır ve bu devleti idame ettirecek gençlere öğütlerinin yer aldığı "Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi" tüm öğrencilerle birlikte okunarak öneminden bahsedilir.
 - Daha sonra bir önceki haftadan ödev verilen malzemelerle her öğrenci kendi kelimelerini oluşturur. Bu kelimeler kontrol edildikten sonra çeşitli görevlendirmeler yapılır.
 - Tahta büyük fon kartonları hazırlanıp yapıştırılır.
 - Ve liste sırasıyla tüm öğrenciler kendi kelimelerini gençliğe hitabeye yapıştırırlar.
 - Görsel biçimlendirme öğeleri ve sanatsal düzenleme ilkelerine uygun olarak fon kartonları üzerine görsel malzemelerle yazılmış bir Gençliğe Hitabe hazırlanır.
- Not:** Bu çalışma bir grup çalışması olduğu ve gençliğe hitabe oluşturmak uzun sürdüğü için 2 hafta süreyle yapılır.

DEĞERLENDİRME

- Bireysel değerlendirme** : Tüm öğrencilerin yapılan bu grup çalışmasında görevlerini yerine getirip getirmediği kontrol edilir.
- Grup değerlendirme** : Grup içi davranışların değerlendirilmesi yapılırken öğrencilerin birbirleriyle yaptıkları ortak çalışma süreci gözlemlenir.

Etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir, ancak etkinlik süresi sınıfların durumuna ve öğrencilerin çalışma şekillerine göre 3 ders saati olarak da yapılabilir. Bu etkinlik için öğrenciler bir hafta önceden ödevlendirilmeli,

hatta öğretmen de yanında bir takım malzemeler bulundurmalıdır. Öğrenciler yanlarında gazete ve dergilerden kestikleri çeşitli harfleri ve kuru kalemlerini mutlaka getirmeleri gerekir.

Birinci ders süreci

Derse başlamadan önce getirmeyen öğrencileri uyarmak suretiyle bir malzeme kontrolü yapılır. Bu tür etkinliklerde malzeme eksikliğinin sıkıntılı olacağı, yapılacak çalışma tüm sınıfa ait bir çalışma olduğu ve tüm öğrencilerin görevlerini eksiksiz bir şekilde yerine getirmeleri gerektiği vurgulanır.

Kısa bir malzeme alış verişinden sonra öğrenciler Atatürk'ün en önemli eserinin Türkiye Cumhuriyeti Devleti olduğu ve bu devleti idame ettirecek gençlere öğütlerinin yer aldığı “Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi” tüm öğrencilerin okuması gerektiği konusunda bilgilendirilir. Yapılacak olan çalışmanın da tüm sınıfın ortak çalışması olarak oluşturulacak ve sürekli olarak sınıfta sabit bir yerde sergilenebilecek bir gençliğe hitabe olduğu anlatılır.

Bu kısa bilgilendirmeden sonra öğrencilere, grup çalışmalarında dikkat edilmesi gereken bir takım noktaların olduğu açıklanır. Bütün sınıf halinde bir grup olarak uygulanacak olan bu çalışmanın manevi öneminin yanında, bu tip etkinliklerin, her öğrencinin bütünü bir parçası olduğu için hata kabul etmeyeceği, herkesin öz veriyle çalışması gerektiği hatırlatılır.

Öğrencilerden, herhangi bir ders kitaplarının ön sayfasında bulunan Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'ni açmaları istenir. Öğretmen en baştan başlamak üzere tek tek okuyarak oturma sıralarına göre öğrenciler kelimeleri dağıtır. Sıra bittiğinde ikinci kelimelerini vermek üzere başa dönüp aynı işlemi tekrar eder. Bu işlem gençliğe hitabenin tüm kelimeleri bitene kadar devam eder. Sınıf mevcutlarına göre her öğrenciye 4-5 kelime düşecektir. Burada en önemli nokta öğrencilerin kendilerine verilen kelimeyi unutmaması için bir yere not almasıdır. Ayrıca öğrenciler bu etkinlik bitimine kadar her ne sebeple olursa olsun yer değiştirme yapamayacaklardır.

Resim 91.

Resim 92.

Resim 93.

Resim 94.

Kelimelerin dağıtımı bittikten sonra öğrencilerden geçen haftadan getirmeleri söylenen malzemeleri çıkarmaları istenir.

Resim 95.

Resim 96.

Gazete ve dergilerden kestikleri harfler, boya kalemli, makas ve yapıştırıcıları sıralarının üzerinde hazır olduktan sonra yapılacak işlemler sırasıyla anlatılır.

Öncelikle resim 25x35 cm boyutlarındaki resim kağıtları dikey olarak önce ortadan ikiye, daha sonra yine dikey olarak tekrar ortadan iki ye katlanır ki kelimelerin yapıştırılabileceği ince uzun şeritler elde edilsin. Daha sonra katlanarak kelime aralıkları dört satır halinde belirlenen bu kağıtların , her bir satırına bir kelime gelecek şekilde, öğrencilerden kelimelerini oluşturmaları istenir. Öğrencilerin bulamadıkları harfler için boya kalemleri ile kelimeyi tamamlayabilecekleri hatırlatılır. Öğretmenin tercihine göre bu aşama ev ödevi olarak verilip öğrencilerden sınıfa hazır olarak gelmeleri de istenebilir.

Resim 97.

Öğrenciler kelimelerini yapıştırmaya devam ederken bir yandan, kelimelerin okunaklı olabilmesi ve harflerin birbiriyle orantılı olarak yapıştırılmasına dikkat etmeleri konusunda uyarılar yapılır. Çalışma renkli ve eğlenceli bir atmosferde sürecektir. Öğrenciler sınıf olma bilincini hissederek zevkle çalışacaklardır.

Resim 98.

Resim 99.

Resim 100.

Resim 101.

Kelimelerin hazırlanma işlemi sırasında vakit kaybetmemek için bir yandan da çalışmasını bitiren öğrencilerle çalışmanın zemini oluşturulur.

Resim 102.

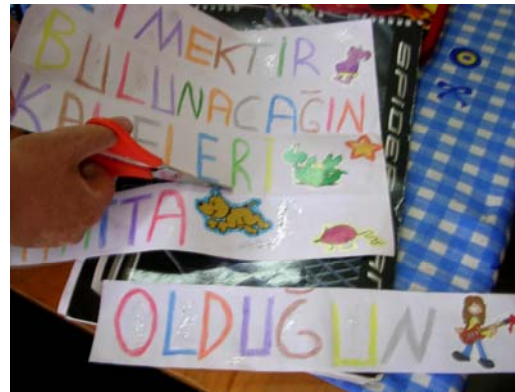

Resim 103.

Birinci ders saati sona ermek üzereyken öğrencilerden bu hafta son olarak oluşturdukları kelimeleri birbirinden keserek ayırmaları istenir.

Resim 104.

Resim 105.

Birinci dersin sonunda öğrencilerin çok önemli bir konuda uyarılması gerekir ki oda, bir sonraki haftaya hiçbir öğrencinin kelimelerini kaybetmemesidir. Her hangi bir kelimenin eksik olması durumunda yaşanabilecek sıkıntılar hatırlatılarak, bu konudaki gerekli uyarılar yapılır. Hazırlanan kelimelerden artan harflerin de her ihtimale karşı bir sonraki hafta getirilmesi söylenir.

İkinci ders süreci

Ertesi hafta etkinliğe kalınan yerden devam edileceği söylenerek derse başlamadan önce hazırlanmış olan kelimelerin kontrolü yapılır. Yapılan uyarılara rağmen kelimelerini unutan öğrenciler olabilir, bunun için gerekli görevlendirmeler yapılarak sırası gelene kadar herkesin kendi kelimesini hazırlaması sağlanır.

Etkinliğin bu aşamasında fon kartonlarıyla hazırlanan zemin tahtaya paket bantlarla yapıştırılır. Ve Gençliğe Hitabe'yi okuması için görevlendirilen bir öğrenci, oturma sırasına göre arkadaşlarına kelimelerini ve sıralarını hatırlatır.

Başlık için en son bir ekleme yapılacaktır, bu yüzden zeminin en başından başlanarak kelimeler sırasıyla yapıştırılır. Her öğrenci sırası geldiğinde kelimesinin arkasına yapıştırıcı sürerek uygun yere yapıştırma işlemini gerçekleştirir.

Bu arada yanlış yazılan kaybolan ve uygun olmayan kelimeler de olacaktır. Kısa süreli çözümlerle tamamlamalar yapılır.

Resim 106.

Resim 107.

Resim 108.

Resim 109.

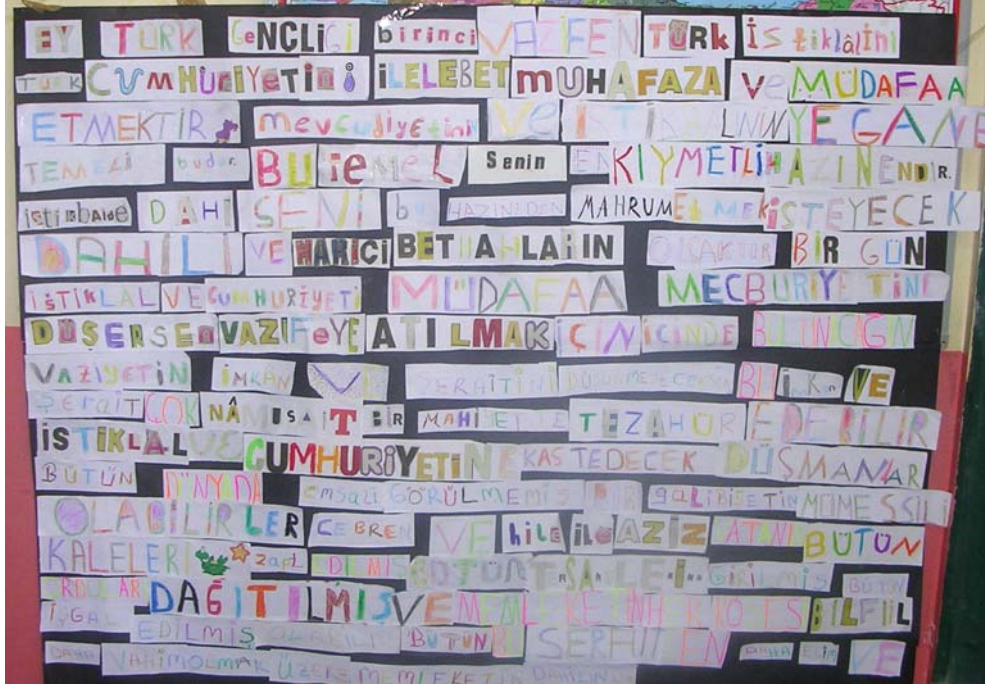

Resim 110.

Öğrenciler bu sürece etkin olarak katılacakları için, çalışmaya zevkle katılacaklar, hatta çalışmanın daha hızlı tamamlanabilmesi için tempolu bir şekilde çalışmak konusunda heyecan duyacaklardır. Ders sonuna kadar tamamlanması planlanan etkinliğin yarım kalması halinde bir üçüncü derste bu çalışmaya devam etmek yerine tüm kelimeler toplanılarak gönüllü birkaç öğrenci çalışmayı sonlandırmak üzere görevlendirilirler.

Sınıf olarak hazırlanmış olan Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi sürekli olarak kalabileceği ve öğrencilerinde rahatlıkla görebilecekleri bir alana asılır. Bu çalışma tamamlandığında hedeflenen kazanımların yanında, farkında olmadan öğrencilerin pek çoğu tarafından Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ezberlenmiş olduğu ve

öğrencilerin hitabenin çeşitli yerleriyle ilgili sürekli sorular sorarak kendi aralarında da tartıştıkları görülür.

Resim 111.

Değerlendirme sırasında ders planında belirtildiği gibi öğrencilerin grup içindeki uyumları gözlemlenir, her öğrencinin aktif olarak çalışıp çalışmadığı gözlemlenir. Tüm öğrencilerin yapılan bu grup çalışmasında görevlerini yerine getirip getirmediği kontrol edilir. Grup içi davranışların değerlendirilmesi yapılırken öğrencilerin birbirleriyle yaptıkları ortak çalışma süreci gözlemlenir. Bu çalışma sonunda öğretmenin hazırlayacağı bir grup değerlendirme formu ile öğrencilerin fikirlerini daha iyi anlayabilmek için değerlendirme yapılabilir.

Programa uygun tasarlanmış bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 7 ve 10 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmış olsa da en önemli kazanımı Atatürkçülükle ilgili konulardan 7-10 kazanım, 6. konuya yönelik hazırlanmıştır. Öğrenciler bu etkinliğe zevkle ve heyecanla katıldıkları, grup bilinci konusunda ve bütünün bir parçası olma konusunda yeterlilikleri açısından önemli bir etkinliktir. Anlatım, gösterme, soru- cevap gibi yöntemler kullanılır.

5.3.2. Etkinlik No: 2

"HAYDİ FARKLI ANLATALIM"

(programda yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40dk.
TEMEL BECERİLER	: Düşünme ve tasarlama becerisi
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanat Kültürü Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
KAZANIMLAR	: 1. Çeşitli sanat alanlarını, şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar. (G.S.B.) 10. Duygu düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.(G.S.B) 2. Aynı konunun değişik teknik malzeme ve anlatım biçimleriyle ifade edilebileceğini bilir. (G.S.K.)
ARAÇ VE GEREÇLER	: Resim kağıdı, kalem ve çeşitli boyalar.
TEKNİKLER	: anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, renkli resim teknikleri
YÖNTEMLER	: Sunum, uygulama, soru-cevap, oyunlaştırma
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilerden resim defterleri ve birkaç çeşit boyalarını yanlarında getirmeleri istenir.

SÜREÇ

- Öğretmen öğrencilere bir hikaye yazacaklarını ancak bunun bütün sınıfın bir hikayesi olacağını ve bunun yazıya dökülerek kağıda aktarmak yerine resim yapılarak kalıcı hale getirileceği söyler.
- Daha sonra öğretmen sınıfa bir cümle söyler. Ve öğrencilerin söz alarak bu cümlelerin arkasından gelecek cümleyi onların oluşturmalarını ister.
- Bir öğrenci, öğretmenden sonra cümlelerin devamı olan başka bir cümle kurar.
- Her öğrenci kendisinden öncekinin cümlesiyle bağlantılı başka bir cümle söyler ve oyun bir öykü oluşturuluncaya kadar devam eder.
- Öğrenciler ortaya çıkan öykü ile ilgili, kendi seçecekleri birkaç sahneden oluşan çizgi roman oluşturmaları ve bunu da diledikleri tekniği kullanarak boyamaları söylenir.
- Aynı konudan yola çıkılmış olmasına rağmen, çalışmalarda ortaya çıkan farklılıklar tartışılabilir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Sürece etkin olarak katıldı mı?
- Çalışmada düzen ve titizlik var mı?
- Çalışmada özgünlük , yaratıcılık var mı?
- Araç ve gereci uygun bir biçimde kullanıyor mu?
- Uygulamada doğru sonuca ulaştığını fark ediyor mu?

Grup değerlendirme

1. Öğrenciler , ilginç ve etkileyici buldukları fikirler üzerinde tartışılır.
2. Grup içi davranışların değerlendirilmesi için gözlem yapılır.

Etkinlik ders planının da belirtildiği gibi bir ders saati sürmektedir. Ancak etkinliğin değerlendirilmesi için ders saati yeterli olmamaktadır. Bu tür etkinlikler de

değerlendirme aşaması, tartışma ve fikir alış verişi açısından önemli olduğu için etkinlik bir ders saati daha uzatılabilir.

Ders Süreci :

Etkinliğe başlamadan kısa bir malzeme kontrolü yapıldıktan sonra çizgi film izleyip izlemedikleri sorulur, öğrencilerin verecekleri cevaplara göre çizgi roman ve ya karikatür hakkında bilgi vermek için yönlendirmeler yapılır.

Sonrasında öğrencilere ilgilerini çekecek bir cümle söylenir ve acaba hep birlikte bir hikaye oluşturulması istense, bu cümleye nasıl devam edebilecekleri sorulur. Öğrenciler parmak kaldırarak bu cümlenin devamında olayın nasıl gelişmesini istiyorlarsa, kendi cümleleriyle hikayenin oluşumuna katkıda bulunurlar. Bu sırada her öğrenci kendi cümlesini söylerken, hikayeyi canlı tutmak için kendinden önceki cümleyi tekrar edecektir. Hatta arada öğretmen hikayeyi baştan alarak sonuca doğru mantıklı bir yönlendirme yapabilir.

Hikaye sonlandırıldığında öğrencilerden resim kağıtlarını kendi istedikleri sayıda bölümlere ayırarak, sahne seçimlerini yapmaları istenir. Sahne seçimi sırasında hikayedeki önemli noktalara dikkat edilmesi konusunda uyarılar yapılır.

Sınıf olarak birlikte hikaye oluşturma işleminden keyif alan öğrenciler, karikatür diye adlandırdıkları bu çalışmaya keyifle başlayacaklardır. Bu çalışmada kullanılacak malzemenin serbest olduğu söylenerek çizim işlemine istedikleri malzemeye başlayabilecekleri hatırlatılır. Her öğrenci kendi çalışmasını istediği şekilde yönlendirmiş ve istediği şekilde oluşturmuş olacaktır.

Örneğin birinci ve ikinci resimlerin hikayesi öğretmenin ‘hava çok yağmurluydu ’ cümlesiyle başlamış, devamında öğrencilerin ‘gök gürlüyordu, insanlar koşarak evlerine kaçıyorlardı, yokuş aşağı gelen bir araba sokakta ki adama çarptı, derken adam havaya fırladı, araba hızını kesmeden adamdan sonra telefon direğine çarptı, direkdeki kuş korkup havalandı, havaya fırlayan adam direğin üstünden aşağıya doğru kayarak indi’ cümleleriyle tamamlanmıştır.

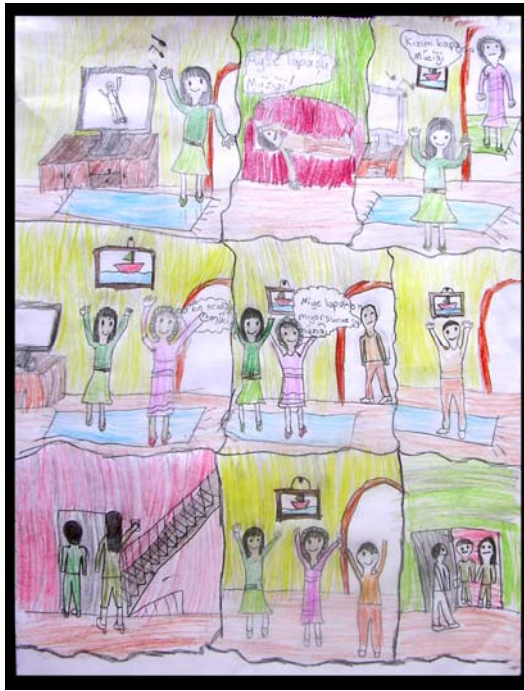

Resim 112.

Resim 113.

İkinci ve üçüncü resimlerin konusu, öğretmenin ‘ Ayşe odasında müzik dinliyordu’ cümlesiyle başlamış ‘Salonda uyuyan babası televizyonun sesini açık unuttu, annesi de mutfaktaydı, gürültüden rahatsız olan komşular endişeyle kapıya geldiler’ cümleleriyle devam etmiştir.

Resim 114.

Resim 115.

Resim 116.

Resim 117.

Çalışmanın değerlendirme aşamasında en başta yapılan işlem tekrar hatırlatılarak, hep birlikte oluşturulan hikayenin aynı olmasına rağmen her öğrencinin çalışmasının farklı olduğu, bireysel farklar ortaya çıktığı zaman sonucun ne kadar çeşitli olduğu üzerinde vurgu yapılır. Her öğrencinin hikayeden anladığının aynı olmasına rağmen ortaya koyduğu sonuçların ne kadar farklı olduğu, çünkü her öğrencinin farklı olduğu, farklı düşündüğü, farklı kişiliklere sahip olduğu açıklanır.

Programda daha farklı olarak verilen bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 10 numaralı kazanımına ve görsel sanat kültürü öğrenme alanının 2 Numaralı kazanımına yönelik hazırlanmıştır. Kazanımların gerçekleştirilmesi açısından oldukça başarılı bir etkinlik olmasının yanında, yine bu etkinlik öğrencilerin birlikte bir bütün oluşturma duygusu kazanabilmeleri açısından ve kendi kurgularını oluşturabilme becerilerinin gelişmesi açısından da önemli bir uygulamadır.

5.3.3. Etkinlik No: 3

"MOZAİK YAPIYORUM"

(programa uyarlanmış etkinlik)

DERS : **GÖRSEL SANATLA**
SINIF : 5
YAKLAŞIK SÜRE : 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER : Arkeolojik yapılar ile ilgili bilgi sahibi olma
ÖĞRENME ALANI : Müze Bilinci
KAZANIMLAR : 4. Gördüğü tarihi eserlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
ARAÇ VE GEREÇLER : resim kağıdı, peçete, sulu boya, yapıştırıcı, makas
TEKNİKLER : renkli resim teknikleri,
YÖNTEMLER : Anlatma ,gösterip yaptırma, soru-cevap
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR : Bir ders önceden öğrencilerin Anadolu mozaikleri ile ilgili araştırma yapmaları istenir. Ayrıca sulu boya malzemelerini de derse girdiklerinde hazırlamış olmaları konusunda gerekli uyarılar yapılır.

SÜREÇ

- Öğrencilere, bir hafta öncesinden"Antakya Mozaikleri" ile ilgili küçük bir araştırma yapmaları söylenir.
- İlk ders sürecinde öğrencilerin küçük parçalara ayırdıkları peçeteleri sulu boya ile istedikleri renge boyayıp elleriyle yuvarlayarak küçük toplar hazırlamaları sağlanır.
- Bu arada sınıfa getirilen Antakya Mozaikleri'ne ait fotoğraflar incelenir.
- Mozaik eserlerin biçimsel özellikleri, küçük parçaların nasıl bir araya getirilerek eseri oluşturduğu vb. hakkında öğrencilerin konuşmaları sağlanır.
- Bu tekniğin mozaik olduğu bilgisine ulaşırlar.
- Mozaik tekniği hakkında bilgiler verilerek yapılacak uygulamanın basit bir temsili çalışma olduğu hatırlatılır.
- Daha sonra kendi mozaik çalışmalarını yapabilmeleri için önce resim kağıtlarına tasarımlarını yapmaları istenir.
- Önceki hafta hazırlanmış olan renkli küçük topları çizimlerinin üzerine yapıştırarak çalışmalarını tamamlamaları istenir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Sürece etkin olarak katıldı mı?
- Çalışmada özgünlük , yaratıcılık var mı?
- Uygulanan tekniğin kavranmış olup olmadığı gözlemlenir.
- Uygulamada doğru sonuca ulaştığını fark ediyor mu?

Grup değerlendirme : Grup içi davranışların değerlendirilmesi yapılırken öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve yardımlaşma süreci gözlemlenir.

Ders planında belirtildiği gibi iki ders saati süren bu etkinlik bir birine bağlı olarak devam edeceğinden öğrencilerin ilk hafta hazırladıkları malzemelerin korunması önemlidir. Sulu boya gibi, sınıf ortamında uygulanması zor olan bir malzeme kullanılacağı için, sınıf kuralları, temizlik ve dikkat konusunda gerekli uyarılar

derse başlamadan önce dikkatle hatırlatılır. Ders saatinin 40 dakika olması, öğrencilerin hazırlıklarını ders süresinin içine almaları gibi bir imkan tanımadığından derse girildiğinde tamamen çalışmaya başlanılabilecek bir ön hazırlık yapılmalıdır.

Birinci ders süreci :

İlk ders başladığında malzeme konusundaki kontroller çok kısa bir sürede yapılır. Sulu boya malzemeleri hazır sınıfın temizliği ve düzeni açısından gerekli önlemler alınmış olmalıdır. Öğrenciler malzeme konusundaki aksaklıkların, vakit kaybına neden olduğu bilincini edinecekleri için, bir süre sonra kendi iç kontrollerini yapar duruma geleceklerdir.

Etkinliğin bu aşamasında öğrencilerden önceki hafta ödev olarak verilen mozaik resimlerini çıkarmalar istenir. Öğrenciler parmak kaldırarak getirdikleri mozaikleri arkadaşlarıyla paylaşırlar. Bu sırada aynı resimleri araştırmış pek çok öğrenci olacağı için, bu aşama çok fazla uzun süremeyecektir. Bu araştırma sırasında bilgi edinmiş olma ihtimalleri için mozaik kelimesinin ne anlama geldiği sorulur.ve kelimenin anlamı açıklanır. Bu yönlendirmeye mozaik eserlerin nasıl yapıldığı, hangi dönemler da uygulandığı öğrencilere söz verilerek açıklanmaya çalışılır.

Daha sonra ise öğrencilerin hazırladıkları malzemelerle yapılacak olan mozaik çalışmasının taşlarını oluşturma aşaması anlatılarak işleme başlanır. Yine bu çalışmada sulu boya kullanılacağı için bu konudaki hassasiyet hatırlatılır.

Bol miktarlarda getirilen peçetelerin öncelikle makasla küçük parçalara ayrılması ve bu parçaların sulu bir şekilde istenilen renklere boyanması sağlanır. Boyanan peçete parçaları, parmakla yuvarlanarak küçük toplar haline getirilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta renklerin karışık olarak değil sırayla yapılmasıdır. Parmakla yuvarlama sırasında birden çok renk kullanılırsa renkler birbirine karışacak ve kirlenecektir.

Resim 118.

Bu ders süreci içinde öğrencilerin bir sonraki haftaya yapacakları mozaik resimleri için küçük toplar hazırlama süreciyle geçecektir. Hazırlanan toplar kurutulduktan sonra ayrı ayrı poşetlere veya küçük kaplara konularak saklanır.

Resim 119.

Birinci ders süresi topların oluşturulması ve mozaik konusu hakkında genel bilgiler verilmesi için yeterli olacaktır. Öğrencilere malzemeleri konusunda hassas olmaları gerektiği ve bir sonraki haftaya kullanacakları hatırlatılarak ders tamamlanır.

İkinci ders süreci :

İkinci ders sürecine başlarken öğrencilerin yerlerine oturması ve önceki hafta hazırlanmış olan, mozaik parçaları olarak kullanılacak topların, resim defterlerinin ve yapıştırıcıların sıraların üzerine gazete kağıtları serilerek hazırlanması söylenir.

Daha önce gösterilmiş olan mozaik resimleri, hatırlatma için yeniden gösterilerek konunun kısa bir tekrarı yapılır. Sonrasında ise öğrencilerden resim kağıtlarına istedikleri türde bir resmi tasarlamaları söylenir. Bu tür çalışmalar için fon kartonu da kullanılabilir. Ancak dikkat edilmesi gereken noktalar hatırlatılmalıdır. Yapılacak olan resimde boyama aracımız üç boyutlu bir malzeme olduğu için tasarımların geniş yüzeyler oluşturacak şekilde hazırlanması, dış mekan resimleri, portre çizimleri veya soyut tasarımlar yapabilecekleri açıklanır.

Sonraki aşamada çizimler tamamlandıktan sonra hazır toplar yapıştırıcı ile yapıştırılmak üzere çalışma boyanmaya başlanır. Burada topların birbirine temas edecek kadar sıkı bir şekilde yerleştirilmesine dikkat edilmelidir. Yapıştırma işleminin, tek tek mozaik parçalarına değil, yüzeye bölümler halinde yapıştırıcı sürülmesi ile yapılması öğrencilere kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca sıvı bir yapıştırıcı kullanılması öğrencilerin çalışmalarını kolaylaştıracaktır. Öğrencilere yüzeyin tamamının mozaik parçalarıyla kaplanmasının çalışmanın görüntüsünü etkileyeceği hatırlatılmalıdır.

Resim 120.

Resim 121.

Resim 122

Resim 123

Ayrıca bu çalışma farklı bir şekilde daha uygulanabilir, uygulama aşamaları olarak tamamen aynı fakat oluşturulan toplar peçetelerin sulu boya ile boyanmasıyla değil de renkli el işi kağıtlarının küçük parçalara ayrılıp su ile ıslatılarak yuvarlanması şeklinde hazırlanır. El işi kağıdı peçeteye göre biraz daha zor yuvarlanacaktır ancak alınan sonuçlar da peçete ile yapılmış olan çalışmalara göre daha düzenli görünecektir.

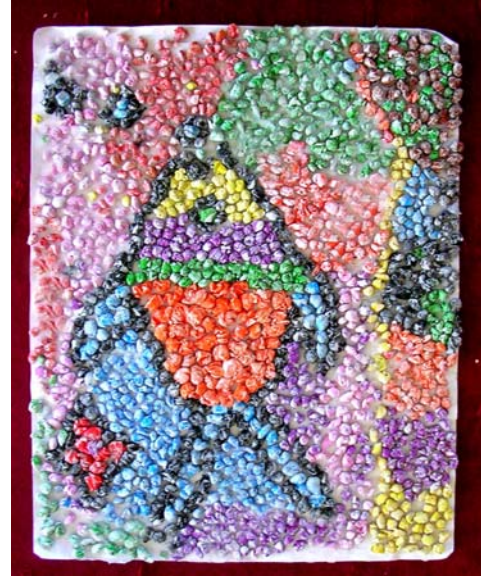
Resim 124.

Resim 125.

Resim 126.

Resim 127.

Resim 128.

Resim 129.

Sonuç olarak bu çalışmanın değerlendirme aşamasında öğrencilerin bireysel olarak sürece katılıp katılmadıkları gözlemlenir. Bu çalışmada her öğrenci istenilen sonuca ulaşamayacaktır. Bu çalışma için sürece katılmış olmanın önemli olduğu vurgulanmalıdır. Malzeme ile ilgili sıkıntılar da yaşanacaktır. Kimi yapıştırıcı malzemeleri istenilen şekilde sabitleme sağlayamayacağı için çalışmalar sonradan da bozulabilecektir.

Programda daha farklı şekilde verilmiş olan bu etkinlik sınırlı imkanların mevcut olduğu ve mevcutlarının kalabalık olduğu sınıf seviyelerine daha uygun bir hale getirilmiştir. Müze bilinci öğrenme alanının 4 numaralı kazanımına yönelik başarılı bir etkinliktir. Soru- cevap, anlatım, uygulama, gösterip yaptırma gibi yöntemler kullanılır.

5.3.4. Etkinlik No: 4

"Benek Benek "

(programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS : **GÖRSEL SANATLAR**

SINIF : 5

YAKLAŞIK SÜRE : 40 dk

TEMEL BECERİLER :

ÖĞRENME ALANI : Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

KAZANIMLAR : 2. Nokta etkisi yaratan varlıklara çevresinden örnekler göstererek, nokta, benek ve lekelerle renkli özgün kompozisyonlar yapar. (G.S.B.)
4. Soğuk ve sıcak renkleri ayırt eder. (G.S.B.)
8. Görsel doku oluşumunda; nokta, çizgi, renk, biçim ve leke tekrarlarının etkisini fark ederek çalışmalarında kullanır. (G.S.B.)

ARAÇ VE GEREÇLER : resim defteri, fon kartonu, el işi kağıtları , yapıştırıcı, su kabı, fırça ve tutkal

TEKNİKLER : yüzey düzenleme

YÖNTEMLER : Anlatım soru- cevap, gösterip yaptırma

DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR : Bir ders önceden öğrencilere delgeç yardımıyla yada makasla el işi kağıtlarının küçük parçalar haline getirilmesi söylenir.

SÜREÇ

- Öğrencilerden renkli el işi kağıtlarını delgeç veya makas yardımıyla küçük parçalar haline getirmeleri istenir.
- Parçaların şekilleri tek düze olmak zorunda değildir ancak geometrik şekillerden oluşabilir. Üçgenler, kareler, daireler vb.
- Nokta etkisi yaratan, örneğin; delgeçle elde edilen kâğıt pullar kâğıdı doldurma zorunluluğu getirilmeden, tek tek yapıştırma yerine tutkallı yüzey üzerine serpiştirilerek sabitlenmelidir.
- Çalışma sırasın da öğrencilere renklerin bir birleriyle olan ilişkileri de hatırlatılır ve yapıştırma sırasında göz önünde bulundurmaları istenir.
- Her hangi bir boya ile müdahale yapılmadan çalışmalar tamamlanır.

Soğuk renkler : mavi, yeşil, mor

Sıcak renkler : sarı, kırmızı, turuncu

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Çalışmada düzen ve titizlik var mı?
- Çalışmada özgünlük , yaratıcılık var mı?
- Verilen ödevleri doğru bir şekilde yerine getiriyor mu ?
- Uygulamada doğru sonuca ulaştığını fark ediyor mu?

Grup değerlendirme

- Öğrenciler , ilginç ve etkileyici buldukları fikirler üzerinde tartışılır.
- Sınıf içi davranışların değerlendirilmesi için gözlem yapılır.

Ders planında da belirtildiği gibi bu etkinlik bir ders saati sürmektedir. Farklı bir takım malzemelerin kullanılacağı bu tür çalışmalarda malzemeler öğrencilere bir hafta önceden hatırlatılmalıdır. Öğrencilerden sıraların üzerine sermek için gazete istenir. Sınıf düzeni ve tertibi konusunda öğrenciler dersin başında uyarılmalıdır. Malzeme alış verişi gerektirecek bir etkinlik olduğu için ders öncesinde gerekli motivasyon sağlanmalıdır.

Ders Süreci :

Derse başlamadan önce malzeme hazırlığı yapmaları konusunda gerekli uyarılar yapılır. Bu tür çalışmalarda her zaman olduğu gibi malzeme kontrolü yapılmalıdır. Özellikle farklı malzemelerin kullanılacağı bu tür etkinliklerde malzeme kontrolü konusunda istikrarlı davranılmalıdır.

İlk olarak öğrencilere sıcak ve soğuk renkler hakkında birkaç soru sorulur. Bu renklerin neden sıcak ve soğuk olarak adlandırıldığı hakkında bilgi verilir. Sıcak ve soğuk renklerin uyumlarından ve bu renklerin bir arada kullanıldığında oluşturdukları armoniden bahsedilir. Yapılacak olan çalışma da öğrencilerden sıcak ve soğuk renk uyumlarının da göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu vurgulanır.

Öğrencilere, önceki haftadan hazırlamaları istenmiş kağıtlarla yapılacak olan çalışmadan bahsedilirken, öncelikle herhangi bir şeye benzetme kaygısının olmadığı, yüzeye rastlantısal olarak nokta etkisi yaratacak küçük parçaların yerleştirilebileceği anlatılır. Yerleştirme işlemi sırasında küçük kağıt parçalarının fon kartonunun kimi yerlerine sık, kimi yerlerine de seyrek yapıştırıldığında farklı etkiler ortaya çıkacağı anlatılır.

Yapıştırma işlemi tek tek yerine geniş yüzeylerin fırça yardımıyla tutkalandıktan sonra kağıtların serpiştirilmesi şeklinde yapılır. Öğrencilere fırçalarını tutkallandıktan sonra sık sık su ile temizlemeleri hatırlatılmalıdır. Fon kartonu olarak siyah veya koyu renklerin tercih edilmesi renkli kağıtların daha çok ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Resim 130.

Resim 131.

Resim 132.

Resim 133.

Çalışma sırasında öğrencilerin tutkal kullanıyor olması su kabı ve fırça kullanımını gerektirmektedir. Ama bu durum geniş yüzeyler için kolaylık sağlamaktadır. Tutkal yapıştırma sırasında beyaz renkte görülür durumda olacak, ancak kuruduktan sonra şeffaflaşıacağı için görüntüde herhangi bir etkisi kalmayacaktır.

Resim 134.

Resim 135.

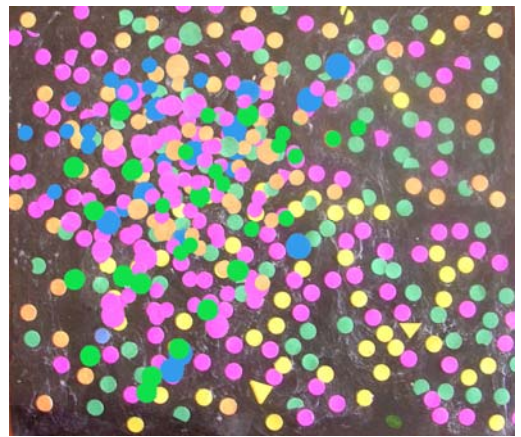

Resim 136.

Öğrencilerin çalışmanın uygulama aşamasında en çok zorlanacakları noktalar küçük parçaların istenilen düzende fon kartonlarına yapışmamasıdır. Oysa bu durum aslında düzenli olarak yapıştırılmamayı gerektirdiğinden bu çalışma için bir avantaj kabul edilebilir. Öğrenciler sürekli tekrar eden aynı şeklindeki parçaları kullanabilecekleri gibi farklı şekilde kesilmiş parçaları da bir araya getirerek farklı etkiler elde edeceklerdir.

Resim 137.

Resim 138.

Etkinliğin değerlendirme aşamasında ders planında belirtilen bireysel ve grupta değerlendirme yapılır. Dikkat edilmesi gereken en önemli nokta her öğrencinin sürece katılmasıdır. Dersin son 7-8 dakikası grupta değerlendirme için yeterli olacaktır. Öğrencilere gruplar halinde tahtaya alınıp genel olarak eleştiriler yapılabilir. Bireysel değerlendirme için gözlem yapılır ve süreç dosyası değerlendirmesi sırasında bu çalışmalarında belli özellikler aranarak değerlendirme yapılır.

Programda verilmiş olan haline çok yakın olarak uygulanan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 2, 4 ve 8 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları bir etkinliktir. Renk ve leke kavramı, sıcak ve soğuk renkler gibi konularda fikir edinebildikleri, yüzey oluşturma ve düzenleme becerilerinin gelişmesi gibi farklı birtakım becerileri de kazanmalarına da olanak sağlayan bir etkinliktir. Anlatma, soru cevap, gösterip yaptırma gibi yöntemler kullanılır.

5.3.5. Etkinlik No: 5

"Noktalı - Çizgili Tabagım" (program da yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk
TEMEL BECERİLER	: Üç boyutlu çalışmalar yapabilme
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
KAZANIMLAR	: 3. Nokta ve çizgi etkisi veren üç boyutlu malzemelerle özgün çalışmalar yapmaktan zevk alır. (G.S.B.)
ARAÇ VE GEREÇLER	: tutkal, un, tuz, su, su kabı, sulu boya, fırça, küçük pet şişe
TEKNİKLER	: seramik (çubuk tekniği)
YÖNTEMLER	: Anlatım, soru- cevap, gösterip yaptırma, gösteri
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Bir ders önceden öğrencilere iki ölçü bir ölçü tuz ve yarım ölçü tutkal karışımı ile bir hamur hazırlayıp poşetleyerek derse getirmeleri söylenir.
SÜREÇ	
• Öncelikle öğrenciler seramik tekniklerinden bahsedilir. • Yapılacak çalışmanın da çubuk tekniği olduğu anlatılır ve nasıl yapılacağından bahsedilir. • Hamurun hazırlanma kısmı sınıf ortamında fazlasıyla sıkıntılı olacağından ev ödevi olarak verilmiştir. • Hamurlar ceviz büyüklüğünde kopartılarak parçalara ayrılır. Her öğrenci bu parçaları yuvarlak toplar haline getirdikten sonra sıraladın üzerinde ince çubuklar haline gelene kadar yuvarlanır. • Yaklaşık kalem kalınlığını alan hamurlar pet şişenin ortalarından başlanarak şişenin etrafına bir birine yapıştırmak suretiyle dolandır. En alt kısma gelince şişenin tabanı da kaplanacak şekilde aynı işleme devam edilir. • Bu yapılan işleme alternatif olarak daha küçük oluşturulan toplarla da pet şişe kaplanabilir. Yada hem toplar hem çubuklar karışık olarak bir arada kullanılabilir. • Daha sonra, bir cetvelin ince kenarı yada bir fırçanın arkası yardımıyla aşağıdan yukarıya doğru çekmeler yapılarak motiflerin tamamen birleşmesi sağlanır. Bu işlem çok fazla bastırmadan yapılmalıdır. • Oluşturulan küçük vazolar sulu boya ile boyanır. Daha sonra kurumaya bırakılır. • Kuruduktan sonra pet şişeler hamurun hizasını da kesilerek vazo oluşturulur. Pet şişenin içeride kalması çalışmanın daha sağlam olmasını sağlayacaktır. • İstenilirse verniklenerek çalışma tamamlanabilir.	
DEĞERLENDİRME	
Bireysel değerlendirme : • Çalışmada özgünlük , yaratıcılık var mı? • Verilen ödevleri doğru bir şekilde yerine getiriyor mu ? • Uygulamada doğru sonuca ulaştığını fark ediyor mu? Grupla değerlendirme : • Sınıf içi davranışların değerlendirilmesi için gözlem yapılır.	

Ders planında belirtildiği gibi bir ders saati sürmesine rağmen, hazırlık aşaması ev ödevi olarak verileceği ve çalışmanın sonunda da kurutma işlemi yine evde tamamlanacağından, aslında bu çalışmanın süresi bir ders saati denilemez. Bu etkinlikte bir hafta önceden hatırlatılacak olan malzemeler etkinliğin en önemli kısmı olduğu için öğrenciler bu konuda dikkatle uyarılmalıdır. Öğrenciler bir hafta önceden derse gelirken yanlarında getirecekleri hamurun hazırlanışı açıklanır. 1 ölçü tuz, iki ölçü un ve yarım ölçü tutkal karışımı ile hazırlanacak olan hamur, kurumaması için poşetlenerek sınıfa getirilecektir. Hamurun kıvamı kolay şekil alabilecek durumda olmalıdır, tutkalın yetersiz geldiği durumda bir miktar da su konulabilir. Hamurun içine karıştırılabilecek renkli toz boyalar sayesinde farklı renklerde hamur da elde edilebilir. Öğrencilere, ders sırasında hamurun kıvamıyla ilgili yaşanabilecek sıkıntılar için, bir miktar tuz ve un getirilmesi de hatırlatılır. Ayrıca sulu boya malzemeleri kullanılacaktır, ve yine malzemeye çalışılan bir etkinlik olduğundan sıraların üzeri için bol miktarda gazete istenir.

Ders süreci :

Ders saati başladığında kısa bir malzeme kontrolü yapılır ve malzemelerini getirmemiş olan öğrenciler için, küçük bir alış verişi ile malzeme temini yapılarak sınıf derse hazır hale getirilir. Bu tür çalışmalar da sınıf ortamının temizliği ve oluşabilecek bir takım sıkıntılardan için, dersin başında öğrencilere gereken uyarılar yapılır.

Resim 139.

Öncelikle öğrencilere hazırlanan hamurun kıvamıyla ilgili bilgi verilir. Eğer çok yumuşak veya çok katı hamurlar varsa, gerekli uyarılar konuya başlamadan önce yapılır. Bu tür hazırlıklar bittikten sonra ilk işlem olarak öğrencilere hamurların ceviz büyüklüğünde parçalara ayrılması söylenir. Tüm hamur parçalandıktan sonra ikinci işlem her bir parçanın sıranın üzerinde kalem şeklini alacak biçimde yuvarlanmasıdır.

Resim 140.

Resim 141.

Resim 142.

Resim 143.

Bu sırada hamurlarının kıvamıyla ilgili sorun yaşayacak olan öğrenciler olabilir. Yanlarında getirdikleri malzemeleriyle burada hamurlara müdahale yapılabilir, yuvarlanırken bir miktar un ve tuz konulması gibi. Öğrencilere bu çalışma sırasında bir yandan üç boyutlu bir çalışma yaptıkları hatırlatılır ve seramik sanatıyla bir takım teknik bilgiler verilebilir. Örneğin hangi malzemelerle yapıldığı, yapım teknikleri ve aşamaları gibi.

Bir sonraki aşama, yaklaşık kalem kalınlığında oluşturulan çubukların, pek şişe etrafına sarılmasıdır. Bu aşamada sarılan çubuklar ayrıca birbirlerine de yapışacak şekilde sıkıştırılmalıdır. Ancak sararken çubukların kendi yapılarının da bozulmamasına özen gösterilmelidir.

Resim 144.

Resim 145.

Resim 146.

Resim 147.

Sarma işlemine, şişenin tabanının da aynı şekilde devam edilir.. Sarılacak olan alanların tamamlanmasından sonra hamur şeritlerin birbirine daha iyi yapışması için yapılan son aşama, ince bir cetvel veya bir fırçanın arkası yardımıyla, sarılan çubuklara dik olarak aşağı ve yukarı doğru çizilmesidir. Bu işlem sırasında hafif bastırarak hamur parçalarının birbirine yapıştığından emin olmakta yarar var. Ancak burada yapılan işlem sırasında, oluşturulan çubuk hamurların özelliklerini kaybedebildikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilere açıklanmalı, kil kullanılarak aynı işlem yapıldığında daha doğru sonuçlara ulaşılabileceği belirtilmelidir. İmkanları dahilinde öğrenciler kil temini ile de bu çalışmayı yapabileceklerdir.

Resim 148.

Bir sonraki aşama oluşturulan vazoların boyanması aşamasıdır. Bu aşama hamurlar kuruduktan sonra da yapılabileceği gibi çalışmasını tamamlayan öğrenciler hemen de başlayabilirler. Boyama aşaması öğrencilerin tamamen kendi yaratıcılıklarına bırakılır. Çalışmalar istenildiği gibi renklendirilebilir kararsızlık yaşayan öğrenciler çalışmanın kendi yapısının dikkate alınarak boyanabileceği gibi yönlendirmeler yapılabilir..

Resim149.

Resim 150.

Resim 151.

Resim 152.

Oluşturulan vazoların tamamı boyandıktan sonra öğrencilerin bu çalışmaları dikkatli bir şekilde taşıyıp evlerinde kurumaya bırakmaları söylenir. Çalışmaların kurumadan önceki son aşaması pet şişelerin görünen kısmının maket bıçakları yardımıyla kesilmesidir. Bu aşama için öğrenciler büyüklerinden yardım alabilecekleri konusunda bilgilendirilirler. Çalışmalar kuruduktan sonra istenirse verniklenebilir. Yapılan çalışmanın öğrencilerin kendi istedikleri gibi kullanabilecekleri birer eşya olabileceği de hatırlatılır, kalemlik, vazo vb.

Resim 153.

Resim 154.

Değerlendirme aşamasında da ders planında belirtildiği gibi bireysel ve grupta değerlendirme yapılır. Öğrenciler çalışma sırasında gözlemlenerek grupta değerlendirme yapılacaktır, ayrıca ders sırasında örnek niteliğindeki çalışmalar gösterilerek, yönlendirmeler sırasında bir eleştiri ortamı yaratılıp genel bir değerlendirme yapılır. Bu çalışmanın bireysel değerlendirilmesi için daha önce yapılan benzeri bir çalışmayla birlikte, bir ders saati ayrılarak hazırlanacak olan bir ölçüm aracı ile (dereceli puanlama anahtarı gibi) bireysel değerlendirme yapılabilir. Bu tip üç boyutlu çalışmaların değerlendirmesi daha sonraki tarihlere bırakmak sıkıntılı olacağından bu konuda zaman kaybedilmemelidir.

Programda verilmiş olan bu etkinlik aslına çok yakın bir şekilde uygulanmıştır. Görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 3 numaralı kazanımına yönelik hazırlanmış, öğrencilerin zevkle ve istekle sürece katıldıkları, malzeme hazırlanması ve zaman gibi sıkıntılar dışında başarıyla uygulanabilen bir çalışmadır. Anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma gibi yöntemler uygulanarak öğrencilerin çeşitli şekillerde motivasyonları yüksek bir şekilde sürece katıldıkları bir etkinliktir.

5.3.6. Etkinlik No: 6

"TRANSPARAN"

(programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: sıcak-soğuk ve zıt renkleri tanıma
ÖĞRENME ALANI	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
KAZANIMLAR	:4. Soğuk ve sıcak renkleri ayırt eder. (G.S.B.) 5. Zıt renkleri kullanarak görsel çalışmalar yapar. (G.S.B.) 6. Çevresindeki renk uyumsuzluklarının farkına varır. (G.S.B.)
ARAÇ VE GEREÇLER	: Jelatin (sarı,kırmızı,mavi), makas, yapıştırıcı, toplu iğne, silgi, pergel
TEKNİKLER	: renkli resim teknikleri, kesme yapıştırma
YÖNTEMLER	: anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma, uygulama, deney
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilerden söylenen malzemeleri getirmeleri, ana ve ara renklerin neler olduğunu araştırmaları istenir.

SÜREÇ

- Öğrencilere öncelikle ana renklerin neler olduğu sorulur.
- Neden sarı kırmızı ve mavi jelatin kağıdı istenilmiş olduğu konusunda fikirleri alınır.
- Daha sonra ara renklerin neler olduğu sorulur ve yanlış cevaplar düzeltilmeden çalışmaya başlanır.
- Önceden hazırlanmış panolar yardımı ile sıcak ve soğuk renklerin neler olduğu, zıt renklerin hangi renkler olduğu tahtada anlatılır.
- Zıt renk ve nüans armoniden bahsedilir.
- Daha sonra öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmek için hazırlanan bulmaca tüm sınıfla birlikte çözülür.
- İkinci hafta önce resim kağıtlarından toplam altı adet 6 cm çapındaki çember çerçeveler kesilir. Daha sonra aynı boyutta her sarıdan 2 , kırmızı ve mavi jelatinden 1'er adet daireler kesilir
- İki karton çember arasına bir jelatin gelecek şekilde renkli pencereler oluşturulur. Sadece sarı renk çok şeffaf olacağından iki katlı yapılır.
- Toplam üç adet pencereleri toplu iğne yardımıyla bir kenarlarından birleştirilerek kalınca bir silgiye tutturulur. Mavi, kırmızı ve sarı jelatin kâğıtları sırayla ikişerli olarak üst üste koyup ışığa tutulduğunda ara renklerin oluştuğu gözlenebilir.
- Daha sonra dersin başında sorulan ara renkler, zıt renkler soruları tekrar sorularak öğrencilerle birlikte uygulamalı olarak test edilir.

Ana renkler : sarı, kırmızı, mavi **Ara renkler** : turuncu, mor, yeşil

Zıt renkler : sarı-mor, kırmızı-yeşil, mavi-turuncu

Sıcak renkler : sarı kırmızı turuncu **Soğuk renkler** : mavi, mor, yeşil

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Çalışmada düzen ve titizlik var mı?
- Araç ve gereci uygun bir biçimde kullanıyor mu?
- uygulamada doğru sonuca ulaştığını fark ediyor mu?

Grupla değerlendirme :

- Sınıf içi davranışların değerlendirilmesi için gözlem yapılır.

Etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Farklı malzemelere dayalı bu tür etkinliklerde öğrencilerin malzemelerini getirmeleri için gerekli hatırlatmalar bir ders öncesinden yapılır.

Birinci Ders Süreci :

Bu etkinlik için birinci ders süreci bu konudaki kuramsal bilginin anlatılması ile başlayacaktır. Öncelikle ana renklerin neler olduğu sorulur ve neden hangi renk jelatin istendiği hatırlatılarak öğrencilerin ana renklerin neler olduğunu söylemleri sağlanır. Önceden hazırlanmış bir pano üzerinde ana ve ara renkler gösterilerek anlatılır.

ANA VE ARA RENKLER

Resim 155.

Ara renklerin nasıl elde edildiğinden bahsedilir. Daha sonra renklerin üzerimizde bıraktıkları etkilere göre nasıl gruplandırılabilceği hakkında öğrencilerin fikirleri alınır ve ateş ve suyun hangi renkleri çağrıştırdığı sorulur.

SICAK RENKLER

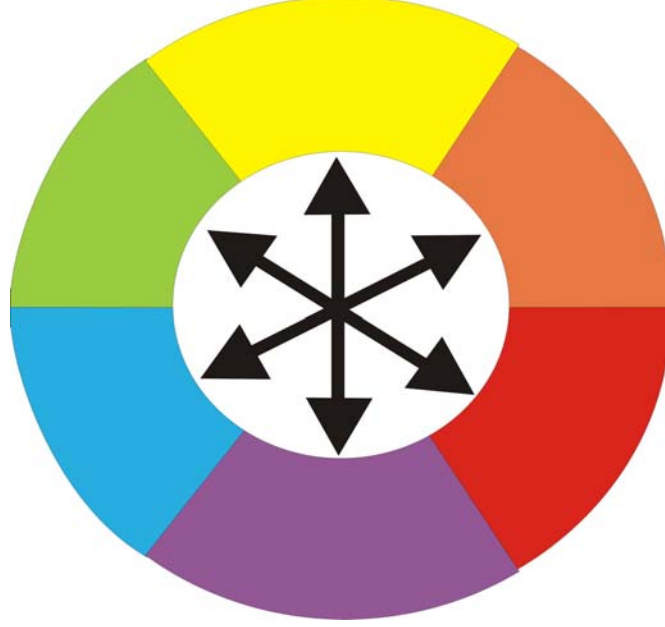

SOĞUK RENKLER

Resim 156.

Daha sonra gerekli yönlendirmeler yapılarak sıcak ve soğuk renkler hakkında bilgi verilerek, ana ve ara renklerin içinde olduğu bir renk çemberi yardımıyla birbirinin tam karşısından bulunan renklerin zıt renkler olduğu açıklanır.

RENK ÇEMBERİ

Resim 157.

Öğrencilerin daha önceden de duymuş oldukları kavramlar olduğu için bir kez daha tekrar edilmesi yeterli olacaktır. Bu sürecin sonunda öğrencilerin konuyu daha iyi anlamaları ve pekiştirmeleri için önceden hazırlanmış bir bulmaca tüm sınıfın katılımıyla çözülür.

Resim 158.

Bulmacanın soruları :

- 1- Sarı ve Mavi dışındaki ana renk hangisidir?
- 2- Renk çemberinde sarının karşısında hangi renk bulunur?
- 3- Renk çemberinde birbirine karşılık gelen, birbirini tamamlayan renklere ne ad verilir?
- 4- Renkler arasında ki uyuma ne ad verilir?
- 5- Turuncu ve Mor dışındaki ara renk hangisidir?
- 6- Turuncunun zıt rengi hangisidir?
- 7- kırmızı ve Mavinin karışımı hangi ara rengi verir?

Birinci dersin sonunda öğrencilere bir sonraki hafta kullanacakları jelatinlerin ve gerekli malzemelerin yanlarında olması hatırlatılır.

İkinci Ders Süreci :

Önceki hafta kuramsal olarak işlenen konuyu tekrar hatırlatılmasından sonra bu hafta yapılacak çalışmanın bir deney niteliği taşıdığı açıklanır.

Öncelikle öğrencilere resim kağıtlarını (25x35cm) altı eşit kareye ayırmaları söylenir. Daha sonra pergel yardımı ile bu parçaların çember şeklinde çizilip kesilmesi istenir. Altı adet yuvarlak halka oluşturulacak şekilde bu çemberlerin içlerinin de boşalacak şekilde kesilmesi sağlanır.

Her iki kağıt çember içine bir ana renk gelecek şekilde aralarına jelatin konularak yapıştırılır.

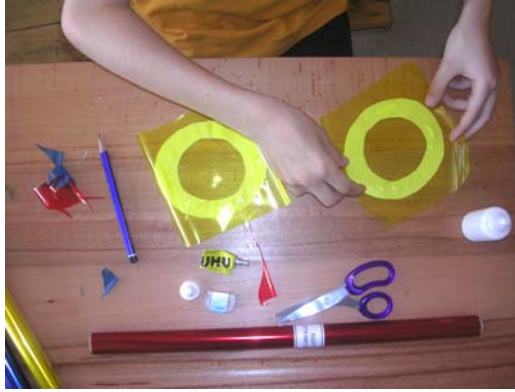
Sarı rengin çok açık olmasından dolayı iki kat jelatinle yapılması sağlanır. Toplam 3 adet ana renklerden oluşan yuvarlak pencereler oluşturulacaktır.

Resim 163.

Resim 164.

Resim 165.

Resim 166.

Sonrasında bu üç çerçevenin üst üste gelmesi sağlanarak tam kenarlarından bir noktadan iğne geçirilir ve yumuşak olması açısından bir silgiye tutturulur.

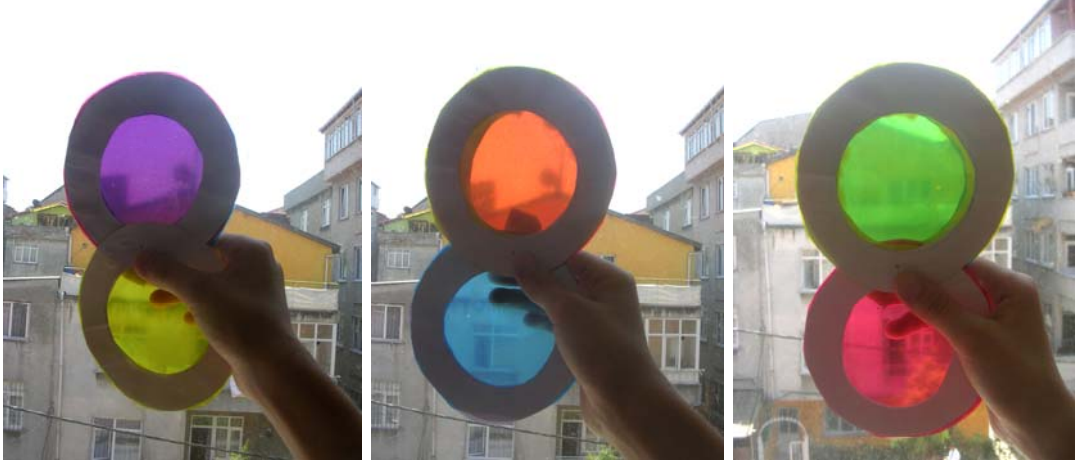

Resim 167.

Resim 168.

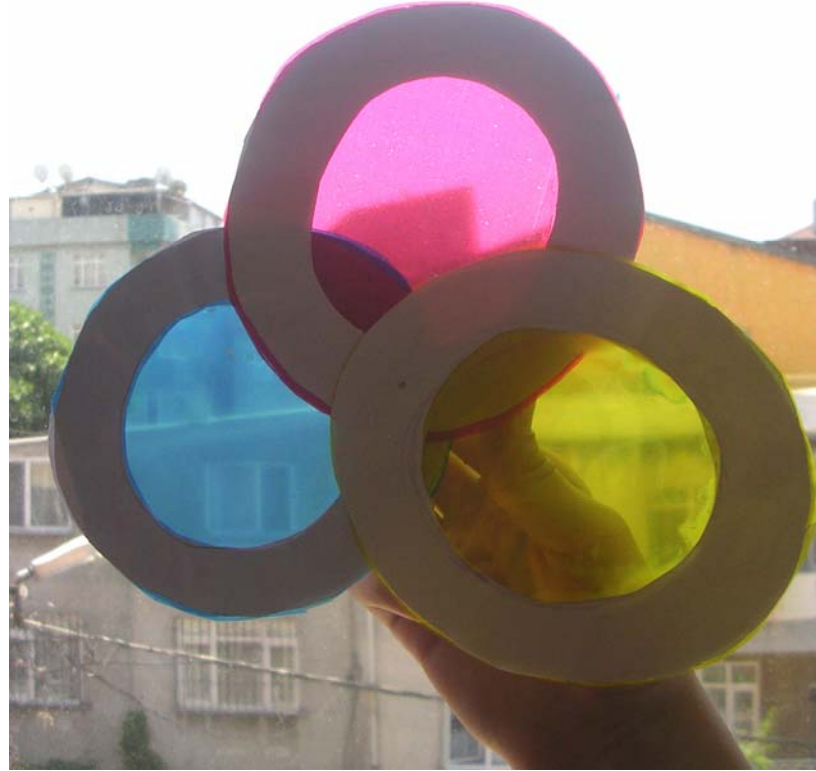
Öğrencilerin tamamı çalışmalarını tamamladıktan sonra yapılacak deneye başlanır. Öncelikle öğrencilerden bir ara rengi göstermeleri istenir bunun için öğrenciler iki ana rengi üst üste getirip ışığa tutarak ara rengin nasıl oluştuğunu görecektir. Karıştırdıkları bu ara rengi zıttı olan ana renginde tek başına kalan renk olduğunu fark edeceklerdir. Renk çemberinde renklerin yerlerinin değişse de karışımlar sonucunda çıkan renklerinde, zıt renklerin konumlarının da değişmediğini fark edeceklerdir.

Resim 169.

Resim 170.

Resim 171.

Resim 172.

Değerlendirme aşamasında gözlem yapılarak öğrencilerin sürece aktif olarak katılıp-katılmadıkları, yaşanan süreçte doğru sonuca ulaşp-ulaşmadıkları kontrol edilir. Bu çalışma kendi içinde bir değerlendirme içerdiği için ayrıca grup değerlendirmesi gerek yapılmasına gerek yoktur. Ürün dosyası değerlendirmesi sırasında öğrencilerin çalışmaları değerlendirilebilir. Ancak bu etkinlik için en geçerli yöntem, öğrenciler için doldurulacak gözlem formudur. Ancak bunun için ders sürecinin üçüncü haftaya uzatılması gerekir. Bu öğretmenin tercihi bırakılabilir.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanının 4 ve 5 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmış, öğrencilerin sürece etkin bir şekilde katıldıkları, renklerin tanınması konusunda etkin öğrenmeyi sağlayan başarılı bir uygulamadır. Anlatım, soru-cevap, deney, gösterip yaptırma gibi yöntemler kullanılmıştır.

5.3.7. Etkinlik No: 7

"Doğa ve Tarih Türkiye'de" (programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk
TEMEL BECERİLER	: Türkiye'nin tarihi ve doğal güzelliklerini tanıma, afiş tasarımı
KAZANIMLAR	: 4. Uzak ve yakın çevresindeki doğal ve tarihî güzellikleri tanır. (G.S.K.) 5. Uzak ve yakın çevresindeki doğal güzelliklerin, kültürel yapıların özelliklerinin bozulmaması gerektiğini nedenleri ile açıklar. (G.S.K.) 6. Uzak ve yakın çevresinin doğal ve tarihî güzelliklerini görsel çalışmalarında kaynak olarak kullanır. (G.S.K.) 5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar. (M.B.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanat Kültürü, Müze Bilinci
ARAÇ VE GEREÇLER	: kurşun kalem, silgi, resim kağıdı, pastel boya, kuru boya
TEKNİKLER	: pastel boya, renkli resim teknikleri
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK	: Öğrencilerden Türkiye'nin doğal ve tarihi güzellikleri ile ilgili yazılı ve görsel bir araştırma yapmaları istenir.

SÜREÇ

- Öğrencilerden hafta önce ülkemizin tarihî güzelliklerini tanıtan ve açıklayan yazılar, kartlar, broşürler vb. malzemeler araştırmaları istenir.
- Öğrencilerin yapmış oldukları araştırmalarını sınıftaki arkadaşları ile paylaşmaları için fırsat verilir.
- Bu paylaşım işlemine bölgeler halinde devam edilirse öğretmende eksik olan bir takım bilgiler ekleyerek konuya devam edilmesi sağlanır.
- Daha sonra öğrencilerden getirmiş oldukları görsellerden yararlanarak Türkiye hakkında hiçbir fikre sahip olmayan birisine ülkemizi nasıl tanıtabileceğimiz sorulur.
- Bu fikirden yola çıkarak Türkiye hakkında ülkemizi tanıtan bir afiş tasarlamaları istenir. Burada bir afişte bulunması gereken bilgilerden çok kısa olarak genel hatlarıyla bahsedilebilir.
-

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir.
- Çalışmaların özgünlüğü, yaratıcılığı gözlemlenir.
- Her öğrencinin çalışmalarının konuya uygun olup-olmadığı kontrol edilir.

Grupla değerlendirme :

- Yapılan çalışmalar tüm sınıfa gösterilerek yorum ve eleştiriler yapılır.

Etkinlik ders planında da belirtilmiş olduğu gibi iki ders saati sürmektedir. Sınıf mevcutlarının durumlarına göre ve öğrencilerin çalışma sürelerine göre öğretmen tarafından değişiklik yapılabilir. Bu etkinlikte birinci ve ikinci ders süreci etkinliğin uygulanma şekline göre değişebilir. Bu nedenle bir arada verilmiştir.

Birinci ve İkinci Ders Süreci :

Öncelikle kısa bir süre öğrencilerin malzemeleri ve araştırma ödevleri kontrol edilir. Öğrencilere Türkiye hakkında hiçbir fikre sahip olmayan birisi ile karşılaştıklarında acaba ülkelerini nasıl tanıtacakları soru sorularak konuya etkin giriş yapılır.

Daha sonra öğrencilerin araştırmalarını sınıfla paylaşmaları istenir. Türkiye ile ilgili doğal ve tarihi güzellikler anlatılırken, yedi coğrafi bölgenin sıra ile ele alınması konunun anlaşılması için önemlidir. Her bölge hakkında fikirler paylaşıldıktan sonra öğretmen tarafından genel toparlama yapılarak eksik kalmış olan bilgiler hatırlatılır.

Daha sonra öğrencilere ellerindeki araştırmalardan yararlanarak bir afiş tasarlamaları söylenir. Burada kısaca bir afişte bulunması gereken özelliklerden bahsedilir. Öncelikle öğrencilerden bir slogan bulmaları istenir. Afişlerin daha çok görsele dayalı olması gerektiği renkli ve dikkat çekici olması gerektiği, yazılı bilgilerin fazla olmaması konusunda uyarılar yapılarak öğrencilerin tasarımlarına başlamaları istenir.

Resim 173.

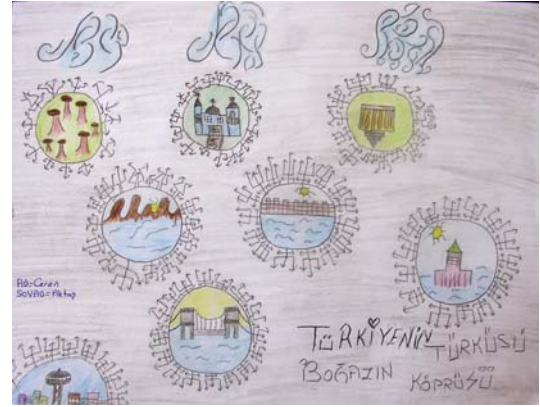

Resim 174.

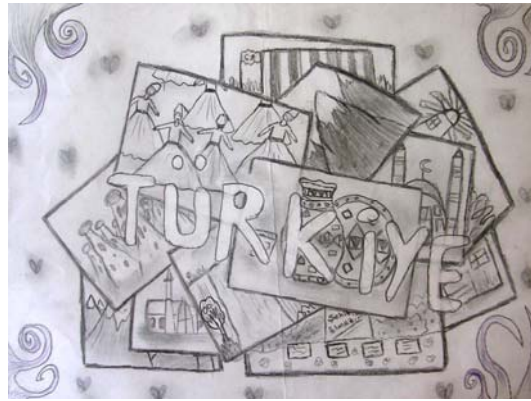
140

Resim 179.

Resim 180.

Resim 181.

Resim 182.

Etkinliğin değerlendirme sürecinde öğrencilerin sınıf içinde derse katılımları gözlemlenir, grupla değerlendirme yapılır. Ayrıca öğrencilerin etkinlik sonunda bireysel değerlendirilmelerini için hazırlanacak derecelendirme ölçeği kullanılabilir veya ürün dosyası değerlendirmesi sırasında bu etkinliğin çalışmaları da değerlendirilir.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik Görsel Sanat Kültürü öğrenme alanının 4,5,6 ve Müze Bilinci öğrenme alanının 5 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmış bir uygulamadır. Bu etkinlik ayrıca öğrencilerin tarihi eserleri tanımaları ve incelemeleri açısından da başarılı bir uygulamadır. Anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma, yorumlama gibi farklı yöntemler kullanılarak öğrencilerin uygulamaya etkin olarak katıldıkları görülür.

5.4 Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Yer alan 6. sınıf Kazanımlarına Yönelik Etkinliklerin Uygulama Aşamaları ve Sonuçları

Bu bölümde görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan 6. sınıf kazanımlarına uygun etkinlik planlarının uygulama aşamaları verilmiştir. Sırayla önce ders planı verilmiş daha sonrada bu plana uygun ders süreci fotoğraflı ve açık bir dille anlatılmıştır.

Uygulanan etkinliklerin başlık kısımlarında da belirtildiği gibi bu bölümde, programda verilen örneklerden uygulama avantajı olanlar ile programdaki kazanımlara uygun tasarlanmış farklı etkinlikler bir arada verilmiştir. Etkinliklerin uygulamaları sırasında kazanım numaralarının sıraları karışık olarak verilmiştir. Hatta bazı kazanımlar farklı etkinlikler içerisinde birden fazla örnek etkinlikte kullanılmıştır. Ayrıca bazı uygulamalar farklı öğrenme alanlarının kazanımlarını karşıladığı için, birden fazla öğrenme alanına ait kazanımlara sahip etkinliklerde bulunmaktadır.

Bu bölümdeki tüm etkinlikler 6-A-B-C-D-E sınıflarında uygulanmıştır. Sınıfların genel özellikleri benzerlikler taşımaktadır. Ortalama 50 ile 53 arasında değişen sınıf mevcutları bulunmakta ikinci kademe öğrencileri olduğu için sabahdan uygulama yapılmaktadır. Öğrenciler sıralara 2 er kişi halinde oturmakta, sınıf oturma planları ise 4 grup halinde klasik sıra düzenindedir. Etkinlikler sınıf ortamında uygulandığından öğrencilerin dikkatli olması sınıf tertip ve düzeni açısından motive sürekli halde edilmesi gereklidir.

5.4.1. Etkinlik No: 1

"MASKE YAPIYORUM"

(programda yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk
TEMEL BECERİLER	: tarihi eserlerden yola çıkarak üç boyutlu çalışmalar yapma,
KAZANIMLAR	: 5. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birikimine katkısını tartışır. (M.B) 8. Sanattaki niteliği insan eli ve duyarlılığının belirlediğini fark eder. (G.S.K.)
ÖĞRENME ALAN	: Müze bilinci, görsel sanat kültürü
ARAÇ VE GEREÇLER	: pet şişe, naylon, peçete, çeşitli boyalar, tutkal, su kabı
TEKNİKLER	: üç boyutlu çalışmalar, maske
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım, gösterip yaptırma
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK	: Öğrencilerden Anadolu uygarlıkları, kızıl derililer vb. Ait maske örnekleri bulmaları istenir.

SÜREÇ

- Öğrenciler, Anadolu uygarlıklarına, Afrika yerlilerine, Kızılderililere vb. ait maske örneklerinin fotoğraflarına ulaşarak maskelerin ne amaçla kullanıldığı, ait olduğu kültürle ilgili özellikleri vb. konularda bir araştırma yaparlar.
- Araştırdıkları maske örneklerinden kendi tercihlerine göre bir tanesini seçmeleri söylenir.
- Daha sonra 2,5 litrelik meşrubat şişesi, bir naylonla kaplandıktan sonra tutkallı su karışımında ıslatılan, şeritler halinde kesilmiş peçetelerle hazırlanan şişenin üzerini bir yüzü kaplayabilecek büyüklükte kaplar.
- Kaplama işlemi peçetelerin sıra sıra sarılmasıyla birkaç katta yapılır.
- Bir bardak içerisindeki suya batırılan parmak, yayılan zemin üzerinde gezdirilerek kaynaştırma ve düzeltmeler yapılır.
- Kaplanan yüzeyde yüz unsurları oluşturulduktan sonra, ilgili yerlere tutkal sürülür.
- Daha sonra suluboya, tutkallı boya, guaj boya ya da akrilik gibi akışkan boyalarla renklendirme yapılır.
- Yaşken kıvrımları engellemek için, maskeler 2 gün sonra şişeden çıkarılır.
- Çıkan maskelerle canlandırma yapılabilir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir,
- Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir.
- Her öğrencinin çalışmasının konun amacına uygun olup olmadığı öğrencilerle birlikte değerlendirilir.

Grup değerlendirme :

- Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir
- Yapılan çalışmaların tamamı tüm öğrencilerin eleştirileriyle değerlendirilir.

Birinci Ders Süreci :

İlk ders başladığında kısa bir malzeme kontrolü yapılır. Malzemelerini getirmemiş olan öğrenciler uyarılmak suretiyle kısa bir malzeme alış verişi ile sınıf derse hazır hale getirilir. Öğrencilerden önceki hafta istenmiş olan maske örneklerini sınıfla paylaşmaları istenir. Öğrencilerin araştırma kaynakları birbirine yakın olacağından birbirine çok benzer maske örnekleri fazla zaman almadan sınıfla paylaşılır. Nitelik olarak, yapılacak çalışmayla benzerlik gösteren örnekler üzerinde vurgu yapılarak, tarihi eser niteliğinde olan örnekler hakkında konuşulur ve fikir alış verişi yapılır.

Çalışmaya başlama aşamasından önce öğrencilerin malzemelerini hazırlamaları istenir. Sıraların üzeri gazeteyle kaplanıp, gerekli malzemeler hazırlandıktan sonra yapılacak ilk aşama, peçetelerin şeritler halinde makasla kesilmesidir. Yaklaşık iki parmak kalınlığında bol miktarda peçete parçaları hazırlanır. Daha sonra küçük su kaplarının içerisinde, eşit oranda karıştırılan tutkallı su karışımları hazırlanır. Kullanılan kapların ağız kısımları geniş olmalıdır ki, öğrenciler içinde rahatlıkla peçetelerini ıslatabilsin.

Bu hazırlıklar bittikten sonra iki yada iki buçuk litrelik olan su şişelerinin üzeri poşetlerle kaplanıp gerdirilerek bantlanır. Daha sonra hazırlanmış olan peçeteler tamamen ıslatılacak şekilde karışımın içerisine batırılıp şişenin yuvarlak biçiminde olan üst kısmına dik yada yatay şekilde yapıştırılır. Bu aşama önce öğretmen tarafından bir örnek gösterilerek yapılırsa öğrenciler daha iyi anlayacaklardır.

Resim 183.

Resim 184.

Resim 185.

Malzeme açısından bir takım sıkıntılar yaşanabileceği için öğretmen önceden gerekli uyarıları yapmış olmalıdır. Peçeteleri şişeye yapıştırılma işlemi önce nasıl başlandıysa ikinci kat yapılırken de tam tersi şekilde devam edilmelidir. Böylece peçetelerin birbirinden ayrılma durumları ortadan kaldırılmış olur. Şişede peçetelerle kaplanan alan bir yüzü kaplayacak genişlikte olması yeterlidir. Bu işlem yığılan peçetelerin kalınlığı yaklaşık yarım santim olana kadar devam edilir.

Resim 186.

Şişenin peçeteyle kaplanma işlemi bittikten sonra en üst kısma istenirse parçalanmamış bir peçete düz bir şekilde yapıştırılabilir. Sonrasında oluşturulan bu

kaplamaya isteğe göre şekil verilebilir. Gözler için delikler açılabilir. Burun için tekrar ıslatılıp hamurlaştırılmış peçete eklenebilir.

Tüm bu işlemler bittiği sırada birinci ders bitmek üzere olacaktır. Öğrenciler bir sonraki derse gelirken yapacakları işlemler ve hazırlıklar konusunda dikkatle uyarılır. Bu hazırlanan çalışmanın iki gün kurumaya bırakılması ve maske kalıbının kuruduktan sonra şişeden ayrılması gerektiği hatırlatılır. Bir sonraki haftaya gelirken yanlarında çeşitli süsleme malzemeleri ve suluboyaları ile gelmeleri hatırlatılarak ders sonlandırılır.

İkinci Ders Süreci :

İkinci ders başladığında öğrencilere malzemelerini hazırlamaları istenir. Bir önceki hafta hazırlanmış olan uygulamanın ne durumda olduğu kontrol edilerek derse başlanır. Bu aşamada farklı sonuçlarla karşılaşan öğrenciler olacaktır. Önceki ders yapılan aşamalar ve evde yapılacaklar hatırlatılarak, oluşmuş olan sıkıntılarla ilgili fikir alış verişi yapıldıktan sonra, çalışmanın son aşamasına yani hazırlanan maske kalıplarının süslenmesine geçilir.

Burada önceki hafta gösterilmiş olan örnekler tekrar gösterilerek öğrencilerin bir takım fikirle edinmeleri sağlanır. Hazırlanan sulu boyaları ile direk olarak da başlayabilecekleri gibi önce bir takım boya kalemleri veya kurşun kalemle işaretleme yapılarak ta çalışmaya başlayabilecekleri hakkında fikirler verilir. Bu aşamada öğrenciler tamamen kendi yaratıcılıklarını kullanarak süslemeler yaparlar.

Resim 187.

Resim 188.

Resim 189.

Resim 190.

Bu ders sürecinde öğrenciler bir yandan çalışmalarını süslemeye devam ederlerken, bir yandan da önceki hafta yapmış oldukları araştırmalarla ilgili fikir alışverişi yapılabilir. Önceki dönemlerde maskenin hangi amaçlarla yapılmış olabileceği, daha çok hangi uygarlıklara ait maske örneklerinin var olduğu, maskelerin günümüzde hangi amaçlarla kullanıldığı ve hangi malzemelerle yapıldığı gibi sorularla yapılan çalışma hakkında fikir sahibi olmaları için tartışmalar yapılır.

Resim 191.

Değerlendirme aşamasında çalışmalarını bitiren öğrencilerden başlayarak, tüm öğrencilerin gruplar halinde maskelerini arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanır ve böylece grupla değerlendirme de yapılmış olur. Ayrıca öğrencilerin ders sürecinde etkinliğe katılıp katılmadıkları, çalışma sürecinde uygulamaya doğru olarak devam edip etmedikleri de gözlemlenir. Bu tür çalışmaların muhafaza imkanı kısıtlı olduğundan değerlendirmesi hızlı ve kısa zamanda yapılmalıdır. Öğretmenin bireysel değerlendirme için hazırlayacağı derecelendireme ölçekleri bu çalışmanın değerlendirilmesinde kullanılabilir.

Programda verilmiş olan bu etkinlik küçük malzeme farklılıkları yapılarak uygulanmış olup müze bilinci öğrenme alanının 5, görsel sanat kültürü öğrenme alanını 8 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu kazanımların gerçekleşme durumu açısından oldukça başarılı, öğrencilerin zevkle ve etkin bir şekilde sürece katıldıkları, anlatım soru-cevap, gösterip yaptırma gibi tekniklerin kullanılarak uygulandığı başarılı bir etkinliktir.

5.4.2. Etkinlik No: 2

"ŞEFFAF RENKLER"

(programda yer alan etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	<i>: Geleneksel sanatlarımız hakkında bilgi edinme</i>
KAZANIMLAR	<i>: 7. Gösterilen sanat eserlerinden edindiği izlenimlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar. (G.S.K.)</i> <i>3. Ulusal kültür mirasımızdan örnekler verir. (G.S.K.)</i>
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlar kültürü
ARAÇ VE GEREÇLER	: Jelatin, resim defteri, makas ve yapıştırıcı
TEKNİKLER	: Bireysel ve grup çalışması, kolaj, vitray
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, beyin fırtınası.
Öğrencilerden geleneksel vitray sanatımız hakkında bir araştırma yapmaları istenir, kullanılacak malzemeler bir hafta önceden söylenir.	

SÜREÇ

- Öğrenciler, geleneksel vitray ve cam boyama sanatlarımız hakkında bilgi edinmişlerdir.
- Bunların önce sınıfta anlatılıp tartışılması sağlanır.
- Sınıfa getirilen röprodüksiyonlar tüm öğrencilerle birlikte incelenir.
- Daha sonra, resim kâğıdı üzerine geometrik şekillerden oluşan bir kompozisyon çizerler.
- Bu kompozisyon da ki çizgilerin hepsi birbiriyle bağlantılı olmalıdır. Bu öğrencilere kompozisyona başlamadan önce hatırlatılır.
- Daha sonra kâğıdın beyaz kısımları kesilerek çıkartılır.
- Maket bıçağı kullanımı konusunda öğrencilere çok dikkatli olmaları hatırlatılır.
- Çizgilerden ibaret kalan iskeletin arkasından renkli jelatin kâğıtları yapıştırılarak çalışma tamamlanır.
- Bu çalışma kâğıdın birkaç kes katlanıp farklı şekiller kesilip açılarak ortaya çıkarılan kalıplarla da uygulanabilir.
- Ortaya çıkan çalışmalar pencereleere yapıştırıldığında ışığı geçiren renkli görüntüler ortaya çıkar.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir,
- Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir.
- Her öğrencinin çalışmasının konun amacına uygun olup olmadığı öğrencilerle birlikte değerlendirilir.

Grup değerlendirme :

- Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir
- Yapılan çalışmaların tamamı tüm öğrencilerin eleştirileriyle değerlendirilir.

Bu etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Öğrencilerin çalışma şekillerine göre ders süreçleri değişebileceğinden, iki ders süreci birlikte verilmiştir, öğretmen kendi tercihiye göre bu süreci planlayabilir, hatta bir ders saati

daha artırarak üç ders saatinde de çalışmayı tamamlayabilir. Bu etkinliği uygularken dikkat edilmesi gereken noktalardan biri maket bıçağı kullanımıdır. Aşağıda ders süreçleri içerisinde iki farklı teknikle uygulaması verilmiş olan çalışma, sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu durumlarda maket bıçağı yerine makasla uygulanarak şekliyle tercih edilmelidir. Öğrencilere ders sürecinde kullanacakları ve sınıf tertibi, düzeni için gerekli malzemeler bir önceki haftadan hatırlatılmalıdır.

Ders Süreci:

Bu etkinlikte iki ders saatinin bir arada verilmiş olmasının bir diğer sebebi de iki farklı uygulamanın bir arada anlatılmasıdır. Uygulama süreleri birbirilerine göre farklı şekillerde değişiklik gösterebileceğinden öğretmenin tercihinin göre ders süreçleri belirlenebilir.

Çok kısa bir şekilde malzemelerini getirmemiş olan öğrenciler uyarılmak suretiyle, bir malzeme kontrolü yapılır ve öğrencilere önceki hafta istenilen malzemelerin hazırlanması söylenir. Öncelikle öğrencilere verilen araştırma ödevlerinin sınıfla paylaşılması sağlanarak, vitray hakkında bilgi verilir. Vitray sanatına ait örnekler gösterilerek konunun öğrencilerin kafalarında canlanması sağlanır. Daha sonra uygulama aşamasına geçilir.

Bu çalışma iki farklı yöntemle yapılabilir.

Birincisi resim kağıtları üzerine geometrik şekillerle oluşturulan kompozisyonun çizgileri pastel boya veya farklı bir malzeme ile kalınlaştırılır. Kompozisyonun kenarlarında yaklaşık iki üç santimetre kalınlığında bir çerçeve olmalı ve geometrik şekiller birbiri ile mutlaka bir noktadan temas etmelidir ki maket bıçağı yardımıyla içleri ve kalan boşluklar çıkartılabilsin. Maket bıçağı yardımıyla isteğe göre tüm geometrik şekillerin yada sadece bazı geometrik şekillerin içleri çıkartılır. İskeleti oluşturulan çalışmanın zeminine, ince çizgilerin arkalarına yapıştırıcı sürülerek jelatin yapıştırılır. İşleri çıkartılmayan geometrik şekiller ve kalan boşluklar istenildiği şekilde boyanarak çalışma tamamlanır.

Resim 192.

Resim 193.

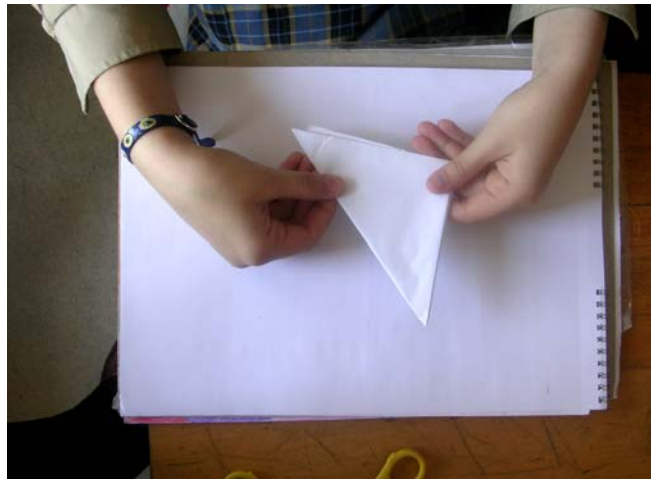

Resim 194.

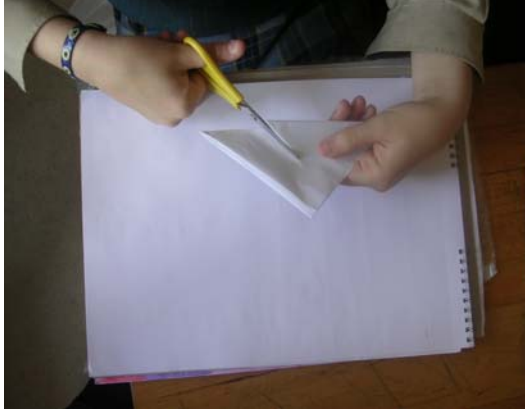
Resim 195.

İkinci yöntemde aynı mantıkla yapılır, ancak kağıdın iskeleti oluşturulurken farklı bir yol izlenir. Öncelikle iki tane resim kağıdı üst üste konularak önce ortadan ikiye, sonra tekrar ikiye ve sonrada bir üçgen oluşturacak şekilde tekrar ikiye katlanarak, alt tarafta kalan fazlalık kısım kesilir.

Resim 196.

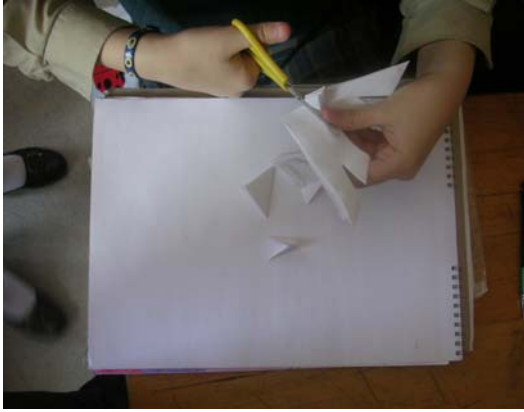
Daha sonra katlanan bu kağıtlardan istenildiği gibi geometrik şekiller veya farklı biçimler kesilerek kağıtta bir takım boşluklar oluşturulur.

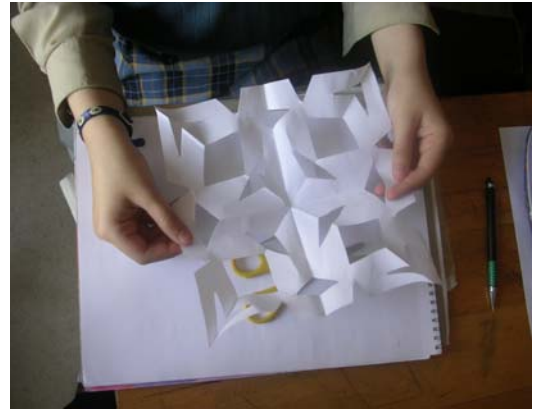
Resim 197.

Resim 198.

Resim 199.

Resim 200.

Kağıtta yeterince boşluk oluşturulduğunda katlanan yerler düzeltilerek açılır. Çalışmanın bu aşamasında dikkat edilecek nokta, kalan kağıdın çıkarılan parçalardan daha az olması lazım ki istenilen vitray görüntüsünü versin.

Daha sonra açılan iki katlı kağıttan bir tanesi, ister tek parça halinde bir renk jelatinle, ister her bir boşluk farklı renkte jelatinlerle kaplanır. Yüzeydeki tüm boşluklar kaplandıktan sonra diğer kağıt jelatinlerin arkasına gelecek şekilde yapıştırılır. Yani hazırlanan iki kağıt arasında jelatin kalacak şekilde işlem yapılır. İki tarafında kağıtla kaplanmasının sebebi, parça parça yapıştırılan jelatinlerin görünmesini engellemektir. Bu tür çalışmaları cama yapıştırarak sergilemek gerekir ve kağıt hem önde hem arkada olursa jelatinlerin kesik kısımları içerde kalacaktır.

Resim 201.

Resim 202.

Resim 203.

Resim 204.

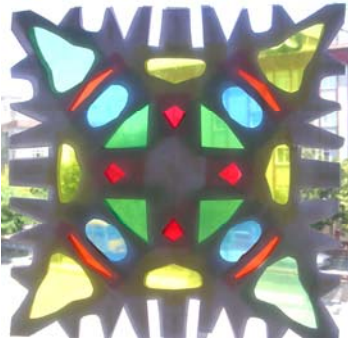
Resim 205.

Resim 206.

Resim 207.

Resim 208.

Resim 209.

Resim 210.

Çalışma öğretmen tarafından planlanarak iki ders saatinde tamamlanacak şekilde planlanabilir. Öğrenciler uyguladıkları etkinliğin vitray çalışması olduğunun farkında olmaları için çalışma sırasında da ara ara vitray sanatından bahsedilir.

Çalışmanın değerlendirme aşamasında ders planında verildiği gibi bireysel ve grupta değerlendirme yapılır. Etkinlik sırasında öğrencilerin sürece katılıp katılmadıkları gözlemlenir. Etkinlik sonunda ise öğrenciler gruplar halinde tahtaya alınarak çalışmalarını arkadaşlarıyla paylaşıp fikir alış veriş yaparlar. Bireysel değerlendirmeler ürün dosyası değerlendirmesi sırasında yapılabilir.

Programda verilen haliyle ve farklı bir alternatif yöntemle uygulanan bu etkinlik görsel sanat kültürü öğrenme alanının 7 ve 3 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmıştır. Öğrencilerin etkin bir şekilde katıldığı uygulamaktan ve çalışmaktan zevk aldıkları başarılı bir çalışmadır. Anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma, gösteri yöntemleri kullanılmıştır.

5.4.3. Etkinlik No: 3

"Müziğin Çizgileri" (Programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk.
TEMEL BECERİLER	: çizgilerini müziğe göre şekillendirebilme
KAZANIMLAR	: 2. Yüzey üzerinde hareket ve üç boyutluluk etkisi yaratmada çizgileri kullanır. (G.S.B.) 9. Çalışmalarında diğer alanların müzik, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi ürünlerinden esinlenir. (G.S.B.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER	: resim defteri, kurşun kalem, silgi
TEKNİKLER	: çizgisel çalışmalar
YÖNTEMLER	: anlatım
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK	: öğrencilere dinlemekten hoşlandıkları müzik türleri ile ilgili küçük bir araştırma ödevi verilebilir. Hangi enstrümantal müziği dinlerken ne hissettikleri şeklinde bir kompozisyon yazmaları istenir.

SÜREÇ

- Öncelikle öğretmen bu etkinlik için öğrencilere sıralarının üzerinde resim kağıtları kalem ve silgi dışında hiç bir şey kalmaması için bir uyarıda bulunur.
- Öğrencilere önceki hafta verilen ödevle ilgili fikirleri, hangi tür müzik dinlerken hangi duyguları hissettikleri sorulur.
- Resimde duygu ve düşüncelerimizi sadece somut bir takım çizimler dışında da anlatabileceğimiz anlatılır.
- Bu ders için sınıfta kullanılacak bir müzik çalara ihtiyaç vardır.
- Müzik tüm öğrencilerin duyabileceği bir konuma getirilir.
- Tüm öğrencilerin kağıtlarını dört bölüme ayırması söylenir.
- Öğretmenin dinleteceği enstrümantal müziğe göre dörde ayrılan kağıdın her bölümüne, öğrencilerin çizgisel çalışmalar yapmaları istenir.
- Sonuç olarak farklı müzik eserlerinin bize farklı duygular hissettirerek çizgilerimize yön verdiği görülür.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir,
- Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir.

Grup değerlendirme :

- Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir ,
- Yapılan çalışmaların tamamı tüm öğrencilerin eleştirileriyle değerlendirilir.

Bu etkinlik programda belirtildiği gibi bir ders saati sürmektedir. Bu etkinliği uygularken tüm öğrencilerin motive edilmesi önemlidir. Müziği iyi duyabilmeleri

ve hissedebilmeleri gerekir ki sürece samimi olarak katılabilirler. Seçilen müzik parçalarının da kesinlikle enstrümantal ve birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilecek farkta tarzlarının olmasına dikkat edilir.

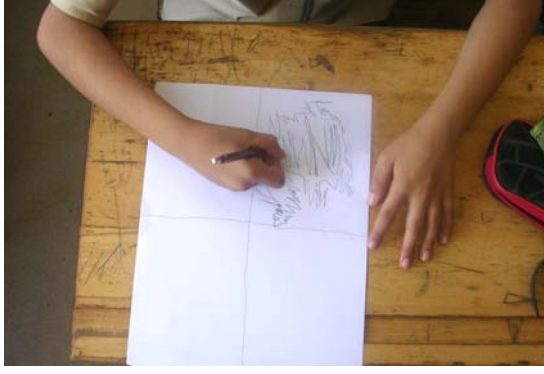
Ders Süreci :

Ders saati başladığında öğrencilere hızlı bir şekilde sıralarının üzerinde sadece resim kağıtları, kalem ve silgileri kalması için uyarı yapılır. Önceki haftadan öğrencilere verilen ödevlerin sınıfla paylaşılması istenir. Öğrenciler hangi müziği dinlerken ne tip duygular hissettiklerini sınıfla paylaşırken, müziğin resim sanatıyla olan ilişkisi hakkında da fikirler ortaya çıkacaktır.

Öğrencilerin motivasyonunun sağlandığı durumda, resim kağıtlarını dört parçaya ayıracak şekilde çizerek bölmeleri istenir. Daha sonra dinleyecekleri birinci parça sırasında kağıtlarının birinci bölümüne çizgilerini istedikleri gibi atarak, istedikleri gibi biçimler yaratarak, müziğin onlarda hissettirdiği duyguları soyut bir biçimde çizmeleri istenir. Müziğin başladığı anda öğrencilerin başka hiçbir şeyle ilgilenmemesi için gerekli uyarılar yapılır. İlk müzik tercihe göre belirlenebileceği gibi hafif şiddette bir müzik olması, öğrencilerin müziğe konsantre olup, çalışmaya aynı hassasiyetle devam etmeleri açısından daha etkili olacaktır.

Resim 211.

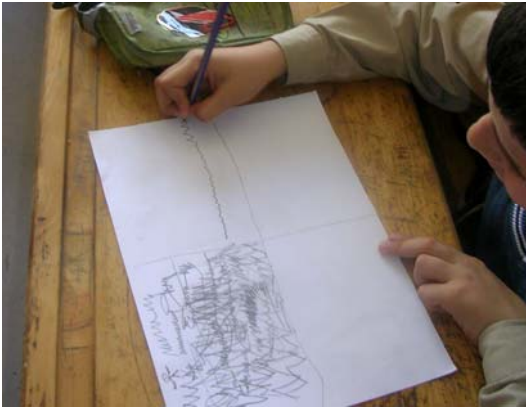

Resim 212.

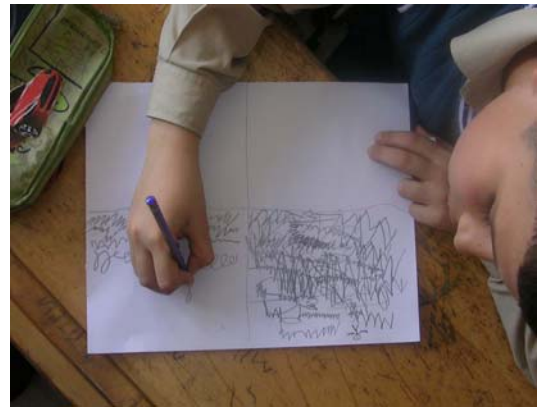

Resim 213.

Dinletilen müziğin 3-4 dakikalık bir parça olması yeterlidir. Ardında ikinci bölüm için seçilen daha hareketli bir enstrümantal parça dinlenmeye başlanır. Seçilen müzik türleri arasında hissedilir şekilde farkların olması önemlidir.

Resim 214.

Resim 215.

Resim 216.

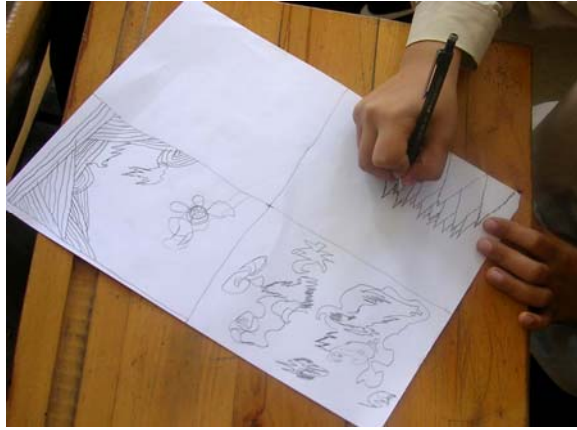
Ve ardında yine farklı tarzda bir müzik ile c bölüme geçilir.

Resim 217.

Resim 218.

Resim 219.

En son olarak da dördüncü bölüm için farklı tarz bir müzik dinletilir. Ve çalışmaya son verilir.

Resim 220.

Resim 221.

Çalışmanın değerlendirilmesi aşamasında ders planında belirtildiği gibi grupla ve bireysel değerlendirme yapılır. Ancak bu çalışma daha çok grupla değerlendirme yapılarak sonlandırılmalıdır. Bireysel olarak öğrencilerin, sürece etkin bir şekilde katılıp katılmadıkları kontrol edilir. Ortaya çıkan çalışmalar hakkında doğru-yanlış yada olmuş-olmamış ayrımı yapmak yerine, çalışmaların tamamı gruplar halinde her öğrencinin izleyebileceği şekilde tahtaya alınır. Dinlenen müzik parçaları arasındaki farkın, yoğun bir şekilde hissedildiği çalışmalar üzerinde konuşulması, öğrencilerin kendi çalışmalarını da eleştirmelerini sağlayacaktır. Bu etkinlikte önemli olan, sonuçta ortaya çıkan çalışmalar değil, öğrencilerin bu süreçte hissettikleridir. Somut çizimler olmadığı ve öğrencinin kendini kandırarak abartılı çizimlerde bulunmadığı sürece, her çalışma başarılı kabul edilebilir.

Programa uygun olarak tasarlanmış olan bu etkinlik görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 2 ve 9 numaralı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Yine öğrencilerin etkin bir şekilde katıldıkları bir etkinliktir. Uygulamaya başlandığında öğrenciler bu etkinliği yadırgayabilirler ve hatta anlamsız geldiği için ciddiye almayabilirler. Ama süreç istikrarlı bir şekilde devam ettirildiğinde tüm öğrencilerin keyif aldıkları görülecektir. Öğrencilerin hem çizimleri kullanabilme ve soyut anlatımlar yapabilme becerilerini geliştirmeye yönelik bir uygulamadır.

5.4.4. Etkinlik No:4

"Dünya Pazarı" (Programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: imgesel çalışmalar tasarlayabilme, figüratif kompozisyon
KAZANIMLAR	:5. sanat eserlerindeki denge unsurunu tartışır. (G.S.B.) 3. Ulusal kültür mirasımızdan örnekler verir. (G.S.K.) 4. Ulusların tanınmasında güzel sanatların önemini tartışır. (G.S.K.) 5. Ulusal kültürü yansıtan ve tanıtan görsel çalışmalar yapar. (G.S.K.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanat Kültürü, Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER	: Resim defteri, Pastel boya
TEKNİKLER	: pastel boya, renkli resim teknikleri
YÖNTEMLER	: soru cevap, anlatım, drama
öğrencilerden bir önceki hafta dünya uluslarının yöresel kıyafetleriyle ilgili bir araştırma yapmaları istenir.	

SÜREÇ

- Öncelikle birinci hafta etkinlik için verilen örnekler üzerinde ulusların kültürleriyle ve kıyafetleriyle ilgili fikir alışverişleri yapılarak öğrencilerin yapacakları tasarımlar için ö bilgi sahibi olmaları sağlanır.
- Bu etkinlikte yapılacak olan çalışma imgesel tasarlanacak olan figüratif bir kompozisyonudur. Bol figürlü çalışmalar için öğrencilere bir takım kurallardan bahsedilir.
- Belli kompozisyon kuralları kısa kısa hatırlatılır. Figürlerin ön arka ilişkilerine dikkat edilmesi gerektiği, uzaktaki ve yakındaki figürlerin birbirlerinden nasıl ayrılacağı hakkında fikirler verilir.
- Bol figürlü bir çalışmada figürlerin gruplar halinde çizilmesinden, üçgen kompozisyon kurallarından bahsedilir.
- Daha sonra öğrencilere bir pazaryeri resmi tasarlayacakları ancak bu pazaryerinde tüm dünya uluslarından insanların olacağı anlatılır.
- Araştırmalarından faydalanarak öğrencileri tasarımlarını renklendirirler.
- Çalışmaların boyanması sırasında kıyafetlerdeki çeşitliliği yansıtmak için pastel boyanın kazıma özelliğinden yararlanılabilir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir,
- Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir.
- Çalışmalarda kompozisyon, düzen, teknik gibi kurallara uyum aranır.
- Her öğrenci için derecelendirme ölçeği ile değerlendirme yapılabilir.

Grup değerlendirme :

- Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir ,
- Yapılan çalışmaların tamamı tüm öğrencilerin eleştirileriyle değerlendirilir.

Etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Öğrencilerin kendi araştırmalarını kullanarak çalışmalar yapacakları için bu konudaki uyarılara dikkat edilmelidir. Pastel boya kullanımı konusunda önceki yıllarda öğrenilmiş tekniklerin kullanım alanı olarak örnek bir çalışma niteliğindedir.

Birinci Ders Süreci :

Öğrencilere birinci ders saatinde bol figürlü bir çalışma yapılacağı ve bu çalışma için bir takım kurallara dikkat edilmesi gerektiği açıklanır.

Öncelikle bol figürlü çalışmaları yaparken bir takım kompozisyon kurallarının olduğu hatırlatılır. Ön-arka ilişkisinin boyarken renklerle, çizerken de figürlerin büyüklük ve küçüklükleriyle sağlanacağı açıklanır. Figürlerin sayfanın tamamına rastgele dağıtılması yerine, birbirlerine yakın gruplar halinde çizilmesinin, çalışmanın kompozisyonu açısından daha doğru olacağı, hatta figürleri çizerken üçgen kompozisyona da dikkat edilebileceği anlatılır. Figürlerin çizimleri sırasında hareketli olmalarının da resimlerine ayrıca bir canlılık getireceği hatırlatılır. Kısaca görsel biçimlendirme öğelerinden (denge, oran, hareket, ritim gibi) bahsedilir.

Daha sonra öğrencilerin bu kurallar dahilinde insanların kalabalık olarak bulundukları bir mekan olan bir pazar yeri düşünmeleri istenir. Bu Pazar yerinde bulunabilecek insanlardan ve bu insanların hareketlerinden bahsedilerek öğrencilere bu çizimi yapmaları için fikirler verilir.

Öğrencilerin çizimleri bitirecekleri sıra da ders süresi bitmek üzere olacaktır. Dersin son dakikalarında bir sonraki hafta araştıracakları ödevleri açıklanır. Bu konu ile bağlantılı olduğu hatırlatılarak, öğrencilerin çizimlerini tamamlayıp araştırmaları ile derse hazır gelmeleri hatırlatılır. Ulusları yöresel kültürleri açısından inceleyerek yapılması gereken, ulusal kıyafetleriyle ilgili araştırma ödevi verilir. Bol görselin olduğu bir araştırma olması gerektiği hatırlatılır. Her öğrencinin en azından bir kaç ülkenin ulusal kıyafetini araştırması gerektiği hatırlatılarak derse son verilir. Bu arada birkaç öğrenciye bir sonraki hafta bir drama yapmaları için artık malzemelerden, fon kartonlarında ülkelerle ilgili yöresel kıyafetler hazırlamak üzere görev verilebilir.

İkinci Ders Süreci :

Öncelikle öğrencilere önceki haftadan verilen, ulusal kıyafetleriyle ilgili araştırma ödevleri kontrol edilir. Bu arada bilgi paylaşımı yapmak isteyen öğrencilerde olacaktır. Her ulusun kendi kültürel özelliklerine göre kıyafetlerinin olduğu, bu kıyafetlerin ait oldukları ulusların yaşam şekilleri, coğrafi konumları, etnik kökenleri vb. gibi pek çok etken sonucunda oluştuğu ve bu etkenlerin izlerini taşıdığı örnek resimler göstererek açıklanır.

Öğrenciler kendi araştırmalarını sınıfla paylaşırken bir yandan da bu özelliklerle ilgili fikir sahibi olurlar. Öğretmen önceden görevlendireceği birkaç öğrenci ile bu etkinlik için küçük bir drama hazırlığı yapabilir. Birkaç ülkenin temsili yöresel kıyafetlerini kendi oluşturdukları malzemeler ile hazırlayan öğrenciler çok kısa bir doğaçlama yaparak arkadaşlarının bu konuya dikkatlerini çekmeyi sağlayabilirler.

Burada yapılacak olan dramanın kısa olması gerektiği, anlatacaklarının değil dikkat çekici olmasının önemli olduğu öğrencilere hatırlatılmalıdır. Örneğin sınıftaki diğer arkadaşlarının haberi olmadan öğretmenden izin alarak birkaç öğrenci dışarı çıkabilir ve Kızılderili kıyafeti giymiş, Afrika yerlilerinin kıyafetlerini giymiş olarak, gürültülü bir şekilde derse girebilir, sınıfı istila ediyormuş gibi davranabilirler. Bu sıra da başka birkaç öğrenci de, örneğin Japon kıyafetleri giymiş olarak gelip, onları esir almış gibi davranabilir. Veya daha farklı ülkeler bu drama da temsil edilebilir.

Drama öğrencilerin sürece daha iyi motive olmalarını konuyu çok daha iyi kavramalarını sağlayacaktır.

Daha sonra öğrencilerden önceki hafta çizimlerini tamamladıkları bol figürlü Pazar resimlerini çıkarmaları ve araştırmaları doğrultusunda figürlerini dünyanın pek çok yerinden gelmiş insanları temsil edecek şekilde giydirmeleri istenir. Bu çalışma pastel boya ve kuru boya kullanılarak boyanacağı için öğrencilere pastel boyanın teknik imkanlarını da kullanabilecekleri kısaca açıklanarak hatırlatılır.

Resim 222.

Resim 223.

Resim 224.

Bu tür etkinliklerde öğrencilerin teşvik edilmesi ve çizimler konusunda sıkıntılar yaşadıkları anlarda, fikir verilerek yüreklendirilmesi gereken çalışmalardır. Öğrenciler sık sık yeteneksiz oldukları ve çizemediklerinden yakınacaklardır. Öğretmenin teşvikiyle özellikle bu şekilde farklı uygulamalarla eğlenceli hale getirilerek öğrencilerin ilgileri çekilebilecektir.

Etkinliğin değerlendirilmesi ders planında belirtildiği gibi yapılır. Bu tür etkinliklerde öğrenciler çizimlerini ve uygulamalarını yaptıkları sırada gözlem formları doldurularak ta değerlendirilebilirler. Ayrıca ürün dosyası değerlendirmesi sırasında da derecelendirme ölçeği kullanarak değerlendirme yapılabilir. Grup olarak ta yine öğrencilerin çalışmaları tüm sınıfla paylaşarak fikir alışverişleri şeklinde yapılır.

Programa yönelik tasarlanmış olan bu etkinlik Görsel Sanat Kültürü Öğrenme alanının 3,4 ve 5 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmıştır. Kazanımların gerçekleşmesi ve kompozisyon kurallarının öğrencilere kavratılması açısından önemli, öğrencilerin eğlenerek öğrendikleri ve uygulama yaptıkları bir etkinliktir. Öğrencilerin uygulama durumlarına, sınıf mevcutlarına ve etkinliğin değerlendirme durumuna göre bu etkinlik üç ders saati olarak ta uygulanabilir. Drama, anlatım, soru-cevap, uygulama gibi yöntemler kullanılır.

5.4.5. Etkinlik No:5

"Eller Eller"

(Programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Yüzey düzenleme, soyut kompozisyon
KAZANIMLAR	:6. Renklerin, duygu ve ruh hallerini yansıttığını fark eder. 7. İki ve üç boyutlu çalışmalarında benzerlik, zıtlık ve tekrarları kullanır. (G.S.B.) 8. Her rengin bir leke değeri olduğunu fark ederek renklerin açık-orta- koyu değerleri ile kompozisyonlar yapar. (G.S.B.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER	: 35x50 cm resim kağıdı, kuru boya
TEKNİKLER	: renkli resim teknikleri, grafik tasarım
YÖNTEMLER	: soru cevap, anlatım, uygulama, gösteri
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK	: -

SÜREÇ

- Bu etkinlikte öncelikle öğrencilere kompozisyon açısından ritim ve tekrarın yüzeye hareket kazandırdığı, renk açısından da açık-orta-koyu renklerin yüzeydeki dağılımlarının resimsel anlamdaki öneminden bahsedilir.
- Çalışmanın ikinci aşamasında anlatılmış olan konunun daha iyi pekişmesi için öğrenciler tekrar imkanı sağlayan bir obje kullanarak bir yüzey düzenlemesi yaptırılır.
- Objeler olarak öğrencilerin kendi elleri tercih edilebilir.
- Sayfaya hareket kazandıracak şekilde sürekli tekrar ederek ancak belli kurallara da uyum sağlayarak bir kompozisyon oluşturulur. Eller sürekli tekrar ederken yüzey üzerinde farklı yönlerde kullanılarak da hareket sağlanmalıdır.
- Çalışmanın renklendirilmesi aşamasında açık-orta-koyu renklerin dağılımlarına dikkat edilerek boyanır. Her rengin açık-orta-koyu değerinin olduğunu fark ettiği gibi her renginde bir değer olduğunu fark etmeleri sağlanır.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir,
- Çalışmalarda kompozisyon, düzen, teknik gibi kurallara uyum aranır.
- Her öğrenci için derecelendirme ölçeği ile değerlendirme yapılabilir.

Grup değerlendirme :

- Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir ,
- Yapılan çalışmaların tamamı tüm öğrencilerin eleştirileriyle değerlendirilir.

Etkinlik ders planında belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Öğrenmenin değerlendirme tercihi ve öğrencilerin çalışmaları tamamlama durumlarına göre bu süre 3 haftaya uzatılabilir.

Birinci Ders Süreci :

İlk ders saatinde tekrarların ve zıtlıkların resme hareket kazandıracağından bahsedilir. Bu aşamada örnek röprodüksiyonlar gösterilebilir. Tekrarın bir şeyin sayfaya sürekli çizilmesi olarak değil farklı yönlerde farklı büyüklüklerde kullanılması ve bu şekilde kullanıldığında yüzeyi hareketlendireceği anlatılır.

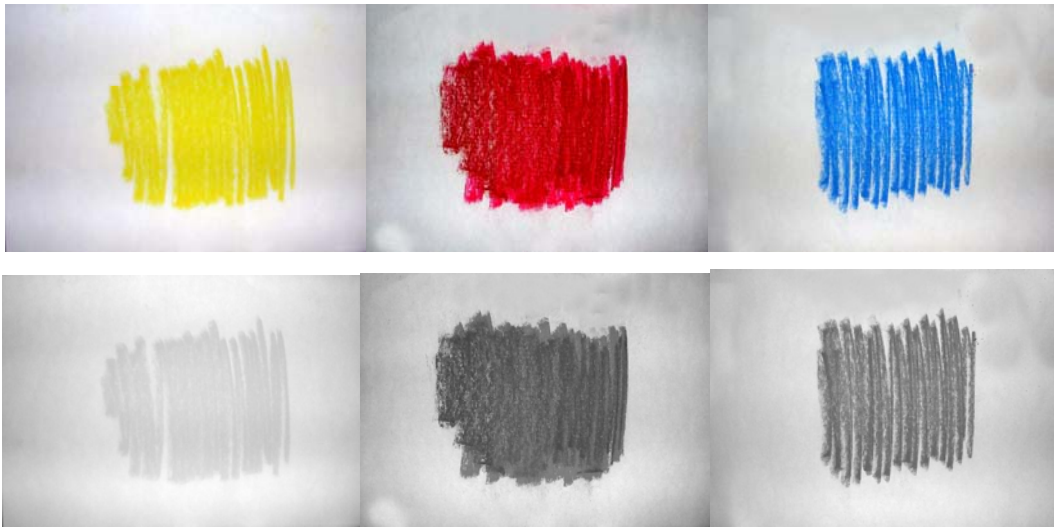

Resim 225.

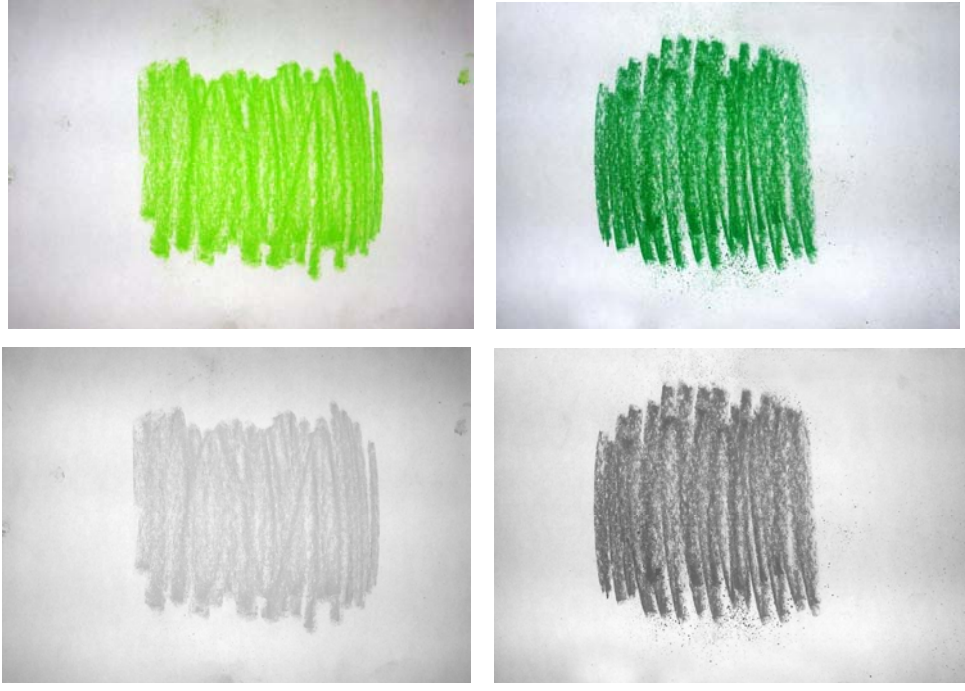
Resim 226.

Renk konusunda da her bir rengin kendi başına bir leke değeri olduğu anlatılır. Bu leke değerlerinin örneğin beyaz ve siyahla açık ve koyu hale getirilebileceğinden bahsedilir. Renklerin olduğu gibi kullanıldığında ise her rengin açıklık ve koyuluğunun birbirinden farklı olduğu üzerinde durulur. Bunun için önceden hazırlanmış örneklerle konunun daha iyi anlaşılması sağlanır.

Resim 226.

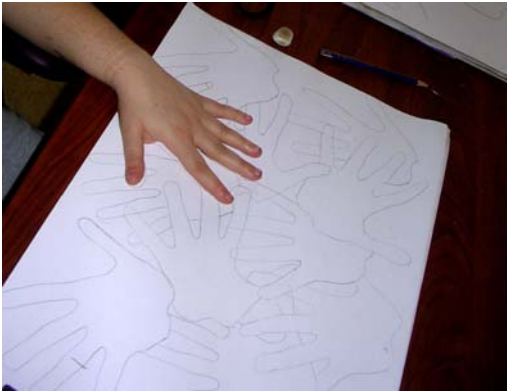
Bu üç rengin birbirinden ne kadar farklı değerlerinin olduğu bu örnekle görülebilir.

Resim 227.

Ayrıca bir renginde kendi için de farklı değerlere sahip olabileceği bu örnekler gösterilerek açıklanır. Renklerin açık ve koyuluklarından bahsedilirken, resimde farklı dağılımlarla kullanılmasının da çalışmaları daha hareketli göstereceği anlatılır.

Sonra öğrencilerden kendi ellerini birim olarak kabul ederek, kağıtlarının üzerine koyup farklı şekillerde çizmek suretiyle tekrarlar yaparak yüzey düzenlemeleri yapmaları istenir. Önde-arkada duran eller, sağa-sola dönmüş, yukarda-aşağıda duran şeklinde farklılıklarla öğrenciler çalışmalarının çizimlerini yaparlar.

Resim 228.

Resim 229.

Birinci ders süreci bitmek üzeredir. Öğrencilerin bir sonraki haftaya çalışmalarının çizim aşamasının bitmiş olması için gerekli uyarılar yapılır.

İkinci Ders Süreci :

Bir sonraki hafta öğrencilere önceki hafta anlatılan konular tekrar hatırlatılır ve malzemeleri ile ilgili gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra çalışmalarının boyama aşamasında kullanacakları yöntem açıklanır.

Çalışmaların çiziminde kullanılan yöntemle ayrıca her elin içine küçük tekrarlar yaparak kuru boyalarla dokular oluşturulur. Ellerin her biri bu şekilde renklendirilirken, zeminin tek bir renk tercih edilerek boyanması, elleri ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Çalışmada bir bütünlük oluşturacaktır.

Resim 230.

Resim 240.

Resim 241.

Resim 242.

Resim 243.

Resim 244.

Resim 245.

Resim 246.

Etkinliğin değerlendirilme aşamasında da ders planında belirtildiği gibi çalışmaların tüm sınıfla paylaşılıp değerlendirmesi yapılır. Bireysel değerlendirme ise öğrencinin istenen davranışları kazanıp kazanmadığı, çalışmaların değerlendirilmesiyle ölçülür. Bunun için derecelendirme ölçeği kullanılmalıdır. Grup değerlendirmesi yapılırken gerekli tekrarlar yapıldığı için, bu tür etkinlik çalışmaları öğrenci ürün dosyası değerlendirilirken de ele alınabilir.

Hem bir birimin tekrar ederek yüzey düzenlemesi yapılması hem de bu birimlerin kendi içlerinde küçük tekrarlarla farklılıklar oluşturulması, renklendirme aşamasında açık, orta, koyu değerlerin fark edilmesi gibi pek çok hedefin gerçekleşmesini sağlayan önemli bir etkinliktir. Görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının 6, 7, ve 8 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmıştır. Aslında karmaşık gibi görünse de, uygulama sırasında öğrencilerin keyifle sürece katıldıkları ve pek çok temel beceriyi kazandıran bir etkinliktir.

5.4.6. Etkinlik No: 6

"ANADOLU" (programda yer alan etkinlik)	
DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk
TEMEL BECERİLER	: Anadolu uygarlıkları tanıma
KAZANIMLAR	:3. Eserler aracılığıyla Anadolu uygarlıklarını tanır. (M.B.) 4. Anadolu uygarlıklarına ait seçtiği bir eserle ilgili görsel tasarımlar yapar. (M.B.) 5. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birikimine katkısını tartışır. (M.B.) 6. Yaptığı görsel tasarımlarını sergilemenin kıvancını yaşar.(M.B.) 7. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar. (M.B.)
ÖĞRENME ALAN	: Müze bilinci
ARAÇ VE GEREÇLER	: Eser örnekleri, Resim Bilgisi Kitabı (Hüseyin Kılıçkan),
TEKNİKLER	: renkli resim teknikleri
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK: Öğrencilerden Anadolu da yaşamış uygarlıkların eserleri hakkında resimli bir araştırma yapmaları istenir.	
SÜREÇ	
• Öncelikle öğrencilere araştırmalarını sunmaları için fırsat verilir ve yorum yapmaları sağlanır. • Sınıfa getirilen anadolu da yaşamış uygarlıkların belirgin özelliklere sahip olan sembolik eserlerinin fotoğrafları gösterilerek bilgi edinmeleri sağlanır. • Küçük hikayeler anlatılarak bu eserlerin akılda kalıcı olmaları sağlanır. • Resim defterlerine gördükleri eserlerin çeşitli şekillerde tasarlanarak resimlerinin yapılması sağlanır. • Anadolu uygarlıklarına ait eserlerden (ikiz idol, güneş kursu vb.) yararlanarak bir yüzey üzerine çizip renklendirerek iki boyutlu çalışmalar yapılabilir ayrıca bir afiş niteliği taşıyacak olan bu çalışma kolaj tekniği ile de uygulanabilir.	
DEĞERLENDİRME	
Bireysel değerlendirme : • Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir. • Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir. • Her öğrencinin çalışmasının konun amacına uygun olup olmadığı öğrencilerle birlikte değerlendirilir. • Etkinlik sonucunda ortaya çıkan ürünler için derecelendirme ölçeği yapılarak değerlendirme yapılabilir. Grupla değerlendirme : • Yapılan araştırma ödevlerindeki medeniyetlerle ilgili, genel değerlendirme soruları yöneltilerek sınıfta bir tartışma ortamı içerisinde grupla değerlendirme yapılır.	

Müze bilinci öğrenme alanına yönelik programda verilmiş olan bu etkinlik, ders planında da belirtildiği gibi iki ders saati sürmektedir. Etkinliğin süresi kullanılacak yönteme ve çalışmaların tamamlanma süresine göre üç hafta olarak da değiştirilebilir. Öğrencilerin araştırma ödevleri konusunda uyarılmaları gereken etkinliklerden biridir.

Birinci Ders Süreci :

İlk ders saatinde önceki haftadan verilen araştırma ödevleri kontrol edilir. Daha sonrada ödevlerini sınıfla paylaşmak isteyen öğrencilere söz vererek derse giriş yapılır.

Bu etkinlik için küçük bir drama yapılabilir. Tüm sınıfın haberi olmayacak şekilde birkaç gönüllü öğrenci önceki haftadan ödevlendirilerek etkin giriş yapılabilir. Büyük fon kartonlarına Anadolu medeniyetlerinin sembollerini çizmiş olan öğrenciler teker teker sınıfa girip kendilerini tanıtarak arkadaşlarının ilgisini çekebilir.

Daha sonra Anadolu da yaşamış medeniyetler hakkında kısa kısa bilgiler verilerek örnek resimler göstermek ve üzerinde konuşmak suretiyle ders işlenir. (Hititler, Frigyalılar, İyonyalılar, Urartular, Lidyalılar) Öğrencilerin sınıfa getirmiş oldukları araştırmaları üzerinden bir takım semboller hakkında konuşulur. Burada uygarlıklarla ilgili geniş bilgilere yer vermek yerine, konu daha kısa ve öz, genel hatlarıyla ele alınarak işlenir. Hatta ilginç hikayeler yada karikatürlerle öğrencilerin ilgisi çekilebilir. Sosyal bilgiler dersinde bu konuların işleniyor olması da bu konuda öğrencilerin bilgilerini pekiştirecektir.

Konunun işlenmesinden sonra birinci ders saati bitecektir. Bu etkinliğin daha akılda kalıcı olması için gönüllü olan öğrenciler ile bir sonraki hafta yapılacak olan uygulamaya geçmeden önce küçük dramalar yapılabilir. Örneğin Hititleri canlandıracak olan bir grup öğrenci kendi hazırlayacakları küçük bir tipteme yapabilir. Yada içine Hititlerle ilgili sembollerin dahil edildiği bir karikatür canlandırabilir. Bu tür etkinliklerin farklı yöntemlerle uygulanması öğrencilerin etkinliğe olan ilgilerini arttıracak, çalışmaya daha aktif katılımlarını sağlayacaktır.

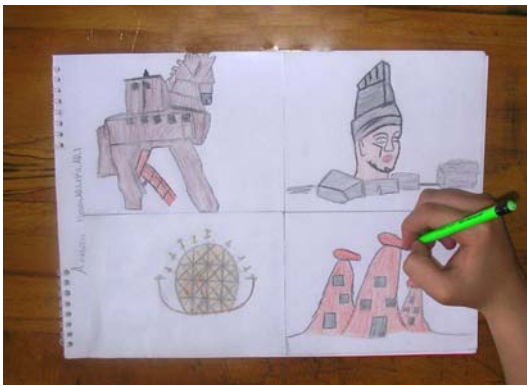

Resim 247.

İkinci Ders Süreci :

Bir önceki hafta işlenmiş olan Anadolu medeniyetleri konusu kısaca tekrar edilerek hatırlatmalar yapılır. Bu medeniyetlere ait eser örnekleri ve semboller gösterilerek öğrencilerin bilgileri tazelenir. Eğer drama için görevlendirme yapıldıysa dersin yaklaşık 15 dakikasında öğrencilerin dramalarını sunmaları sağlanır.

Sonrasında öğrencilerden yaptıkları araştırmaları ve resim kağıtlarını hazırlamaları istenir. Anadolu da yaşamış medeniyetlerin kullanmış oldukları eşyalara ve temsili sembollere ait görsellerden yararlanarak bir tasarım yapmaları, kuru boya veya pastel boya kullanarak renklendirmeleri söylenir.

Tasarım sürecinde öğrenciler araştırdıkları görsellerden faydalanabilirler, ayrıca öğretmenin tercihine göre bu çalışma kolaj olarak da uygulanabilir. Öğrenciler araştırmalarını birbirleriyle paylaşarak tasarım yaparak seçeneklerini artırabilirler. Tasarım sürecinde öğrencilere Anadolu medeniyetlerinin sembollerini nasıl düzenleyecekleri hakkında fikirler verilebilir.

Resim 254.

Resim 255.

Etkinliğin değerlendirme aşamasında ders planında verildiği gibi bireysel ve grupla değerlendirme yapılır. Öğrencilerin iki ders saati boyunca etkinliğe katılımları gözlemlenir. Özellikle tasarım aşamasında fikir alış-verişleri ve malzeme paylaşımı grup değerlendirmesi olarak gözlemlenebilir. Bireysel değerlendirme olarak öğrencilerin araştırma ödevleri konusundaki sunumları ve etkinlik sonunda ortaya çıkan tasarımları değerlendirilebilir. Çalışmaların değerlendirilmesi etkinlik sonunda yapılabileceği gibi ürün dosyası değerlendirmesi sırasında da yapılabilir.

Programda yer alan bu etkinliğe farklı yöntemler eklenerek uygulamalar yapılmıştır. Öğrencilerin bu tür etkinliklere aktif katılımlarının sağlanabilmesi için öğretmenin kendi tercihine göre yöntemlerini değiştirmesi gerekir. Müze bilinci öğrenme alanının 3,4,5, ve 6 numaralı kazanımlarına yönelik hazırlanmış olan bu etkinlik yine müze bilinci öğrenme alanındaki 7 numaralı kazanımı da karşılamaktadır. Anlatım, soru-cevap, drama, uygulama gösterip yaptırma gibi yöntemlerin kullanıldığı bu etkinlik, öğrencilerinde ilgisini çekmekte, öncede belirtildiği gibi sosyal bilgiler dersinde de benzer konuların işlenmesi bu anlamdaki bilgilerini pekiştirmektedir.

5.4.7. Etkinlik No:7

"Renkleri Yorumluyorum"

(programa uygun tasarlanmış etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk
TEMEL BECERİLER	: Sanat eserlerini renk açısından yorumlayabilme
KAZANIMLAR	: 6. Gösterilen sanat eserinde anlatılan ve anlatılması mümkün olan fikirler ve duyguları tahmin eder. (G.S.K.)
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanat Kültürü
ARAÇ VE GEREÇLER	: Eser örnekleri (Van Gogh)
TEKNİKLER	: -
YÖNTEMLER	: Soru cevap, anlatım, tartışma, gözlem
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK	: Öğrencilerden renklerin psikolojik etkileri ile ilgili bir araştırma yapmaları istenir.

SÜREÇ

- Öncelikle öğrencilere araştırmalarını sunmaları için fırsat verilir ve yorum yapmaları sağlanır.
- Ana ve ara renkler bu araştırma için yeterli olacağından öğrencilerin teker teker fikirleri alınarak renklerin psikolojik etkileri tartışılır.
- Her renk için ilgi çekici kısa bilgiler verilmesi yeterlidir.
- Renklerin etkileri ile ilgili güncel yaşamla ilişkili fikirler de verilir.
- Öğretmenin göstereceği örnek resimler üzerinde öğrenciler yönlendirilerek yorum yapmaları sağlanır.
- Önceden hazırlanmış çalışma yaprağı üzerinde öğrenciler değerlendirilir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir.
- Her öğrencinin araştırma ödevini yapıp yapmadığı kontrol edilir.
- Çalışma yaprakları ile bireysel değerlendirme yapılmış olur.

Grupla değerlendirme :

- Yapılan araştırma ödevleri ile ilgili, genel değerlendirme soruları yöneltilerek sınıfta bir tartışma ortamı içerisinde grupla değerlendirme yapılır.

Etkinlik ders planında da belirtilmiş olduğu gibi iki ders saati sürmektedir. Ancak sınıf mevcutlarının durumlarına göre ve öğrencilerin katılımlarına göre bir ders saati olarakta uygulanabilir. Bu etkinlikte öğrencilerin yapacakları araştırma ödevleri önemlidir.

Birinci Ders Süreci :

Öncelikle öğrencilerin araştırma ödevlerini yapıp yapmadıkları kısa bir sürede kontrol edilir. Etkinlik öğrencilerin araştırmaları ile şekilleneceğinden araştırma ödevleri bu anlamda önemlidir.

Daha sonra sırayla öğrencilere söz vererek renklerin psikolojik etkileri hakkında fikir alış verişleri yapılır. Bu bölümde öğrenciler arasında renklerle ilgili ilginç hikayeler ve bilgiler araştırmış olan öğrenciler olacaktır ve bu tüm sınıfın ilgisini çekecektir. İnternet ortamında pek çok sitede renklerle ilgili farklı farklı görüşlerde bilgiler bulunmaktadır, bu anlamda çok çeşitli bilgiler içeren araştırma ödevleri yapılabilir. Bu konuda öğretmenin yönlendirmesiyle, renklerin insanlar üzerindeki etkilerinin kesin olmasa genel anlamda varlığının kabul edilebileceğİ açıklanır. Örneğın mavinin ferahlatıcı, sarının dikkat çekici ve parlak, kırmızının şiddetli bir etkisinin olduğı gibi genel özellikler üzerinde durulur. Özellikle reklam sektöründe renklerle ilgili araştırmaların yapıldığı ve bu araştırmalara göre reklamlara yön verildiğİ açıklanır. Daha çok hangi renklerin bize hangi duyguları hissettirdiğİ üzerinde konuşulur.

Öğrencilerin de araştırmalarına göre belli başlı bir takım fikirler şekillenecektir. Bu fikirler eşliğinde tüm sınıfın görebileceğİ şekilde tahtaya asılan bir resim hakkında öğrencilerin yorum yapmaları sağlanır. Tahtaya asılacak olan resim renklerin ve lekelerin algılanabildiğİ bir tarz da yapılmış olması önemlidir. Dışavurumcu bir ressamın resimleri tercih edilebilir. Örneğın Van GOGH

Resim 256.

Resim 257.

Renklerin kullanıldıkları yerlere, alanlara ve değerlerinde dikkat edilerek, öğrencilere gördükleri resmi nasıl yorumlayacakları konusunda fikir verilir. Sınıfın durumuna göre ikinci ve üçüncü resimlerde tahtaya asılıp yorumlanabilir. Öğrenciler yorum yaparken kendi fikirlerini, resim hakkındaki kendi düşündüklerini ve resmin onlara hissettirdiklerini de ortaya koyabilirler, burada önemli olan öğrencilerin resimde kullanılan renkleri algılamaları, resmi daha dikkatli incelemeleri kullanılan tekniği fark etmeleri ve fikir sahibi olmalarını sağlamaktır. Birinci ders saati sonuna kadar öğrencilerin taleplerine göre resim yorumlamaya devam edilir.

İkinci Ders Süreci :

İkinci ders başladığında öğrencilere bir önceki hafta işlenen konu hatırlatılır. Soru-cevap yöntemiyle sarı, kırmızı, mavi, turuncu, mor ve yeşil renklerin üzerimizde hangi etkileri bıraktıkları küçük ipuçlarıyla hatırlatılır.

Daha sonra hazırlanmış olan çalışma yaprağı öğrencilere dağıtılır, renklerden yola çıkarak tamamen kendi fikirleri ile gördükleri resimleri yorumlamaları istenir.

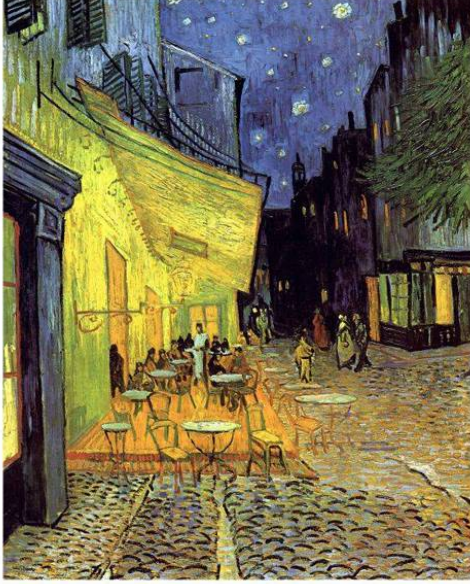
Ders sonunda çalışma yapraklarını tamamlayan öğrencilerden yazdıklarını sınıfla paylaşmak isteyen öğrencilerin yorumlarını okumaları istenebilir.

Etkinliğin değerlendirme sürecinde öğrencilerin sınıf içinde derse katılımları gözlemlenerek grupta değerlendirme yapılır. Ayrıca çalışma yaprakların öğrencilerin etkinlik sonunda bireysel değerlendirilmelerini sağlayacaktır. Çalışma yaprağı herhangi bir sınav niteliği taşımamalıdır ki öğrenciler fikirlerini özgürce ortaya koyabilsin.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik Görsel Sanat Kültürü öğrenme alanının 6 numaralı kazanımına yönelik bir uygulamadır. Ayrıca öğrencilerin sanat eserlerini inceleme ve yorumlamaları açısından da başarılı bir etkinliktir. Anlatım, soru-cevap, gözlem ve yorumlama gibi farklı yöntemler kullanılarak öğrencilerin etkin olarak katılımlarının sağlandığı görülür.

ÇALIŞMA YAPRAĞI

Gördüğünüz resimleri, kullanılmış olan renklerin etkileri açısından yorumlayınız.

Van GOGH,

Van GOGH,

5.4.8. Etkinlik No:8

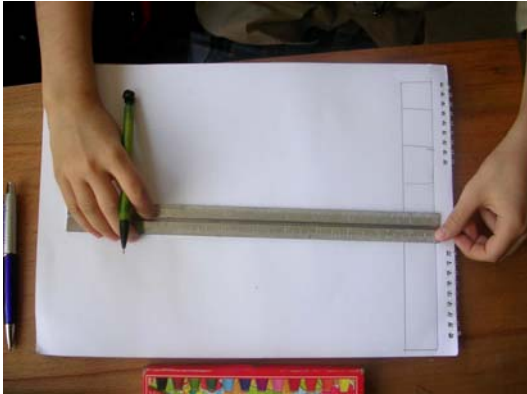
"Işık ve Gölge" (programa uygun tasarlanmış etkinlik)		
DERS	: GÖRSEL SANATLAR	
SINIF	: 6	
YAKLAŞIK SÜRE	: 40+40 dk	
TEMEL BECERİLER	: Işık ve gölgenin oluşumunu kavrayabilme	
KAZANIMLAR	: 2. Yüzey üzerinde hareket ve üç boyutluluk etkisi yaratmada çizgileri kullanır. 4. Kompozisyonlarında üç boyutluluk etkisi yaratmada ışık ve gölgeyi kullanır.	
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	
ARAÇ VE GEREÇLER:	kurşun kalem, silgi, resim kağıdı, el feneri	
TEKNİKLER	: karakalem	
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim, anlatım, deney	
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIK:	öğrencilerden yanlarında yuvarlak biçimleri olan meyve ve sebzeler getirmeleri istenir.	
SÜREÇ		
• Öncelikle öğrencilerin görebilecekleri bir mesafede, getirdikleri meyve ve sebzeler üzerinde el feneri yardımı ile ışık ve gölgenin dağılımı gösterilir. Fen bilgisi dersinde güneş ve ay tutulması konularını işlerken yaptıkları deneyler hatırlatılabilir. • Daha sonra resim defterlerinin bir kenarına ışığı ve gölgeyi ifade etmede yardımcı olacak tonların bulunduğu bir ton çubuğu yaptırılır. Ton çubuklarında örneğin sekiz değer olması yeterlidir. • Daha sonra her öğrencinin kendi objesini sayfanın ortasına gelecek şekilde çizmeleri istenir. • Öğrencilerin bulundukları konuma göre sınıf penceresinin olduğu yönden ışık geldiği kabul edilerek, sayfaya ışığın yönü işaretletilir. • Daha sonra ton çubuğundaki değerlere göre çizdikleri objeleri tonlamaları istenir. • Açık ve koyu lekeleri objeler üzerinde uyguladıklarında üç boyutlu bir etki ortaya çıktığını fark etmeleri sağlanır.		
DEĞERLENDİRME		
Bireysel değerlendirme : • Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir. • Her öğrencinin çalışmalarının konuya uygun olup-olmadığı kontrol edilir. Grupla değerlendirme : • Yapılan çalışmalar tüm sınıfa gösterilerek yorum ve eleştiriler yapılır.		

Etkinlik ders planında da belirtilmiş olduğu gibi iki ders saati sürmektedir. Ancak sınıf mevcutlarının durumlarına göre ve öğrencilerin çalışma sürelerine göre bir ders saati olarak ta uygulanabilir.

Birinci Ders Süreci :

Öncelikle kısa bir sürede malzeme kontrolü yapılır. Daha sonra öğrencilerin yanlarında getirdikleri sebzeler üzerinde yapılacak olan deney, fen ve teknoloji dersi ile ilişkilendirilerek açıklanır. Örneğin bir portakal üzerinde, sınıfın tüm ışıkları söndürülüp perdeleri çekildikten sonra bir yüzeyinden el feneri yardımı ile ışık tutularak, ışık ve gölgelerin nasıl değiştiği gösterilir. Bunu birkaç obje üzerinde göstermek yeterli olacaktır. Hatta tüm öğrencilerin görebilmesi için büyükçe bir top ile bu deney yapılabilir.

Daha sonra resim kağıtlarının sağ veya sol tarafına yaklaşık iki parmak kalınlığında, sayfanın üst ve altından da 1 cm kadar boşluklar bırakılarak ince uzun bir dikdörtgen çizmeleri ve bu dikdörtgeni göz kararıyla sekiz parçaya ayırmaları söylenir.

Resim 258.

Resim 259.

Bu parçaların yukardan aşağıya doğru numaralandırılarak en koyudan açığa doğru ton değerleri oluşturulacak şekilde kurşun kalemle boyanması istenir. En sondaki bölümün en açık değer olarak boş bırakılması gerektiği hatırlatılır.

Öğrenciler ton değerlerini elde ederken, her iki bölüm arasında fark olması ve bu tonların aşağıya doğru aynı oranda açılması için gerekli uyarılar yapılır. Bu işlemin kontrolü için tüm bölümlerin elle kapatılıp sadece iki bölüm açık tutularak, iki değer arasındaki farkı incelenerek yapılabilir. Bu işlem tamamlanan her bölüm için yapıldığında hata yapmadan ton çubuğu oluşturulacaktır.

Resim 260.

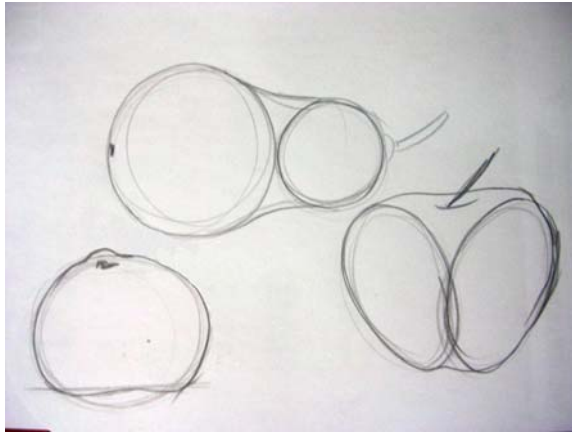

Resim 261.

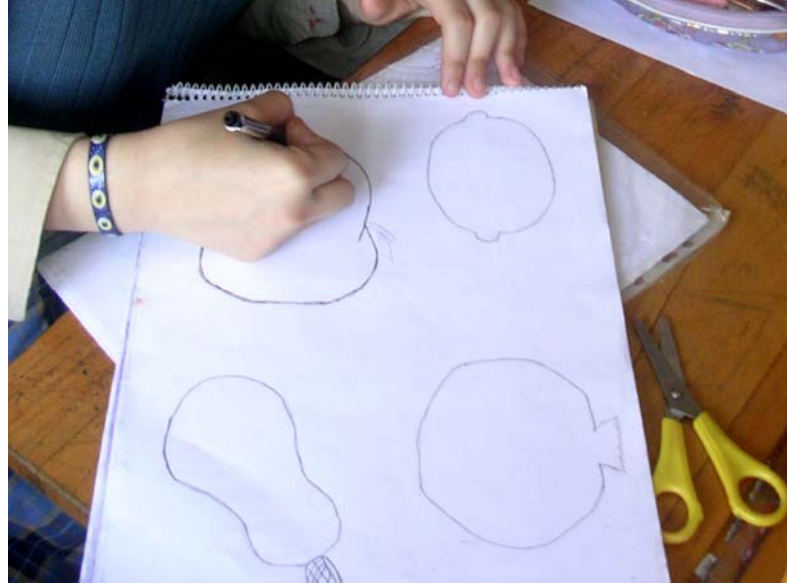
Ton çubuğunun oluşturulmasından sonra birinci ders tamamlanmış olacaktır. Öğrencilerden aynı objeleri bir sonraki hafta da yanlarında getirmeleri istenir.

İkinci Ders Süreci :

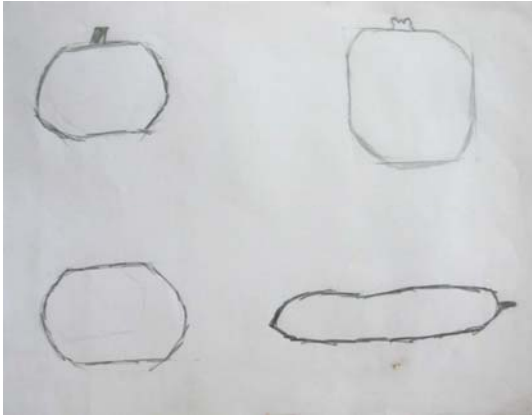
Öncelikle önceki hafta yapılan çalışmaların kısa bir hatırlatılması yapıldıktan sonra, öğrencilerin getirmiş oldukları objelerini ayrıca bir kağıda, doğru çizim yöntemleri ile çizmeleri sağlanır. Bunun için tahtada örnekler gösterilebilir. Bir meyve veya sebzeyi çizerken geometrik şekillerden faydalanılabileceği hatırlatılarak, öğrencilere ellerindeki meyve ve sebzelerin hangi geometrik şekle ve/veya şekillere benzediği sorulur. Örneğin bir büyük bir de küçük yuvarlaktan oluşan bir armut, iki elipsin birleşiminden oluşan bir elma, alt kısmı kesilmiş bir daireden oluşan bir mandalina çizimi gösterilerek öğrencilerin de kendi objelerini birkaç deneme ile çizmeleri istenir.

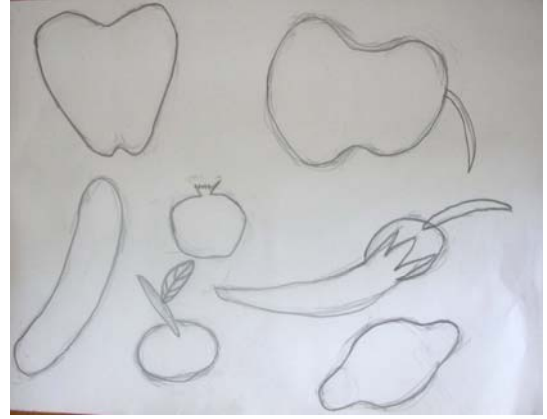
Resim 262.

Resim 263.

Resim 264.

Resim 265.

Çizimler sırasında öğrenciler kendi yöntemlerini de geliştireceklerdir. Birkaç deneme çizimden sonra ton çubuklarının olduğu sayfaların orta kısımlarına öğrencilerin ışık ve gölgesini oluşturacakları objelerini çizmeleri istenir. Tonlama yaparak üç boyutlu bir görüntü elde edecekleri hatırlatılarak, çizilen objelerin yeterli büyüklükte olması hatırlatılır.

Daha sonra öğrencilerin oturdukları konuma göre, resim kağıtlarında pencerenin bulunduğu tarafın ışık kaynağı olarak işaretlenmesi istenir. Bu sırada sınıfta, az da olsa bir ışık gölge ortamı oluşması için, ışıklar kapalı ve perdeler açık durumda olmalıdır.

Sayfalarına yeterli büyüklükte objelerini çizen öğrencilerin ton çubuklarındaki değerlerden faydalanarak objelerini tonlamaları söylenir. Işığın geldiği tarafın iyi gözlemlenmesi gerektiği ve ton değerlerinin keskin değil yumuşak geçişlerle açılıp koyulaştırılması, tonlama yapılırken açıktan koyuya doğru gidildiğinde daha iyi sonuç alınacağı hatırlatılır.

Resim 266.

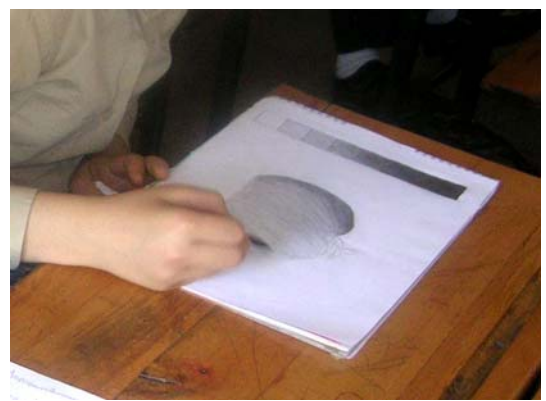

Resim 267.

Öğrencilerin çalışmalarını yaparken farklı tarzlar ortaya koydukları görülecektir. Kimi öğrenciler ton değerlerini elde ederken çok yumuşak geçişlerle lekesel çalışırken kimi öğrencilerin çizgilerini belirgin olarak bıraktıkları görülecektir. Ton çubuğu içerisinde lekeler oluşturulurken çizgi değerlerinin eritilmesi konusunda, doğru tonu görebilmek açısından müdahale edilebilir ancak objelerin ışık ve gölgelerinin yapıldığı aşamada müdahale edilmememi aksine öğrenciler kişisel farklılıklar gösterebilecekleri yönünde teşvik edilmelidir. Ayrıca bu aşamada öğrencilere sanatçıların desen örnekleri de gösterilerek, sanatçıların ışık ve gölgeyi nasıl kullandıkları hakkında fikir edinmeleri sağlanır.

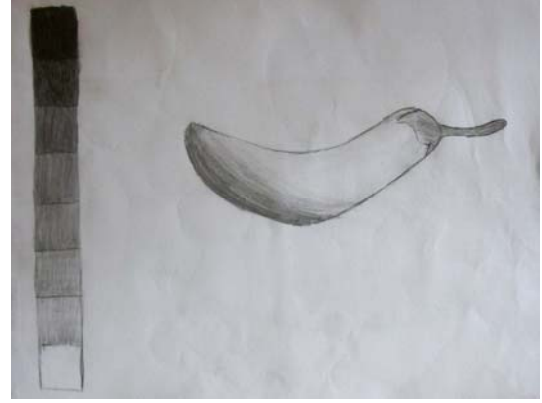
Resim 268.

Resim 269.

Resim 270.

Resim 271.

Etkinliğin değerlendirme sürecinde öğrencilerin sınıf içinde derse katılımları gözlemlenerek grupla değerlendirme yapılır. Ayrıca ğrencilerin etkinlik sonunda bireysel değerlendirilmelerini için hazırlanacak derecelendirme leği kullanılabilir veya ürün dosyası değerlendirmesi sırasında bu etkinliğin çalışmaları da değerlendirilir.

Programa uygun tasarlanmış olan bu etkinlik Görsel Sanatlarda Biçimlendirme ğrenme alanının 3 ve 4 numaralı kazanımlarına yönelik bir uygulamadır. 7 ve 8. sınıfta öğrencilerin karşılaşacakları konuların bütünlüğü açışından güzel bir temel niteliğinde olan bu etkinlik, ayrıca öğrencilerin sanat eserlerini inceleme ve yorumlamaları açısından da başarılı bir çalışmadır. Anlatım, soru-cevap, gösterip yaptırma, yorumlama gibi farklı yöntemler kullanılarak öğrencilerin uygulamaya etkin olarak katıldıkları görülür.

5.4.9. Etkinlik No:9

"UZAY MERDİVENİ" (Programda Yer alan Etkinlik)

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 6
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 +40 dk.
TEMEL BECERİLER	: Üç boyutlu kavramını anlayabilme,
KAZANIMLAR	: Nokta ve çizgi etkisini üç boyutlu çalışmalarında kullanır.
ÖĞRENME ALAN	: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
ARAÇ VE GEREÇLER	: Oyun hamuru, kürdan
TEKNİKLER	: inşa, yoğurma l
YÖNTEMLER	: Soru cevap, gösterim
DUYUŞSAL VE DÜŞÜNSEL HAZIRLIKLAR	: Öğrencilere 1 hafta önceden kullanılacak olan malzemeleri getirmeleri söylenir, (oyun hamuru, kürdan ve köpük strafor)

SÜREÇ

- Öğrencilere daha önceki yıllarda yapılmış olan çizgi ve nokta çalışmalarıyla ilgili genel bir hatırlatma yapılır.
 - Öncelikle nokta ve çizgi kavramlarından bahsedilir ve uygulanacak çalışmada nokta yerine oyun hamuru çizgi yerine de kürdanların kullanılacağı anlatılır.
 - Yapılacak olan çalışmanın üç boyutlu olacağına bahsedilirken üçüncü boyut kavramı açıklanır.
 - Uzay merdiveni adını verdiğimiz bu çalışmanın yerden yüksekliğinin önemli olduğu hatırlatılır.
 - Öğrencilere çöp şiş veya kürdanlar, renkli oyun hamurlarından yapılan küçük toplara batırılarak birbirine ekleneceği ve bu şekilde boşlukta hangi şekli çizmek isterlerse çizebilecekleri açıklanır.
 - Her çizgi bir diğer çizgi ile noktalar sayesinde birleştirilir.
 - Öğrenciler, isteğe göre çöp şiş veya kürdanları uzunlu kısıtlı kırarak ve farklı yönlerde kullanarak grupla inşa çalışması yapabilirler.
 - Zemin olarak köpük (strafor) pano kullanılması uygundur.
- Nokta** : İki çizginin kesişimine denir.
Çizgi : noktaların aralıksız birleşimine denir.

DEĞERLENDİRME

Bireysel değerlendirme :

- Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı kontrol edilir
- Öğrencinin kendi tercihini kullanıp kullanmadığı gözlenir.
- Çalışmaların özgünlüğü gözlenir, ve bireysel eleştiriler yapılır.

Grup değerlendirme :

Dersin sonunda yapılan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenir ve topluca eleştiriler yapılır.

Etkinlik ders planında da belirtilmiş olduğu gibi iki ders saati sürmektedir. Sınıf mevcutlarının durumlarına göre ve öğrencilerin çalışma sürelerine göre öğretmen

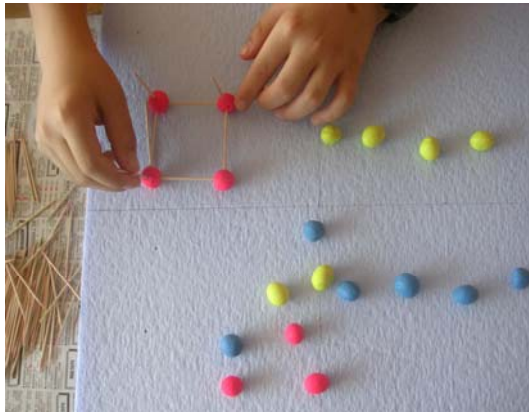
tarafından değişiklik yapılabilir. Bu etkinlikte birinci ve ikinci ders süreci etkinliğin uygulanma şekline göre değişebilir. Bu nedenle bir arada verilmiştir.

Ders Süreci :

Öncelikle kısa bir süre öğrencilerin malzemeleri kontrol edilir ve daha sonra nokta ve çizgi hakkındaki fikirleri sorulur. Ve nokta ve çizginin resimdeki önemi ve kullanımı ile ilgili bilgi verilir.

Öğrencilerden nokta ve çizgiler kullanarak kağıda nasıl çalışmalar yapılabilceği sorulduktan sonra, aynı soru havaya yani üç boyutlu olarak nasıl çalışmalar yapılabilceği sorulur. Burada çeşitli yönlendirmeler yapılarak, çizgiye benzer biçimlerin neler olabileceği ile önceki haftandan dev olarak verilen krdanların çizgi olarak kabul edilebileceği sonucuna ulaşılır. Daha sonra çizgilerin birbirleriyle nasıl birleştirilebileceği ve keşişme noktalarını nasıl oluşturulabileceği soruları ile oyun hamurlarından hazırlanabilecek yuvarlakların nokta olarak kullanılabileceği sonucuna varılır.

Sonrasında ğretmen iki tane bilye büyüklüğündeki oyun hamuru ile bir kürdanı birleştirerek bir çizgi ve buna devam ederek bir kareyi oluşturur. Öğrencilere bu geometrik şeklin yerden nasıl yükseltilebileceği sorusu sorularak bu karenin kp haline getirilmesi işlemi gerçekleştirilir. Öğrenciler bu yapıyı anladıklarında küçük denemeler yapabilirler.

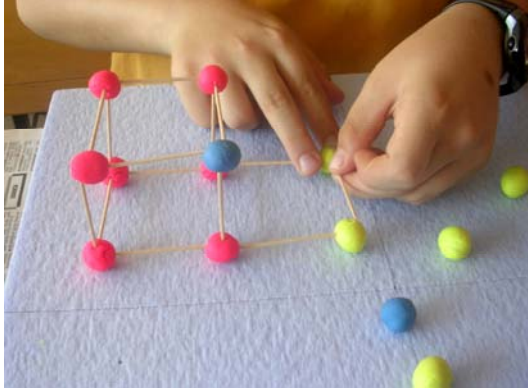
Resim 272.

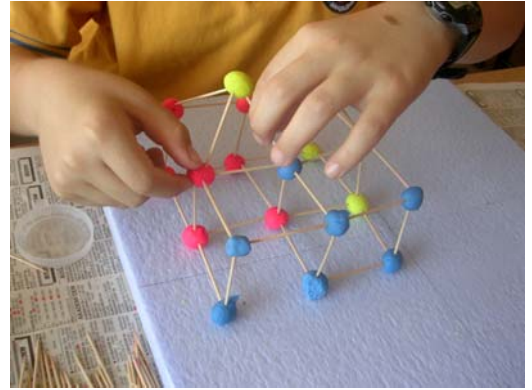
Resim 273.

Öğrenciler denemeler yaparken bir takım sorunlarla karşılaşacaklardır, örneğin bazı öğrenciler küp oluşumunu başaramayacak ve kürdanları ayakta tutamayacaklardır. Buradan yola çıkarak her öğrencinin kendi malzemesinin özelliğine göre çeşitli çözümler geliştirerek çalışmalarına devam etmeleri sağlanır. Bu durumda kimi öğrenciler iki kürdanı yan yana koyacaklar, kimi öğrencilerde daha sağlam bir yapı oluşturmak için kürdanları ortadan ikiye kırarak yarım kürdanın daha sağlam olduğunu fark edeceklerdir. Hatta küp oluştururken yanlara doğru destekler yapanlar ve aralara köşegen kürdanlar koyanlar olacaktır. Çalışmanın bu aşaması öğrencilerin kendi çözümlerini üreterek inşa yapmaları açısından çok önemlidir.

Daha sonra çalışmanın devamında öğrencilerden, öncelikle tüm hamurlarını aynı büyüklüklerde yuvarlak toplar haline getirmeleri ve istedikleri büyüklükte, istedikleri geometrik şekilleri kullanarak çalışmalarına devam etmeleri istenir.

Resim 274.

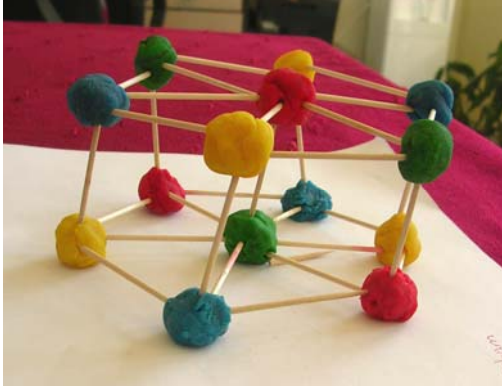

Resim 275.

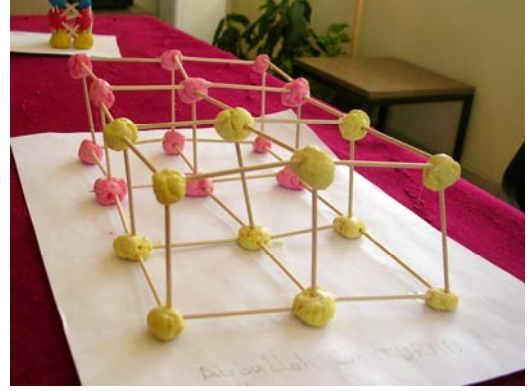
Birinci ders sürecinde daha çok öğrenciler bu denemeleri yapacaklardır. Bundan dolayı, bir sonraki haftaya hamurların tekrar kullanılabilmesi için hava almayacak şekilde tekrara paketlenmesi konusunda gerekli uyarılar yapılmalıdır. İkinci ders süreci için öğrencilerin kalıcı olarak yapacakları çalışmaları ortaya çıkacaktır. Çalışmaların daha sağlam olabilmesi için öğrenciler kürdanlarını önce köpük strafor üzerine batırabilirler. Böylece aynı zamanda çalışmanın sağlam bir şekilde üzerinde durabileceği zemini de hazırlamış olacaklardır.

Çalışmaların oluşturulduktan sonra hareket ettirilmeyecek bir alanda kurumaya bırakılacağı hatırlatılır. Bu konuda oyun hamurlarının yapılarıyla ilgili sıkıntılardan

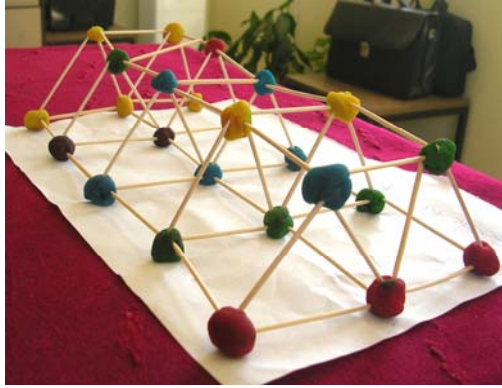
dolayı çatlama ve dökülmeler olabilir. Bunun için çalışmayı kurumaya bırakmadan önce her birleşim noktasına yapıştırıcı veya tutkalla müdahale yapılabilir.

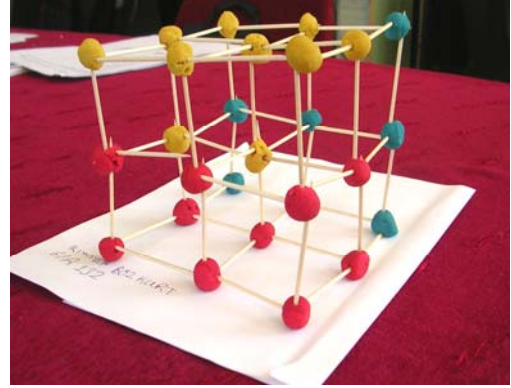
Resim 280.

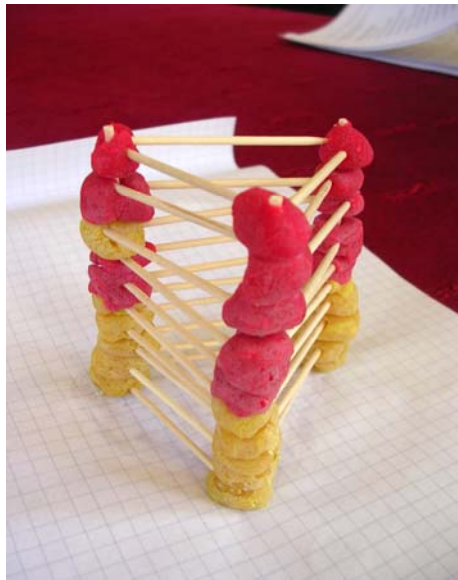
Resim 281.

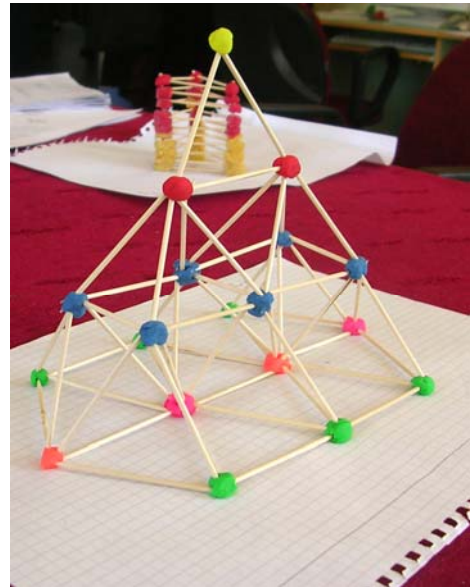
Resim 282.

Resim 283.

Resim 284.

Resim 285.

Etkinliğin değerlendirme sürecinde öğrencilerin sınıf içinde derse katılımları gözlemlenir, grupla değerlendirme yapılır. Ayrıca ğrencilerin etkinlik sonunda bireysel değerlendirilmelerini için hazırlanacak derecelendirme leği kullanılabilir, bu tür etkinlik çalışmalarının korunması problemlili olduğundan, çalışmaların süreç sonunda değerlendirilmesi gerekecektir.

Programda yer alan bu etkinlik Görsel Sanatlarda Biçimlendirme ğrenme alanının 1 numaralı kazanımına yönelik hazırlanmış bir uygulamadır. Nokta izgi kullanımının yanında, öğrencilerin üç boyut kavramı ve inşa çalışması hakkında, uygulama yaparak fikir edindikleri başarılı bir etkinliktir.

6. BÖLÜM

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırma, ilköğretim kurumlarındaki görsel sanatlar dersinin uygulamaları ve sonuçları olarak adlandırılmıştır. Öncelikle bu araştırmada 2006 yılında uygulanmaya başlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı tüm ayrıntılarıyla incelenmiştir. Programda örnek olarak verilmiş ders etkinlikleri bulunmaktadır. Bu ders etkinliklerinden uygulanabilir durumda olanların uygulama aşamaları ve sonuçları ile öğretim programında yer almayan, araştırmacının programda verilen kazanımlara yönelik tasarladığı etkinliklerin, uygulama aşamaları ve sonuçları incelenmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı önce 4,5 ve 6. sınıflarda, daha sonra da kademeli geçiş diye adlandırılan sistemle 7. sınıflarda ve son bir yıllık süreçte de 8. sınıflarda uygulamaya geçirilmiştir. Sınırlılıklar bölümünde de belirtildiği gibi araştırma bu nedenle 4-5 ve 6. sınıf seviyelerine uygun etkinlikleri kapsamaktadır.

Her etkinlik bir öğretmenin eğitim-öğretim yılı başında hazırlamakla yükümlü olduğu ders planı ile birlikte verilmiş; etkinlik sürecinde yaşananlar, fotoğraflarla gerekli yönlendirmeler yapılarak açıklanmıştır. Ders süreci içerisinde karşılaşılan tüm durumlardan bahsedilmiş, öğretmenin uygulamaları yaparken karşılaşılabileceği tüm durumlar için gerekli uyarılar yapılmıştır. Ayrıca süreçlerin değerlendirilme şekilleriyle ilgili açıklamalar da yapılmıştır.

Uygulamalar sırasında yaşanan süreçler, tüm ayrıntılarıyla anlatılmaktan ziyade daha çok özet niteliği taşımaktadır. Ve olabildiğince kısa, ayrıntılardan arındırılmış bir anlatım kullanılmaya çalışılmıştır.

Programda verilen kazanımların hemen hepsine yönelik, aşamalı olarak uygulamaların anlatılarak yapıldığı bu araştırma, aynı sınıf seviyelerinde derse giren öğretmenlere ve aynı zamanda da araştırmacıya kaynak oluşturması amacıyla hazırlanmıştır. Tüm görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin yararlanabileceği somut bir özelliktedir.

Sonuçta, bu araştırmaya konu olarak ele alınan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki etkinliklerin uygulamaları ve sonuçları görsel sanatlar dersini daha verimli ve daha anlamlı hale getirmekte ve ayrıca nasıl işleneceği üzerine bir örnek teşkil etmektedir.

6.2. Tartışma

Araştırmanın çıkış noktası; pilot okullardaki sosyo-ekonomik şartlara uygun olarak hazırlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının, sosyo-ekonomik anlamda çeşitli farklılıklar gösteren ilköğretim okullarında da uygulanabilecek şekilde somutlaştırılması olmuştur.

Nitekim bunun için örneklem olarak araştırmacının görev yaptığı İstanbul ili Bahçelievler ilçesi Behiye-Dr. Nevhiz Işıl İlköğretim Okulu tercih edilmiştir. Okul, sosyo-ekonomik açıdan orta ve alt gelir seviyesindeki ailelerin çocuklarının bulunduğu ve sınıf mevcutlarının normal standartların üzerinde olduğu için uygulama örnekleri ve sonuçları açısından örnek olabilecek niteliktedir.

İncelenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, uygulanabilirliği açısından 2006 yılında göreve başlamış olan araştırmacı tarafından üç yıllık süreçte bir anlamda test edilmiştir. Araştırma süresi bir yıllık süreci kapsamış olsa da, ele alınan etkinliklerin önceki yıllarda da farklı okullarda uygulanmış olması, araştırmacıya bu anlamda bir öngörü kazandırmıştır.

Kazım ARTUT' un ilköğretim Resim İş dersleriyle ilgili bir araştırmasında da bahsettiği gibi “Gerek sınıf öğretmeni, gerekse resim-iş öğretmeni tarafından sanat derslerinin (iş teknik eğitimi dahil) işlenişi, çoğu kez yıllık ve ünite planlarında belirlenen uygulamalarla sınırlı kalmakta, işlenecek konuların teknik ve araç-gereçlerin kullanımlarına yönelik bilgilendirmelerle sürecin niteliğinden öte sonuç esas alınarak dersler, uygulama merkezli, tekdüze, dönüşümlü olarak yürütülmektedir.

Dolayısıyla bu yaklaşım ve anlayışla öğrencilerin sanatın anlamını, dilini kavrayabilmeleri, farklı dönem ve anlayışları içeren yapıtlar üzerinde konuşabilme, görüş belirtme ve yorum yapabilme becerileri kazanabilmeleri ve alışılmışın dışında, çağdaş sanat yapıtlarına karşı hoşgörü ile bakabilecek düzeye ulaşmaları oldukça güçtür.”

Temel Sanat Eğitim adlı makalesinde Nevide GÖKAYDIN, “Eğitimin her kademesinde, çalışmalar, bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır. Çağımızın atom çağı olduğu unutulmamalıdır. Teknoloji, günlük yaşamımızı etkisi altına almış bulunmaktadır. Bilimde ve Sanatta yaratıcılık, eşit değerde kabul edilmiştir. Bu nedenle, Sanat Eğitimi de, bu bakış açısının dışında kalamaz, kaçınılmaz olarak deneysel olmak zorundadır. Bu özellikleri nedeniyle, yabancı ülkelerin ders programlarında, özellikle üç boyutlu Sanat Eğitimi’ne geniş yer verilmektedir ve şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırılmaktadır. Gerçekten, Sanat Eğitimi, çocuğu – görmeye, aramaya, sormaya, denemeye. değerlendirmeye ve sonuçlandırmaya-alıştırmaktadır.” derken, tamda bu noktada sanat eğitimi konusundaki yeni yapılanma gereksiniminden bahsetmektedir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı bundan önce uygulanıyor olan Resim-İş Dersi Öğretim programına göre daha geniş bir sanatsal alanı kapsamaktadır. Bu anlamda günümüz şartlarına da daha uygun hale getirilmiştir denilebilir.

Programın uygulanma aşamasında en sık karşılaşılan problemler, programın yeni olması sebebiyle, farklı sonuçlarla karşılaşıldığı için standartlaştırılamaması yönündeki problemlerdir. Gerek ders etkinlikleri gerek ölçme-değerlendirme aşamaları tam anlamıyla alışkanlık haline getirilememiştir. Bu durumun oluşmasında, programda da belirtilmiş olan ders saatinin azlığı önemli bir etkindir. Bir ders saati içerisinde hem etkinliğin uygulanmasının, hem de değerlendirmenin yapılmasının zor olduğu düşünüldüğünde, programda verilen birtakım uygulamaların havada kaldığı görülmüştür. Bu anlamda programın nispeten daha geniş kapsamlı olması, pek çok

zaman avantaj değil dezavantaj haline gelmektedir. Örneğin görsel sanat kültürü öğrenme alanında, hem kuramsal birtakım konuların işlenmesinin, hem de öğrencilerin uygulama yapacakları bir etkinlik ile bu konuların desteklenmesinin sağlanmaya çalışıldığı duruma, bir de bu etkinliğin değerlendirilme sürecinin eklendiği düşünülürse, uygulamanın en önemli sorunu Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında bahsedilen yer alan “zaman” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum sonucunda ders süresinin az olması nedeniyle, kazanımların azaltılması söz konusu bile olmayacağı için, her öğretmenin kendi ekonomik yöntemini geliştirmesi biraz zaman alacaktır. Örneğin bu anlamda; programda verilen ölçme değerlendirme araçlarının uygulanabilir olmadığı görülmektedir. Çoğu zaman, öğretmenleri öğrenciler hakkında doğru sonuçlara götürmek yerine, onlara zaman kaybettirdiği görülmektedir.

Araştırma boyunca bahsedilmiş olan sanat eğitimiyle, dolayısıyla görsel sanatlar eğitimiyle ilgili pek çok sorunun olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu durumda sorunun boyutu, niteliği ve çeşitleri her ne olursa olsun görsel sanatlar dersi, her şeyden önce dersin uygulayıcıları olan bizzat görsel sanatlar dersi öğretmenlerine aittir. Dolayısıyla karşılaşılan bu durumu kabul etmek yerine, karşısında durup, sahip olduğumuz ve olmamız gereken yeterliliklerin verdiği olgunluğu göstermek, yine biz görsel sanatlar dersi öğretmenlerine aittir.

6.3. Öneriler

Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili, alt başlıklar halinde toplayabileceğimiz pek çok sorunun çözümü için elbette ki pek çok öneride bulunulmuştur ve bulunulabilir de. Her şeyden önce programın daha tasarlanırken farklı özelliklere sahip okullarda uygulanması ve sonuçları alınması şarttır. Daha sonra uygulama şekilleri hakkında, öğretmenlerin bilgilendirilmesi, bu bilgilendirmenin hizmet içi eğitim seminerleri ile desteklenip, programı uygulayacak yeterliliğe sahip hale getirilmeleri gerekir.

Ancak; araştırmamızın da konusunu oluşturan, dersin uygulama kısmından direk olarak sorumlu olan görsel sanatlar öğretmenleri olduğu için, bu alanda daha çok öğretmenlerle ilgili öneriler yer alacaktır.

Bu anlamda öğretmenler imkanları dahilinde ve hatta gerektiği durumlarda imkanlarını zorlayarak, program hakkında tam bir yeterliliğe sahip olana kadar incelemelerde ve araştırmalarda bulunmalıdırlar. Öğretmenler öncelikle kendi branşlarındaki diğer öğretmenlerden (zümre), daha sonra bu konuda eğitimler veren sivil toplum kuruluşlarından ve gerekirse üniversitelerin kendi alanlarıyla ilgili bölümlerinden, bilgilerini geliştirmek ve taze tutmak üzere kaynak paylaşımı taleplerinde bulunmalıdırlar. Bu paylaşımın şuan ki hali, eldeki hazır yıllık planların, öğretmenler arasında alış verişi şeklindedir. Ayrıca buna ek olarak müfredatla ilgili tüm iş ve işlemler, gereksiz yükümlülükler diye nitelendirilip, sorumluluk alma bilinci yok olmaktadır. Ancak bunların hiçbir şekilde ne eğitime, ne öğretmenlik mesleğine, ne de sanata hizmet etmekle uzaktan yakından ilgisi bulunmaktadır.

Bir öğretmen her şeyden önce, kendi yıllık ve ders planlarını yapabilecek yeterliliğe ulaşmalı, kendi dersinin gereklerini, kendi bilgi birikimi ve yeterlilikleriyle yapabilir duruma gelmelidir.

Sanat Eğitmcisi olarak görev yapan öğretmen, sanatla bağdaşır bir eğitimcilik kişiliği geliştirmelidir. Öğrencilerin; herkesin beğeneceği, birbirinin aynı ürünler ortaya koymalarını sağlamaya çalışmak yerine, onlara kendi bireyselliklerini ortaya çıkaracakları bir sistemle eğitim vermelidir. Çünkü öğretmen tarafından öğrenciye aktarılan değil, öğrencinin yaparak keşfettiği bilgi kalıcı olacaktır.

Eğitim sürecinin kalitesi öğretmenin niteliğiyle doğrudan ilgilidir. Nitelikli bir öğretmen; mesleki yeterliliklerini, kendini sürekli geliştirerek yüksek tutmalı, öğretimde farklı yöntemler uygulamayı bilmelidir. Çünkü öğretim yöntemleri farklılaştıkça, öğrencilerin derse olan ilgi düzeyi de artacak, verilen sanat eğitimi de ancak bu yolla amacına ulaşacaktır.

7. KAYNAKÇA

- Altınkurt, L. (2005). Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran 2005 (12), s.125-136.
- Artut, K. (2001). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (1. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Ayaydın, A.(2004). *Çoklu Zeka Kuramında Sanat Eğitimi Yaklaşımı, Eğitim Araştırmaları*, 4(14), s.48-54
- Aykut, A.(2006). Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl : 2006/2 (21)*, s.33-42
- Çağlarca, S. (1993). *Renk ve Armoni Kuralları* (4. baskı) İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Çağlarca, S. (1999). *Resim-Heykel Plastik Öğeler* (4. baskı) İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Çellek, T. (2003). *Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık. PiVOLKA*, 2(8), s.4-11.
- Çetin, S. (2004). *İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim-İş Dersi Çerçevesindeki Etkinlikler Üzerine Bir Araştırma* (187980). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Danış, S. (2005). *İlköğretim İkinci Kademedeki Resim-İş Dersinde Öğretim Yöntemlerinin Uygulanması Üzerine Nitel Bir Araştırma* (190518). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demin, T., & Barışık, D. (2003). *Kız Meslek Liseleri İçin-Oyuncak ve Turistik Biblo* (3. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Ergün, M. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemleri Slaytı, [http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#266,11,Slayt 11](http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#266,11,Slayt%2011), web adresinden 11 Mayıs 2009 tarihinde Edinilmiştir.
- Fischer, E. (2003). *Sanatın Gerekliliği* (Çapan, C. Çev.). İstanbul: Payel Yayınları. (Eserin aslının basım tarihi 1959)
- Kılıçer, F. (2007). *İlköğretim İkinci Kademedeki Resim-İş Dersi Müfredat Programında Yer Alan Amaçların Gerçekleşme Durumu* (190956). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Gençaydın, Z. (1990). *Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri-Ortaöğretim Kurumları Resim-iş Öğretimi Sorunları*. Türk Eğitim Derneği VIII. Öğretim Toplantısı, 10-11 Mayıs. Ankara:Şafak Matbaası.

- Gökaydın, N. (2002). *Temel Sanat Eğitimi* (1. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Kavuran, T. (2006). , Resim-İş Eğitimi ve Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalları İle İlgili Araştırmalar, 2. *Sanat Eğitimi Sempozyumu* (s.233-245). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- Kehnemuyi, Z. (2004). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi* (4. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Kılıçkan, H-H. (2003). *Okullarda Resim* (17. baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Kılıçkan, H. (2004). *Resim Bilgisi* (7. baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Kılıçkan, H. (2005). *İlköğretim 7. Sınıf Görsel Sanatlar Ders Çalışma Kitabı* (1. baskı). İstanbul: Farklı Yayıncılık
- Kılıçkan, H. (2005). *İlköğretim 6. Sınıf Görsel Sanatlar Ders Çalışma Kitabı* (1. baskı). İstanbul: Farklı Yayıncılık
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Sanatta Eğitim* (2. baskı). Ankara: Pagem Yayıncılık
- Oğuzkan, Ş., & Tezcan, E., & Tür, G., & Demiral, Ö. (2004). *Kız Meslek Liseleri İçin- Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar*(12.baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi* (2. baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Mc. Whirter, J., & V.Acar, N. (2005). *Çocukla İletişim* (2.baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- MEB. (1992). *İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Programı* (1. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- MEB. (1997). *Resim-İş Öğretmen Kılavuzu- İlköğretim Birinci Kademe* (1. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- MEB. (2002). *Resim-İş Programı 6-7-8* (3. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- MEB. (2004). *İlköğretim Drama I* (4. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- MEB. (2006). *Görsel Sanatlar Ders i(1-8.Sınıflar) Öğretim Programı Kılavuzu* (1. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- MEB. (2008). *Görsel Sanatlar Ders i(1-8.Sınıflar) Öğretmen Kılavuz Kitabı* (1. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi

- M.Parramón, J. (2004). *Çizim ve Resim Sanatı* (S.Çapan, G. Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Eserin aslının basım tarihi 1993)
- Piaget, J. (2000). *Çocukta Zihinsel Gelişim* (Portakal, H. Çev.). İstanbul: Cem Yayınevi. (Eserin aslının basım tarihi 1934)
- Sakpınar, L. (2007). *Resimde Çocuklarla Keşfet* (1. baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- San, İ. (2003). *Sanat Eğitimi Kuramları* (2. baskı). Ankara: Ütopya Yayınları
- San, İ. (2003). *Sanat ve Eğitim* (3. baskı). Ankara: Ütopya Yayınları
- Sington, A., & Ross, T. (2003). *Resim ve Ressamlar* (Ertem, T. Çev.). Ankara: Tübitak. (Eserin aslının basım tarihi 1983)
- Sözen, M. (2004). Geleceğin Mesleki Perspektifinden Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitimi, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004*, Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
- Şahin, Ş.(2007). Kayseri/Pınarbaşı Şenliği Paneli Konuşması, 28.01.2007, <http://www.bilkent.edu.tr/~sukran/g.s.egitimi.htm> web adresinden 10 ocak 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Turani, A. (2003). *Çağdaş Sanat Felsefesi* (4. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde Verilen Sanat eğitimi Derslerinin Yaratıcılığa Etkileri, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi dergisi*, 6 (1), s.41-47.
- Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi* (1. baskı). Ankara: Nobel Yayın
- Yılmaz, M. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar* (2. baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Yılmaz, M. (2007).Görsel Sanatlar Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme, *Kastamonu Eğitim Dergisi* 15(2), s.747-756.
- Yolcu, E. (2007). *Sanat Eğitimi,Türk Eğitim Derneği Yayınları*, Ankara (3),s.38-39.